

Západočeská univerzita v Plzni

FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

VAZBA V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

Petr Súkenník

Plzeň, 2014

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petr SÚKENNÍK**
Osobní číslo: **R09M0304P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Název tématu: **Vazba v trestním řízení**
Zadávací katedra: **Katedra trestního práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Vymezení pojmu vazby
3. Právní úprava vazby de lege lata
4. Srovnání s vybranou zahraniční úpravou
5. Úvahy de lege ferenda
6. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Petr Kybic, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **4. února 2013**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2014**

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

JUDr. Petr Kybic, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 27. září 2013

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vytvořil zcela samostatně s využitím literatury a zdrojů informací vyjmenovaných v níže uvedeném seznamu.

V Plzni dne 28. března 2014

.....
vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěl vyjádřit poděkování mému vedoucímu diplomové práce JUDr. Petru Kybicovi, Ph.D. za jeho vstřícný a obětavý přístup, připomínky a podněty při zpracování této diplomové práce.

Obsah

Úvod	8
1 Pojem a účel vazby	10
1.1 Zajištění osoby	10
1.1.1 Předvolání	10
1.1.2 Předvedení	11
1.1.3 Příkaz k zatčení	11
1.2 Vazba	12
1.2.1 Pojem vazby	12
1.3 Ústavněprávní a mezinárodněprávní ochrana a omezení osobní svobody	16
2 Právní úprava institutu vazby de lege lata	20
2.1 Důvody vazby	20
2.1.1 Důvod vazby podle § 67 písm. a) TrŘ (vazba útěková)	20
2.1.2 Důvod vazby podle § 67 písm. b) TrŘ (vazba koluzní)	23
2.1.3 Důvod vazby podle § 67 písm. c) TrŘ (předstižná vazba)	26
2.2 Zpřísněné důvody vazby podle ustanovení § 68 TrŘ	28
2.3 Rozhodování o vazbě	32
2.3.1 Orgány rozhodující o vazbě	33
2.3.2 Rozhodnutí o vzetí do vazby	34
2.3.3 Rozhodování o vazbě v přípravném řízení	35
2.3.4 Rozhodnutí o vzetí do vazby ve stadiu řízení před soudem	38
2.4 Vyrozumění o vzetí do vazby a vyrozumění věznice	38
2.4.1 Vyrozumění o vzetí do vazby	38
2.5 Přezkoumávání důvodnosti vazby	41
2.5.1 Přezkoumávání z podnětu stížnosti podané obviněným	41
2.5.2 Přezkoumávání důvodnosti vazby z úřední povinnosti	43
2.5.3 Přezkum vazby z podnětu obviněného	44
2.5.4 Rozhodování o dalším trvání vazby	46
2.6 Nejvyšší přípustná doba trvání vazby	49
2.7 Vazební zasedání a právo obviněného být slyšen	51
2.8 Opatření nahrazující vazbu	56
2.8.1 Nabídka převzetí záruky za obviněného	57
2.8.2 Nahrazení vazby slibem obviněného	59
2.8.3 Nahrazení vazby dohledem probačního úředníka	59
2.8.4 Předběžné opatření	60
2.8.5 Nahrazení vazby peněžitou zárukou	61
2.9 Vazba v řízení proti mladistvým	63

2.9.1	Trvání vazby.....	65
3	Právní úprava institutu vazby v trestním řízení ve Slovenské republice	69
4	Právní úprava de lege ferenda	76
	Závěr.....	79
	Resumé	81
	Seznam použité literatury	83

Seznam použitých zkratk

ČR	- Česká republika
ESLP	- Evropský soud pro lidská práva
EÚLP	- Evropská úmluva o ochraně lidských práv a svobod
KSČ	- Komunistická strana Československa
Listina	- ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
NSSR	- Nejvyšší soud Slovenské republiky
OČTR	- orgány činné v trestním řízení
OSN	- Organizace spojených národů
PMS1	- zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační služby
PolČR	- zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky
Sb.	- Sbírka zákonů České republiky
SR	- Slovenská republika
TP	- Zákon č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok
TrŘ	- zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
TrZ	- zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon
ÚS	- Ústavní soud
Ústava	- ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
VýkV	- zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby
ZSM	- zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
Z. z.	- Zbierka zákonov Slovenskej republiky.

Úvod

Institut vazby představuje jeden z prostředků, sloužících k zajištění osoby pro procesní úkony trestního řízení, který je nejzávažnějším zásahem do základních práv a svobod obviněného, o jehož vině nebylo dosud soudem pravomocně rozhodnuto. Vzetím do vazby neztrácí obviněný jenom osobní svobodu. Zejména na osoby, pro které je pobyt ve vazbě první zkušeností, působí velmi nepříznivě takový zásah do jejich práv. Není výjimkou, kdy z důvodu vzetí do vazby dochází k rozvratu manželství, ztrátě zaměstnání, domova, opovržení příbuznými, známými, kolegy apod. Účelem vazby je zajištění obviněného, v žádném případě nesmí být v demokratickém právním státě využívána jako nátlak na obviněného, nelze jí presumovat vinu obviněného, a už vůbec nesmí být považována za trest. Současná právní úprava se snaží eliminovat užití vazby na nezbytné případy za splnění zákonných podmínek, a pokud je to možné, tak využít na místo vazby některého z opatření nahrazujících vazbu. Základní lidská práva musí být respektována a zasahovat do nich lze jen na základě zákona a způsobem, který stanoví zákon. Garanci práv zaručuje nejen ústavní pořádek České republiky, především v oblasti základních práv a svobod na prvním místě Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod, ale mnoho mezinárodních smluv jakými jsou např. Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, Úmluva o zákazu mučení a jiného nelidského a ponižujícího zacházení a trestání, Evropská úmluva o ochraně lidských práv a svobod atd. Rozdílné názory zastávají v případě, kdy použití vazby je pro úspěšné dosažení účelu trestního řízení v některých případech nezbytné. Mezi laickou veřejností je vazba vnímána spíše jako trest, bez toho, aby byla respektována zásada presumpce nevinny.

Cílem diplomové práce je ucelené rozpracování problematiky vazby s přihlédnutím na zákonnou dikci tohoto institutu. V diplomové práci se pokusím komplexně vystihnout vše, co institut vazby v české právní úpravě obnáší. V úvodní části bych se věnoval zajišťovacím prostředkům trestního řízení s důrazem na merit práce, kterým je institut vazby. Následně v části právní úprava vazby de lege lata se budu nejprve zabývat podmínkami, za kterých lze vzít obviněného do vazby, zpřísněnými důvody vazby nebo naopak, kdy obviněného do vazby vzít nelze. Dále budu pokračovat ve výkladu ustanovení týkajícího se

rozhodování o vazbě, které orgány rozhodují v přípravném řízení a řízení před soudem o vazbě, právo podat stížnost proti rozhodnutí o vazbě, vyrozumění o vzetí do vazby, maximální přípustná doba trvání vazby a její délka v přípravném řízení a řízení před soudem, přezkoumávání důvodnosti vazby a rozhodování o dalším trvání vazby. Dále se zaměřím na nový institut zavedený do trestního řádu novelou provedenou zákonem č. 459/2011 Sb., kterým je vazební zasedání, a na právo obviněného být slyšen. Právo obviněného být slyšen v kontradiktorním řízení, v němž je přezkoumávána zákonnost dalšího trvání vazby, patří mezi základní institucionální záruky spravedlnosti řízení o pokračování či skončení omezení osobní svobody. Pokud v takovém řízení není umožněno slyšení obviněného, dochází v případě následného pokračování vazby k ústavně nepřipustnému omezení svobody podle čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 5 odst. 4 Evropské úmluvy o lidských právech. Pokračoval bych v právní úpravě institutu vazby v případě mladistvých. Tématem, kterému se budu věnovat je opatření nahrazující vazbu, které lze za splnění určitých podmínek použít místo výkonu vazby ve vazební věznici. V předposlední kapitole stručně popíši právní úpravu vazby na Slovensku, s tím, že na závěr této kapitoly porovnáím vybranou problematiku české a slovenské právní úpravy. V závěru bych si dovilil navrhnout některé úvahy de lege ferenda.

1 Pojem a účel vazby

1.1 Zajištění osoby

K dosažení účelu trestního řízení je třeba, aby byla zajištěna přítomnost obviněného a to nejen v přípravném řízení, ale i u hlavního líčení a případně i pro účely výkonu rozhodnutí. V hlavě čtvrté TrŘ jsou stanoveny prostředky, které jsou v mnoha případech používány k zajištění osob pro účely trestního řízení. Jak osoby podezřelé z trestného činu, tak po sdělení obvinění obviněného, po podání obžaloby obžalovaného, po právní moci rozsudku odsouzeného a dalších osob (např. svědek, tlumočník, znalec). Některé procesní prostředky mají donucovací charakter a představují zásah do základních práv a svobod ze strany orgánů veřejné moci. Je třeba si uvědomit, s požadavkem ochrany základních práv a svobod, že v případě těchto procesních prostředků nejde o trestněprávní sankci ani nejsou cílem trestního řízení. Jedná se o zajišťovací instituty. Pod zajišťovací prostředky podle trestního řádu patří:

- předvolání,
- předvedení,
- pořádková pokuta,
- zákaz vycestování do zahraničí,
- zadržení, příkaz k zatčení a
- vazba.

1.1.1 Předvolání

Předvolání upravuje trestní řád v ustanovení § 90. Jedná se o základní, nejběžnější a nejméně intenzivně zasahující do základních práv a svobod prostředek zajišťující účast osob na úkonech trestního řízení. Předvoláním orgán činný v trestním řízení vyzývá obviněného, ale i dalších osob (svědek, znalec, tlumočník), aby se dostavily v určitý den, hodinu¹ a z důvodu v předvolání uvedeného k tomuto orgánu. Předvolání má obvykle písemnou formu a doručuje se do vlastních rukou (§ 64 TrŘ) s upozorněním, že může být předveden,

---

¹ rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 10. 3. 1977 sp. zn. 11 Tz 9/77 (R 25/1978) „Není-li na obsílce k jednání, ke kterému je třeba podle předpisů trestního řádu obviněného předvolat, uveden přesný čas (den i hodina) jednání, nejde o předvolání podle předpisů trestního řádu.“

nedostaví-li se bez náležité omluvy, a že mu může být uložena pořádková pokuta.

1.1.2 Předvedení

Předvedení obviněného je důraznější způsob k zajištění obviněného na procesních úkonech trestního řízení. Podmínky pro předvedení jsou stanoveny kumulativně a musí být tedy splněny současně:

- a) obviněný byl k výslechu řádně předvolán,
- b) k výslechu se nedostavil,
- c) učinil tak bez dostatečné omluvy,
- d) v předvolání byl upozorněn na možnost předvedení a na případné uložení pořádkové pokuty.

Předvedení není stanoveno obligatorně („... může být ...“ v § 90 odst. 1), a tak se příslušný orgán činný v trestním řízení bude moci rozhodnout, zda si k výslechu nechá obviněného předvést nebo bude možnost přítomnost obviněného zajistit jinak.²

1.1.3 Příkaz k zatčení

Ustanovení § 69 TrŘ stanoví, že pokud je dán některý z důvodů vazby a není možnost zajistit přítomnost obviněného u výslechu předvoláním, předvedením nebo zadržením, vydá na návrh státního zástupce v přípravném řízení soudce a v řízení před soudem předseda senátu příkaz, aby byl obviněný zatčen. Ustanovení trestního řádu je provedení čl. 8 odst. 4 Listiny, kde je stanoveno, že zatknout obviněného je možno jen na písemný odůvodněný příkaz soudce. Orgán policie, který obviněného zatkl, má lhůtu 24 hod. k tomu, aby ho dopravil k soudu, jejímž soudcem byl příkaz vydán. V případě velké vzdálenosti, pokud není možnost dodat obviněného k uvedenému soudu, musí být do 24 hod. od zatčení dodán jinému věcně příslušnému soudu. Vzhledem k rozloze České republiky by dodání obviněného nemělo činit problémy. V případě, kdy dojde k překročení stanovené lhůty, musí být obviněný propuštěn na svobodu. Soudce, který vydal příkaz k zatčení, musí neprodleně obviněného vyslechnout a do 24 hodin od dodání rozhodnout o vazbě a rozhodnutí mu oznámit. Pokud není

---

² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, s. 1398.

obviněnému do 24 hodin oznámeno rozhodnutí o vazbě, musí být propuštěn na svobodu.

1.2 Vazba

Účelem trestního řádu je upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby byly trestné činy náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni (§ 1 odst. 1 TrŘ). K naplnění tohoto účelu je, mimo jiného, nezbytné zabezpečit přítomnost osob, které mohou přispět k naplnění účelu trestního řízení. V případě svědka, znalce a tlumočnicka by zabezpečení přítomnosti těchto osob mělo probíhat ve většině případů bez větších potíží. Největší pozornost orgánů činných v trestním řízení je věnována obviněnému, který je důležitým subjektem trestního řízení a zároveň je i jeho pozice v řízení složitá. Obviněný je v trestním řízení procesní stranou a musí být umožněno uplatnit svá procesní práva, bez toho, aby byl jakýmkoli způsobem na nich zkrácen. Zároveň je obviněný i důkazním prostředkem a předmětem výkonu rozhodnutí.

1.2.1 Pojem vazby

Vazba je považována za nejzávažnější zajišťovací institut procesního charakteru, který trestní řád připouští v rámci prostředků určených k zabezpečení přítomnosti obviněného na procesních úkonech v trestním řízení. K vazbě Václav Mandák³ uvádí: „Vazba je institutem trestního řízení, s jehož použitím je obviněný na základě rozhodnutí oprávněného orgánu⁴ dočasně zbaven osobní svobody, aby mu bylo zabráněno vyhýbat se trestnímu stíhání nebo trestu tím, že by uprchl nebo se skrýval, mařit či ztěžovat objasnění věci nepřipustným působením na prameny důkazů, nebo konečně pokračovat v trestné činnosti.“ Vazba má vždy funkci zajišťovací, tedy nemá funkci sankční ani výchovnou, a je nepřipustné, aby byla nadužívána nebo dokonce zneužívána k vynucení doznání obviněného. Podle ustanovení čl. 40 odst. 1 Listiny rozhodují o vině a trestu za trestné činy soudy, a čl. 40 odst. 2 Listiny je stanovena zásada presumpce nevinny. Z těchto ustanovení vyplývá, že vazba nemůže mít sankční funkci, protože obviněnému bude teprve v budoucnu případně prokázána odsuzujícím rozsudkem

³ MANDÁK, Václav. *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1975, 65 s. Praktické příručky (Orbis).

⁴ orgánem činným v trestním řízení oprávněným rozhodovat o vazbě byl soud, a také prokurátor, který rozhodoval o vazbě v přípravném řízení.

vina a uložen trest, nebo trestní řízení skončí jinak než odsouzením. Ani o výchovnou funkci se nejedná. Trestní zákon v § 23 odst. 1, mimo jiné stanoví, že je účelem trestu vychovat pachatele k vedení řádného života. Resocializace je jedním z podstatných znaků trestu a nelze převychovávat někoho, o kom nevíme, zda bude převýchovu, která je součástí trestní represe, vůbec potřebovat.⁵

Vazba je dočasným zásahem do ústavně zaručeného práva na osobní svobodu. Tato výjimka vyplývá z čl. 8 odst. 5 Listiny, který umožňuje obviněného vzít do vazby jen z důvodů a na dobu stanovenou zákonem a na základě rozhodnutí soudu, rovněž tak čl. 5 odst. 1 písm. c) Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Pro obviněného takový zásah představuje citelnou újmu, kdy se obviněný dostává do tíživé životní situace. Úplně izolován od soukromého, společenského života, od rodiny, přátel, nejistotou ve vyšetřované věci, je vystaven silné psychické zátěži, která může vyústit až k sebevražedným sklonům.

Vazbu lze charakterizovat několika znaky:

1) Vazba je fakultativní zajišťovací prostředek

Trestní řád nestanoví žádný případ obligatorní vazby, vazba je vždy fakultativní (ke zrušení obligatorní vazby došlo z podnětu celostátní konference KSC z roku 1956).⁶

I při splnění zákonných podmínek nemusí být obviněný umístěn do vazby, ale musí se zkoumat konkrétní okolnosti každého případu pro zjištění, zda jsou dány konkrétní skutečnosti odůvodňující obavu z jednání obviněného naplňující vazební důvody (§ 67 písm. a) až c) TrŘ).

2) Zásada zdrženlivosti a proporcionality

Vazba by měla být uložena zásadně jako opatření, které za daného skutkového stavu nejlépe povede k dosažení účelu trestního řízení (§ 1 odst. 1 TrŘ). Je třeba vzít v úvahu, že se nemá nepřiměřeně zasahovat do základních práv

⁵ MANDÁK, Václav. *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1975, 71 s. Praktické příručky (Orbis).

⁶ SOLNAR, Vladimír. *Učebnice trestního řízení platného v zemi české a moravskoslezské*. Praha: Melantrich, 1946, 68 s.

a svobod obviněného a že má šetřit jeho osobnost v mezích daných povahou vazby.⁷ Vazba by měla být užitá jen v těch případech, kdy nelze dosáhnout účelu trestního řízení použitím mírnějších opatření, a s ohledem na přísnost takového prostředku je třeba zohlednit škodlivost činu, hrozící trest a další skutečnosti.⁸ Vazba by neměla být použita, s přihlédnutím ke škodlivosti činu a předpokládanému trestu, pokud by byla příliš přísným procesním prostředkem. Stejně se vyjádřil v doporučení i Výbor ministrů Rady Evropy⁹: „S ohledem na presumpci nevinu nebude žádná osoba obviněná z trestného činu dána během řízení do vazby, pokud to za daných okolností nebude nutné. Vazbu během řízení je proto třeba pokládat za výjimečné opatření, nikdy nemůže být povinná ani nesmí vykazovat znaky trestu.“

3) Subsidiární použití vazby

Vazby lze užít jen v případě, že nelze účelu dosáhnout jiným zajišťovacím prostředkem, a to s ohledem na osobu obviněného a závažnost trestného činu.¹⁰

4) Vazba jako „ultima ratio“

V každém stádiu trestního řízení je třeba zvážit, zda je užití vazby opravdu tím nejkrajnějším (vazba jako ultima ratio, nutné zlo) prostředkem k dosažení účelu trestního řízení, a nelze-li ho dosáhnout mírnějšími zajišťovacími prostředky, tj. aniž se přikročí k omezení osobní svobody dotčené osoby. Zde je nutno vždy přihlížet jak ke stupni společenské škodlivosti¹¹ činu, tak k případnému druhu a výši trestu.¹² Vzhledem k takovému zásahu do základních práv a svobod, jakým vazba bezpochyby je, je na místě názor JUDr. Studeného.¹³

---

⁷ MUSIL, Jan, Vladimír KRATOCHVÍL a Pavel ŠÁMAL. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. 2., přepracované vyd. Prague: C.H. Beck, 2003. s. 306-307.

⁸ MANDÁK, Václav. *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1975, 68-69 s. Praktické příručky (Orbis).

⁹ doporučení Výboru ministrů Rady Evropy ze dne 27. 6. 1980

¹⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. podle novelizované právní úpravy účinné od 1.9.2011. Praha: Leges, 2011, 312 s. Student (Leges).

¹¹ Termín společenská nebezpečnost, jako podmínka trestnosti činu, byl nahrazen, novelou trestního zákoníku s účinností od 1. 1. 2010, novým termínem společenská škodlivost.

¹² DRAŠTÍK, A. *K zákonným předpokladům rozhodnutí o vazbě*. In: Trestní právo, 1997, č. 12, s. 8-9.

¹³ STUDENÝ, Karel. *Poznámky k článku "K zákonným předpokladům rozhodnutí o vazbě"* In: Trestní právo, 1998, č. 5, s. 13-14.

Ten se přiklání k názoru, že by se mělo zvlášť důkladně posuzovat vzetí do vazby spíše v těch případech, kdy u obviněného lze očekávat uložení trestu nespojeného s odnětím svobody.

5) Vazba jako zajišťovací institut

Jak bylo uvedeno výše, vazba je pouze zajišťovacím prostředkem. Nemá povahu trestu, byť je její výkon zajišťován Vězeňskou službou ve vazební věznici. Obviněný se podle zásady presumpce neviny (podle čl. 40 odst. 2 Listiny a § 2 odst. 2 TrŘ) považuje za nevinného, pokud nebyla jeho vina vyslovena pravomocným odsuzujícím rozsudkem. Ústavní soud ve svém nálezu uvedl: „... že trestní stíhání je zásahem do osobní svobody, spojeným s určitým omezením práv, avšak ve svém důsledku se tak musí stát pouze z důvodů a způsobem, který stanoví zákon. Právě proto mezi základní zásady trestního řízení patří presumpce neviny, která kompenzuje toto omezení i v rámci přípravného řízení. Prokázání viny obviněného je možné pouze na základě nepochybně zjištěných skutečností za použití procesních prostředků, které trestní řád umožňuje proti obviněnému použít. Stejně tak obviněný může na svoji obranu uplatnit všechna práva, která mu dává trestní řád, zejména pak práva stanovená v § 33 tr. ř.“¹⁴

6) Nepřípustnost vazby k zajištění přítomnosti svědka

Právní řád České republiky nezná právní úpravu, která by umožňovala vzetí svědka nebo jiné osoby (vyjma obviněného) do vazby. Zajištění přítomnosti lze zajistit mírnějšími zajišťovacími prostředky. Ustanovení čl. 8 odst. 5 Listiny obecně uvádí: „Nikdo nesmí být vzat do vazby, leč z důvodů a na dobu stanovenou zákonem...“, kdy konkrétní vymezení tohoto ustanovení ponechává zákonu. Trestní řád stanoví, že do vazby lze vzít pouze obviněného (§ 67 odst. 1 TrŘ).

7) Zákonné podmínky pro vzetí obviněného do vazby

Do vazby lze vzít pouze obviněného. Novela trestního řádu provedená zákonem č. 265/2001 Sb. změnila způsob zahájení trestního stíhání, když neformální úkon sdělení obvinění nahradila usnesením o zahájení trestního

---

¹⁴ náleží Ústavního soudu ČR ze dne 14. 6. 1995 Sp. zn. IV.ÚS 12/95

stíhání, proti kterému lze podat stížnost. Trestní stíhání se zahajuje usnesením o zahájení a jeho oznámením obviněnému, který se jím stává až doručením usnesení o zahájení trestního stíhání do vlastních rukou obviněného¹⁵.

Usnesení o zahájení trestního stíhání musí obsahovat ty skutečnosti, z kterých vyplývá přesné označení skutku, který byl spáchán, obsahuje všechny znaky trestného činu a jsou dány důvody k podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný.

Dalším předpokladem jsou konkrétní skutečnosti odůvodňující obavy z naplnění některého ustanovení § 67 odst. a) až c) TrŘ:

- a) že obviněný uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul, zejména nelze-li jeho totožnost hned zjistit, nemá-li stálé bydliště anebo hrozí-li mu vysoký trest (vazba útěková)
- b) že bude obviněný působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání (vazba koluzní)
- c) že bude obviněný opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil (vazba předstížná)

O vzetí obviněného do vazby rozhoduje pouze soud a v přípravném řízení rozhoduje soudce na návrh státního zástupce. Jinému orgánu činnému v trestním řízení není přiznáno oprávnění rozhodovat o vzetí obviněného do vazby.

1.3 Ústavněprávní a mezinárodněprávní ochrana a omezení osobní svobody

Osobní svoboda patří k nejzákladnějším lidským právům, která garantují v rámci právního řádu České republiky především Ústava České republiky (dále Úmluva) a Listina základních práv a svobod (dále Listina). Mezinárodněprávní úpravu osobní svobody nacházíme především v Evropské úmluvě o ochraně základních práv a svobod (dále Úmluva) a Mezinárodním paktu o občanských a politických právech.

---

¹⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, s. 2059.

Právo na osobní svobodu zakotvuje Ústava v čl. 1 odst. 1, kde uvádí, že Česká republika je demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana. Základní lidská práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci (čl. 4 Ústavy). Euronovelou provedenou zákonem č. 395/2001 Sb. došlo k zásadní změně čl. 10 Ústavy, který upravuje postavení mezinárodních smluv v právním řádu ČR. Podle nové právní úpravy jsou všechny vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal souhlas Parlament a jimiž je Česká republika vázána, součástí právního řádu s tím, že pokud mezinárodní smlouva stanoví něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva. Soud je při svém rozhodování vázán zákonem a mezinárodní smlouvou (čl. 95 odst. 1 Ústavy),

a pokud dospěje k závěru, že je zákon v rozporu s mezinárodní smlouvou, přednostně aplikuje smlouvu. Ústavní pořádek ČR umožňuje fyzickým a právnickým osobám v případě, že bylo porušeno jejich ústavně zaručené právo a svoboda rozhodnutím nebo jiným zásahem orgánu veřejné moci, aby podaly ústavní stížnost (čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy) k Ústavnímu soudu (čl. 83 Ústavy). Listina stanoví, že základní lidská práva a svobody jsou nezadatelné, nezczitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné (čl. 1 Listiny). Z hlediska zajišťovacího institutu vazby bude nejdůležitější čl. 8 Listiny, a to především odstavec 1 „Osobní svoboda je zaručena.“ a odstavec 5 „Nikdo nesmí být vzat do vazby, leč z důvodů a na dobu stanovenou zákonem a na základě rozhodnutí soudu.“ Čl. 8 je rozšiřujícím článkem ustanovení čl. 7 ústavně garantujícího práva nedotknutelnosti osoby¹⁶. Některá státem garantovaná práva nejsou absolutně neomezená. V případě práva na osobní svobodu je omezení možné za podmínek stanovených zákonem¹⁷, aby mohlo být dosaženo účelu, pro který k omezení došlo.

Evropská úmluva o základních lidských právech a svobodách

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod je nejdůležitější úmluvou v Evropě. Byla podepsána v Římě dne 4. listopadu 1950. Prvním státem

---

¹⁶ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, 285 s.

¹⁷ osoby nemají jenom určitá práva, ale oproti nim stojí i určité povinnosti, které jim jsou ukládány; čl. 4 odst. 1 Listiny „Povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod“.

bývalého Východního bloku, který úmluvu ratifikoval, bylo Československo. Smlouva byla publikována pod č. 209/1992 Sb.

Evropská úmluva stanoví důvody zbavení osobní svobody v čl. 5 odst. 1. Každý má právo na svobodu a osobní bezpečnost. Nikdo nesmí být zbaven svobody kromě následujících případů, pokud se tak stane v souladu s řízením stanoveným zákonem:

- a. zákonné uvěznění po odsouzení příslušným soudem;
- b. zákonné zatčení nebo jiné zbavení svobody osoby proto, že se nepodrobila rozhodnutí vydanému soudem podle zákona nebo proto, aby bylo zaručeno splnění povinnosti stanovené zákonem;
- c. zákonné zatčení nebo jiné zbavení svobody osoby za účelem předvedení před příslušný soudní orgán pro důvodné podezření ze spáchání trestného činu nebo jsou-li oprávněné důvody k domněnce, že je nutné zabránit jí ve spáchání trestného činu nebo v útěku po jeho spáchání;
- d. jiné zbavení svobody nezletilého na základě zákonného rozhodnutí pro účely výchovného dohledu nebo jeho zákonné zbavení svobody pro účely jeho předvedení před příslušný orgán;
- e. zákonné držení osob, aby se zabránilo šíření nakažlivé nemoci, nebo osob duševně nemocných, alkoholiků, narkomanů nebo tuláků;
- f. zákonné zatčení nebo jiné zbavení svobody osoby, aby se zabránilo jejímu nepovolenému vstupu na území, nebo osoby, proti níž probíhá řízení o vyhoštění nebo vydání.

K provedení výše uvedeného garantování základních práv a svobod jsou příslušná ustanovení trestního řádu § 2 odst. 1, kdy nikdo nemůže být stíhán jako obviněný jinak, než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví zákon. Dále ustanovení § 67 podle kterého smí být vzat obviněný do vazby, jsou-li dány konkrétní skutečnosti zakládající důvodnou obavu předpokládanou pod písm. a) až c). Z výkladu ustanovení čl. 5 odst. 1 písm. c) Úmluvy může dovozovat, že se nedá vztahovat v celém rozsahu na §67 TrŘ, ale bude odpovídat více institutům, předvedení obviněného, zadržení obviněného a příkazu k zatčení. Styčný bod

Úmluvy a trestního řádu je třeba vidět především v „útěku“ a v „předstihu“ jako vazebních důvodech a nikoli v jiných důvodech zbavení osobní svobody osoby¹⁸.

---

¹⁸ KRATOCHVÍL, V. *Vazba v trestním řízení z pohledu Listiny základních práv a svobod a Evr. úmluvy o lidských právech*. In: *Kriminalistika*, 1993, č. 2, s. 148.

2 Právní úprava institutu vazby de lege lata

2.1 Důvody vazby

Článek 8 odst. 5 Listiny základních práv a svobod stanoví, že obviněného lze vzít do vazby jen z důvodů, které stanoví zákon. Tímto zákonem je trestní řád, který v ustanovení § 67 pod písmeny a) až c) taxativně uvádí důvody, kdy alespoň jeden z nich musí být bezpodmínečně dán, má-li být rozhodnuto o vzetí obviněného do vazby. Tedy, obviněného lze vzít do vazby jen tehdy, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava, písm. a) že uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul, zejména nelze-li jeho totožnost hned zjistit, nemá-li stálé bydliště anebo hrozí-li mu vysoký trest, písm. b) že bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, nebo písm. c) že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil, a dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, byl spáchán, má všechny znaky trestného činu, jsou zřejmé důvody k podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný, a s ohledem na osobu obviněného, povahu a závažnost trestného činu, pro který je stíhán, nelze v době rozhodování účelu vazby dosáhnout jiným opatřením.

2.1.1 Důvod vazby podle § 67 písm. a) TrŘ (vazba útěková)

K zabezpečení přítomnosti obviněného k dalším úkonům trestního řízení lze aplikovat tento zákonný důvod vazby za předpokladu, že z jednání obviněného nebo dalších konkrétních skutečností se lze důvodně obávat, že se obviněný bude skrývat či uprchne. Okolnosti uvedené v § 67 písm. a) TrŘ jsou uvedeny demonstrativně a) vyhýbání se trestu, b) nelze zjistit totožnost obviněného, c) obviněný nemá stálé bydliště d) hrozba vysokého trestu. (§ 67 písm. a) tr. řádu). Pro naplnění útěkové vazby postačí existence kterékoliv z okolností, které jsou v cit. ustanovení trestního řádu uvedeny příkladmo (viz. slovo zejména) za současného splnění podmínky, že konkrétní skutečnosti odůvodňují reálnou

obavu, že se obviněný bude svou nepřítomností vyhýbat trestnímu stíhání nebo trestu.¹⁹

Upřechnutím zde zákon rozumí útěk obviněného do ciziny, skrýváním poté ukrývání obviněného v tuzemsku.²⁰ Výše uvedené důvody musí být podpořeny dalšími konkrétními skutečnostmi, které odůvodňují obavu z upřechnutí či skrývání²¹, např. příprava obviněného na cestu do zahraničí (když z příprav obviněného vyplývá, že se již nehodlá vrátit), útěk z místa spáchání trestného činu a skrývání se před policejními orgány, zajišťování falešných cestovních dokladů, atd. Samozřejmě výše uvedené jednání obviněného nemůže dát soudu rozhodujícímu o vazbě 100% jistotu, že by se např. obviněný skrýval, pokud by nebyl vzat do vazby. Zde je nutno postupovat ryze individuálně případ od případu a posoudit, jak velký stupeň nebezpečí zde hrozí.²² Pravděpodobnost, že se obviněný bude skrývat nebo uprchne, je obtížné ověřit. Na záměr obviněného skrývat se nebo uprchnout, lze odvozovat např. ze skutečností, kdy si obviněný pořídil nepravé doklady pro cestu do ciziny, byl zadržen poblíž státní hranice se zavazadlem obsahujícím i cenné části jeho majetku, byl objeven v úkrytu osobního automobilu přejíždějícím hranice státu, opustil místo bydliště a byly získané poznatky o jeho pobytu na odlehlém místě, odešel z domova a zanechal rodině dopis, v němž uvedl, že na dlouhou dobu odchází na neznámé místo.²³ Za konkrétní skutečnost ve smyslu § 67 písm. a) TrŘ však nelze považovat každé vycestování do ciziny s platnými cestovními doklady, popřípadě pokus o ně nebo dočasné vzdálení se z místa bydliště či změnu zaměstnání, i když uvedené změny pobytu nenahlásil orgánům činným v trestním řízení.²⁴ V případě, že se obviněný nedostaví k výslechu, ačkoli byl řádně předvolán, ještě není důvodem k obavě, že

¹⁹ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 406 s. Beckova edice právní instituty.

²⁰ MANDÁK, Václav. *Důvody vazby v čs. trestním řízení*. Univerzita Karlova, Acta Universitatis Carolinae-Iuridica, 1971, č. 3, s. 156 – 157.

²¹ MANDÁK, Václav. *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1975, 77 s. Praktické příručky (Orbis). „Kdyby obava z útěku nemusela být doložena konkrétními zjištěnými skutečnostmi, vazba podle § 67 písm. a) TrŘ by se změnila ve vazbu, která by bezprostředně směřovala k obligatorní vazbě; bylo by možno ji aplikovat v kterékoli trestní věci.“

²² srov. usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 21.6.2001, sp.zn. III. ÚS 185/01 „Požadavek jistoty, bez důvodných pochybností, při tomto typu rozhodování (jeho dosažení) není mnohokrát reálný. Při rozhodování o vazbě je ovšem nutné označit (odůvodnit) právem požadované konkrétní skutečnosti, které odůvodňují příslušnou (zákonem označenou) obavu, v daném případě uvedenou v § 67 odst. 1 písm. a) tr. řádu, tedy že obviněný uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul.“

²³ MANDÁK, Václav. *Důvody vazby v čs. trestním řízení*. Univerzita Karlova, Acta Universitatis Carolinae-Iuridica, 1971, č. 3, s. 158.

²⁴ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 408 s. Beckova edice právní instituty.

se skrývá, aby se tak vyhnul trestnímu stíhání. Přítomnost obviněného lze zajistit předvedením.²⁵ Pokud však obviněný, který má být předveden, brání předvedení tím, že se ukrývá, nechává se zapírat nebo se jinak stává nedosažitelným, pak by byl zde dán dostatečný důvod útekové vazby. K jednotlivým důvodům uvedeným v § 67 písm. a) TrŘ:

a) vyhýbáním trestu se rozumí snaha obviněného vyhnout se uložení trestu, který obviněnému reálně hrozí za spáchanou trestnou činnost, či případně i vyhýbání se trestu, který byl obviněnému již pravomocně uložen.²⁶

V případě, že odsouzený nenastoupí trest odnětí svobody ve stanovené lhůtě, však není sama o sobě důvodem pro vzetí do vazby podle § 67 písmene a) TrŘ.²⁷ Zde bude postupováno podle ustanovení § 321 TrŘ, kdy bude odsouzený do výkonu trestu dodán.

b) totožnost nelze hned zjistit, nemá-li obviněný u sebe ani na dosažitelném místě osobní doklady a ani mu nemůže potvrdit jeho totožnost věrohodná osoba.²⁸

c) obviněný nemá stálé bydliště, pokud vůbec nemá kde bydlet nebo sice má kde bydlet, ale v takovém bydlišti se nezdržuje anebo často mění místo svého pobytu, aniž by změny ohlásil orgánům činným v trestním řízení.²⁹

Pokud se obviněný nebude delší dobu zdržovat v místě svého bydliště, nelze z toho ještě odvozovat, že má v úmyslu se skrývat nebo uprchnout. Může se tak stát v případě zahraniční mise příslušníka ozbrojených sil, strojvedoucího v železniční dopravě, příslušníka námořní dopravy, pobyt v léčebném ústavu, montérů na montážích v cizině apod.

d) Na základě skutečnosti uvedené v ustanovení § 67 písm. a) TrŘ, kdy obviněnému hrozí vysoký trest, si nelze učinit závěr jen na podkladě stanovené

---

²⁵ srov. usnesení Nejvyššího soudu SSR z 22. 2. 1988 (R 8/1989)

²⁶ rozhodnutí Krajského soudu v Otravě ze dne 8. 8. 1995, sp. zn. 1 To 379/95 „Z důvodu uvedeného v ustanovení § 67 písm. a) tr. řádu. - obava z toho, že obviněný uprchne nebo se bude skrývat, aby se vyhnul trestu - lze vzít do vazby i osobu, která byla pravomocně odsouzena, a to nejen v případech, kdy to zákon výslovně stanoví (§ 276, § 282 odst. 2 tr. řádu), ale i v řízení podle § 330 odst. 1 tr. řádu o tom, zda se nařídí výkon podmíněně odloženého trestu (§ 60 odst. 1 tr. zák.).“

²⁷ rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 9. 6. 1995 sp.zn. 5 To 237/1995

²⁸ § 13 zákona 283/1991 Sb., o Policii České republiky

²⁹ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 410 s. Beckova edice právní instituty.

příslušné trestní sazby v trestním zákoně, vztahující se na trestný čin, pro který mu bylo sděleno obvinění, ale budou se muset vždy hodnotit další konkrétní okolnosti důležité pro stanovení stupně nebezpečnosti činu pro společnost i poměry obviněného v konkrétním případě a vycházet z reálně hrozícího trestu (R 14/1994). Soud pro odůvodnění vazby podle § 67 písm. a) musí důsledně hodnotit skutečnosti vztahující se k osobě pachatele nebo k okolnostem případu, které v souvislosti s předpokládanou sankcí obavu z útěku odůvodňují (R 64/1992).

V zájmu ochrany základních práv a svobod ústavně zaručených v čl. 8 odst. 5 Listiny a čl. 5 odst. 1 Úmluvy se Ústavní soud vyjádřil k zákonné podmínce hrozby vysokým trestem. Odůvodněnost útekové vazby za podmínky hrozby vysokého trestu je dána v případech, kdy vzhledem k zjištěným skutečnostem opodstatňujícím důvodné podezření ze spáchání zvláště závažného trestného činu lze očekávat uložení trestu odnětí svobody ve výši nejméně kolem osmi let.³⁰

Útekovou vazbu lze nahradit zárukou, dohledem probačního úředníka, slibem nebo peněžitou zárukou.

2.1.2 Důvod vazby podle § 67 písm. b) TrŘ (vazba koluzní)

Koluzní vazba je, jako druhý důvod vazby, upravena v § 67 písm. b) TrŘ. Z uvedeného důvodu lze obviněného umístit do vazby, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava, že bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání. Podobně jako u vazby útekové nejsou jednání, která by zavadala důvod koluzní vazby, stanoveny taxativně. Uvedeno je pouze jednání, kterým obviněný působí na dosud nevyslechnuté svědky a spoluobviněné, nikoli na jiné svědky. Koluzní vazba byla v minulosti tématem mnoha diskusí. Český kriminalista, profesor a děkan Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze se vyjádřil ke koluzní vazbě tak, že je podle něho neudržitelná, nedůsledná, nadbytečná a v praxi svádí ke zneužívání. Pokud má být užívána důsledně, měla by se uplatnit nejen proti obviněnému, ale i proti ostatním osobám (např. známí, příbuzní apod.), které by se mohly chovat obdobným způsobem jako obviněný. V případě hrozby koluzního jednání by měl stát co nejrychleji zajistit

---

³⁰ viz. nález Ústavního soudu ČR ze dne 1. 4. 2004 sp. zn. III. ÚS 566/03.

důkazy, aby znemožnil obviněnému nežádoucí činnost. A. Zucker se vyjádřil, že pokud má mít koluzní vazba smysl v tom, aby zabránila obviněnému v koluzním jednání, má být uplatněna bezprostředně po činu nebo na počátku vyšetřování.³¹ Podobné důvody, jako Zucker, uvedl např. i K. Drbohlav.

Naopak český právník František Štorch výše uvedených osobností odmítal, s tím, že je zajišťovacího institutu vazby potřeba. Zároveň se vyjádřil k tomu, že pokud stát nevyužívá stejně důrazných prostředků proti jiným osobám než proti obviněnému, nelze toto považovat za nespravedlnost vůči obviněnému. Toto tvrzení zdůvodnil tak, že obviněnému na výsledku trestního procesu záleží nejvíce.³²

K problematice koluzní vazby se vyjádřil Ústavní soud České republiky. Nálezem sp. zn. Pl. ÚS 1/94 ze dne 26. dubna 1994 publikovaný pod č. 101/1994 Sb., kterým byl zamítnut návrh na zrušení § 67 písm. b), kdy Ústavní soud rozhodl, že ustanovení § 67 písm. b) není v rozporu s čl. 5 odst. 1 písm. c) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění Protokolů č. 3, 5 a 8.

Vzetí do vazby z důvodu § 67 písm. b) TrŘ se může uplatnit v případě, kdy v individuálním případě jsou dány konkrétní skutečnosti, z nichž vyplývá důvodná obava, že obviněný bude mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání. Důvodná obava z koluzního jednání musí vyplývat z konkrétních poznatků, které jsou spojeny s předpokládanou aktivní činností obviněného vedoucí k maření skutečností závažných pro trestní stíhání. Proto nemůže být koluzním důvodem vazby jen určitá důkazní nebo procesní situace (např. složitost dokazování, rozpory ve výpovědích, počátek vyšetřování apod.). Přítomnost konkrétních skutečností, z kterých vyplývá důvodná obava z koluzního jednání, musí být zjištěny postupem přístupným podle trestního řádu.³³ V případě, že již měl obviněný možnost jednat koluzně, a neučinil tak, nelze použít koluzní důvod vazby ani v tomto případě.³⁴ Důvodná obava, že obviněný bude jednat je tím vyšší, čím více je důkazů usvědčujících obviněného. Obviněný bude mít největší zájem na tom, aby v situace, kdy je usvědčován řadou důkazů, se vyhnul

³¹ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 412-413s. Beckova edice právní instituty.

³² RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 413-414 s. Beckova edice právní instituty.

³³ MUSIL, Jan, Vladimír KRATOCHVÍL a Pavel SAMAL. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. 2., přepracované vyd. Prague: C.H. Beck, 2003. 311 s.

³⁴ viz. rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 11. 1996 sp. zn. 3 To 891/96

případnému trestnímu postihu tím, že uprchne, bude se skrývat, ovlivňovat svědky, spoluobviněné, ničit důkazy apod.³⁵ Za konkrétní skutečnosti, lze považovat i objektivní konstelaci v souvislosti s určitým případem, která se vztahuje ne jenom k osobě samotného pachatele, ale také ke všem znakům skutkové podstaty trestného činu včetně stadiu vyšetřování.³⁶ Důvodem vazby podle ustanovení § 67 písm. b) TrŘ může tak být i existence dosud nevyslechnutého svědka, který svou důležitostí pro trestní řízení může zásadním způsobem přispět k objasnění věci vyřešením otázky věrohodnosti obviněného.³⁷

Působením na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné se rozumí zákonem nepřipustěné ovlivňování svědků nebo spoluobviněných ať přímo obviněným, nebo zprostředkovaně jinou osobou s účelem mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, např. nabízení nebo poskytnutí úplatku, přemlouváním svědků nebo spoluobviněných, aby nevypovídali pravdu, vyhrožování apod. Bude-li z konkrétních skutečností vyplývat důvodná obava, že obviněný bude působit na osobu, která dosud nebyla ztotožněna, bylo po ní vyhlášeno pátrání, a nebyla možnost jí předvolat jako svědka nebo nemohla být obviněna.³⁸ Takové ovlivňování musí být zákonem stanovené jako nepřipustné. Za takové jednání nelze považovat např., když je svědek upozorněn na povinnost mlčenlivosti (§ 99 odst. 2 TrŘ), nebo právo odmítnout podat výpověď (§ 100 odst. 1, 2 TrŘ), pokud půjde jen o připomenutí zákazu výslechu, které je stanoveno ve prospěch obviněného.³⁹ Důvody koluzní vazby jsou dány, kdy je důvodná obava, že bude působeno na dosud nevyslechnuté svědky. Pokud byli všichni svědci procesně vyslechnuti, odpadá i důvodnost koluzní vazby. Nebude-li zde důvod útěkové nebo předstížné vazby, měl by být obviněný propuštěn na svobodu.

V. Mandák⁴⁰ uvádí, že v případě, kdy se obviněný bude snažit např. vypátrat určité listiny s úmyslem je zničit, zatímco tyto listiny už byly stanoveným procesním postupem zajištěny, nebo se pokusí ovlivnit svědky za účelem zajištění falešných alibi, kdy ale byla přítomnost na místě trestného činu

³⁵ viz. rozhodnutí Krajského soudu v Plzni ze dne 4. 10. 1996 sp.zn. 7 To 579/96.

³⁶ viz. rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 12. září 1996 sp.zn. I. ÚS 62/96 (N 74/6 SbNU 27).

³⁷ viz. rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 15. 9. 1994 sp.zn. II. ÚS 138/93 (N 44/2 SbNU 45).

³⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Přípravné řízení trestní*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2003, 330 s. Beckovy příručky pro právní praxi.

³⁹ MUSIL, Jan, Vladimír KRATOCHVÍL a Pavel ŠÁMAL. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. 2., přepracované vyd. Prague: C.H. Beck, 2003, 311 s. Beckovy příručky pro právní praxi.

⁴⁰ MANDÁK, Václav. *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1975, 107 s. Praktické příručky (Orbis).

prokázána již provedenými důkazy, by koluzní důvod vazby nebyl dán. Jiný názor na tuto problematiku mají M. Růžička a J. Zezulová⁴¹, kteří argumentují tím, jestliže obviněný již působil na nevyslechnuté svědky, je zde důvodná obava koluzního jednání, která se může vztahovat k dalšímu postupu objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání.

Za jiné maření objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání lze považovat např. působení na znalce, které zákon nepřipouští, padělání, ukrývání věcných a listinných důkazů apod. Za maření podle ustanovení § 67 písm. b) nelze považovat uplatňování práv, které obviněnému zákon poskytuje na obhajobu, jako je odmítnutí vypovídat⁴², popírání viny nebo i pokud obviněný uvádí nepravdivé okolnosti.⁴³

Koluzní vazba nemůže být nahrazena zárukou, dohledem probačního úředníka, slibem ani peněžitou zárukou.

2.1.3 Důvod vazby podle § 67 písm. c) TrŘ (předstižná vazba)

Předstižná vazba má mezi ostatními vazebními důvody zvláštní postavení.⁴⁴ Účelem vazebních důvodů, podle ustanovení § 67 písm. a) TrŘ – vazba útěková a § 67 písm. b) TrŘ – vazba koluzní, je zajistit řádný průběh trestního stíhání, aby nedocházelo k maření trestního stíhání, tím, že se obviněný bude trestnímu stíhání vyhýbat nebo bude jednat koluzně. Účelem předstižné vazby je preventivní ochrana společnosti před možným páčáním trestné činnosti tím, že obviněného omezí v páčání trestné činnosti. V. Mandák⁴⁵ uvádí: „Zatímco postih pachatelů ve formě trestní sankce je záležitostí soudních orgánů, předcházet a zabraňovat trestné činnosti je specifickou povinností především orgánů policejních. Těm poskytuje každý právní řád množství oprávnění, jejichž pomocí je tento úkol uskutečňován. Patří k nim mj. i právo zasahovat do ústavně chráněných občanských práv (např. předvedení, zajištění, osobní prohlídka apod.). Jestliže takové zásahy jsou použity proti osobám, vůči nimž neprobíhá trestní

⁴¹ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 412 s. Beckova edice právní instituty.

⁴² Viz. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 15. 2. 1968 sp. zn. 5 To 11/68 (R 39/1968).

⁴³ SÁMAL, Pavel, BAŇA, J.; GRÍVNA, T. *Trestní řád: komentář*. 6., doplněné a přepracované vyd. V Praze: C.H. Beck, 2008, 471 s.

⁴⁴ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 422 s. Beckova edice právní instituty.

⁴⁵ MANDÁK, Václav. *Předstižná vazba s přihlédnutím k novele trestního řádu z roku 1995*. Bulletin advokacie, 1996, č.4, s. 15-18.

řízení, jde o opatření mimoprocesní, pro něž zákonný podklad tvoří právo administrativní, resp. bezpečnostní.“ Předstížná vazba byla a stále je podrobena rozsáhlé kritice. Je jí vytykáno nejen to, že je tento donucovací prostředek v oblasti trestního procesu cizím prvkem, ale i to, že její trvání je omezeno pouze na trestní stíhání, zatímco nebezpečí trestné činnosti může pokračovat i po trestním stíhání, a tím předstížná vazba není schopna plnit svůj účel.⁴⁶ Důvod předstížné vazby podle § 67 písm. c) TrŘ je dán tehdy, jestliže z jednání obviněného nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava, že bude opakovat trestnou činnost pro kterou je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil. Na rozdíl od důvodů stanovených v ustanovení § 67 písm. a) a § 67 písm. b), které upravují vazbu útěkovou a koluzní, jsou důvody vazby v ustanovení §67 písm. c) - (vazba předstížná) stanoveny taxativně. Je zde důvodná obava, že obviněný bude opakovat trestnou činnost, pro kterou je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil.⁴⁷ Z taxativního výčtu lze dovozovat, že se budou důvody předstížné vazby vztahovat na úmyslné trestné činy. Ustanovení § 20 odst. 1 a § 21 odst. 1 TrZ, upravující přípravu a pokus trestného činu, se vztahují výslovně k úmyslným trestným činům. Před novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 152/1995 Sb. byla stanovena jako jeden z důvodů vazby obava, že bude obviněný pokračovat v trestné činnosti, bez dovětku „pro niž je stíhán“. Novela trestního řádu doplnila dovětek do ustanovení § 67 písm. c), čímž tehdejší úpravu zpřesnila tak, že se může vztahovat opakování trestné činnosti jen na trestnou činnost, pro kterou je obviněný stíhán.⁴⁸ Trestnou činností se má na mysli trestná činnost určitého druhu, např. trestná činnost proti životu a zdraví, proti majetku apod.⁴⁹ Novelou trestního řádu, provedenou zákonem č. 265/2001 Sb. byl zpřesněn důvod předstížné vazby, kdy v předešlé úpravě byl používán pojem pokračování v trestné činnosti namísto novelou stanoveného pojmu opakování trestné činnosti. Pojem pokračování je použit v ustanovení § 68 odst. 3 písm. e), kde by termín „pokračoval v trestné činnosti, pro niž je stíhán“ mohl být interpretován

⁴⁶ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 423 s. Beckova edice právní instituty.

⁴⁷ VANTUCH, Pavel. *Obhajoba obviněného*. 2., dopl. a přeprac. vyd. Praha : C.H. Beck, 2002, 212 s.

⁴⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Přípravné řízení trestní*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2003, 1169 s. Beckovy příručky pro právní praxi.

⁴⁹ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 425 s. Beckova edice právní instituty.

rozsáhleji, protože pod pokračování lze zahrnout opakování trestné činnosti i pokračování v trestné činnosti dalšími útoky.⁵⁰ Po sdělení obvinění není pokračování možné, a to vzhledem k ustanovení § 12 odst. 11 TrŘ, které stanoví: „...pokračuje-li obviněný v jednání, pro které je stíhán i po sdělení obvinění, posuzuje se takové jednání od tohoto útoku jako nový skutek“. Za opakování trestné činnosti je považováno nejen opakování téhož trestného činu, ale i spáchání trestného činu téže povahy.⁵¹ Pokud jde o ustanovení, kdy je důvodná obava z dokonání trestného činu, který obviněný připravoval nebo se o něj pokusil, musí jít o přípravu a pokus totožného trestného činu. Vyhrůžování jinému určitou újmou je součástí skutkových podstat některých trestných činů např. § 324 TrZ - Vyhrůžování s cílem působit na orgán veřejné moci, § 326 TrZ – Vyhrůžování s cílem působit na úřední osobu nebo § 353 TrZ – Nebezpečné vyhrůžování. Důvodná obava z toho, že obviněný svou výhrůžku splní, může být i důvodem vazby za splnění dalších podmínek. Předstížnou vazbu lze nahradit použitím záruky, dohledem nebo slibem v ustanovení § 73 TrŘ a peněžitou zárukou v § 73a TrŘ.

2.2 Zpřísněné důvody vazby podle ustanovení § 68 TrŘ

Novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 265/2001 Sb. došlo k omezení možnosti vzetí obviněného do vazby. Před novelou docházelo k tomu, že většinu obviněných umístěných do vazby představovali obvinění, jimž vzhledem k trestným činům, za které byli stíháni, bylo možno uložit tresty odnětí svobody do dvou let. Zpřísněné důvody vazby jsou upraveny v ustanovení § 68 TrŘ, které stanoví v odst. 1, že do vazby lze vzít toliko osobu, proti níž bylo zahájeno trestní stíhání. Rozhodnutí o vazbě musí být odůvodněno též skutkovými okolnostmi. Soudce je oprávněn v přípravném řízení přezkoumávat, jestli na základě zjištěných skutečností jsou naplněny všechny znaky trestného činu, pro který bylo zahájeno trestní stíhání podle § 160 odst. 1 TrŘ a zda s přihlédnutím k těmto skutečnostem nemá být skutek posuzován jako mírnější trestný čin, který by se subsumoval pod ustanovení § 68 odst. 2 TrŘ. Do vazby lze vzít osobu, které bylo sděleno obvinění. Není-li obvinění řádně sděleno, je nedostatek takové

---

⁵⁰ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 423-424 s. Beckova edice právní instituty.

⁵¹ srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 1. 1995 sp. zn. 7 To 2/95 (R 39/1995).

zákoné formální podmínky překážkou pro uvalení vazby.⁵² Ze záznamu o sdělení obvinění musí být zřejmé skutkové okolnosti, z nichž vyplývá, zda stíhaný skutek naplňuje všechny zákoné znaky skutkové podstaty trestného činu, jestli je trestní stíhání pro daný skutek přípustné, a aby nedošlo k záměně daného skutku za jiný skutek.⁵³ Zákon výslovně neřeší situaci, kdy je obviněný zpočátku stíhán pro trestný čin přísnější, ale v průběhu trestního stíhání je obviněného jednání překvalifikované na některý trestný čin uvedený v ustanovení § 68 odst. 2 TrŘ. V takovém případě se analogicky použilo ustanovení § 71 odst. 9 TrŘ, že obviněný musí být propuštěn z vazby na svobodu do patnácti dnů ode dne, kdy bylo upozorněno na změnu právní kvalifikace.⁵⁴ Doba 15 dnů se vzhledem k intenzitě zásahu do práv obviněného stala nepřiměřeně dlouhou a nezdůvodnitelnou, k čemuž se také vyjádřil v judikatuře Evropský soud pro lidská práva.⁵⁵ Změna provedena novelou č. 459/2011 Sb. vypustila dobu patnáct dnů a stanoví, když dojde ke změně právní kvalifikace skutku a dosavadní délka trvání vazby překročí maximální dobu trvání vazby, je nutné obviněného propustit z vazby „neprodleně“ (§ 72a odst. 2 čtvrtá věta). § 68 odst. 2 stanoví, že do vazby nelze vzít obviněného, který je stíhán pro úmyslný trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje dvě léta, nebo pro trestný čin spáchaný z nedbalosti, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje tři léta. Uvedené ustanovení je v souladu se zásadou zdrženlivosti a přiměřenosti a s principem vázanosti vazby jen na závažné trestné činy. Bude-li obviněný v době, kdy se rozhoduje o vazbě, stíhán pro trestný čin méně závažný, je na místě, aby se vazba neuplatnila vůbec, nebo jen ve velmi omezených případech.⁵⁶ Omezení uvedená v odstavci 2 se neuplatní v případě, nastanou-li skutečnosti uvedené v ustanovení § 68 odst. 3 TrŘ, pokud obviněný

- a) uprchl nebo se skrýval,
- b) opakovaně se nedostavil na předvolání a nepodařilo se jej předvést ani jinak zajistit jeho účast při úkonu trestního řízení,

---

⁵² srov. náleží Ústavního soudu ze dne 6.6. 1996 sp. zn. I. ÚS 46/96.

⁵³ DRAŠTÍK, Antonín. *K zákonným předpokladům rozhodnutí o vazbě*. In: Trestní právo, 1997, č. 12, s. 10.

⁵⁴ VANTUCH, Pavel. *Důvody vazby*. Právní rádce, 2003, č.2, s. 57.

⁵⁵ rozsudek *Labita v. Itálie* Evropského soudu pro lidská práva, ECHR 2000-IV ze dne 6. dubna 2000.

⁵⁶ RŮŽIČKA, Miroslav. *Vazba po novele trestního řádu (Změny provedené zákonem č. 265/2001 Sb.)*. Právní rádce, č.10/2002, s. VI.

- c) je neznámé totožnosti a dostupnými prostředky se jí nepodařilo zjistit,
- d) již působil na svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařil objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, nebo
- e) již opakoval trestnou činnost, pro niž je stíhán, nebo v takové trestné činnosti pokračoval, nebo byl za takovou trestnou činnost v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

Uvedené výjimky z uvedeného zákazu vzetí do vazby lze charakterizovat jako vznik stavu, kterému se má vazbou předejít. Důvody vzetí do vazby v ustanovení § 67 písm. a), b), c) TrŘ se do § 68 odst. 3 TrŘ.

V podobě dokonání stavu promítají v redukované podobě. Z některých důvodů je zřejmé, že i trvání vazby bude trvat určitou dobu (např. je-li obviněný neznámé totožnosti dle § 68 odst. 3 písm. c) TrŘ), jiné jsou „spouštěcím mechanismem“ pro uvalení vazby, v jejíž dalším trvání se bude postupovat podle obecných náležitostí.⁵⁷

2.2.1 Jednotlivé zpřísněné důvody vazby

Zpřísněný důvod vazby podle § 68 odst. 3 písm. a) TrŘ je naplněn, pokud obviněný uprchl nebo se skrýval. U útěkové vazby § 67 písm. a) TrŘ, kdy lze obviněného vzít do vazby, je-li zde důvodná obava, že se bude skrývat nebo uprchne, naproti tomu v tomto zpřísněném důvodu vazby nestačí důvodná obava, ale musí být prokázáno, že obviněný již tak jednal. Pro možnost vzetí obviněného do vazby postačí splnění i jen jedné z těchto podmínek.

Zpřísněný důvod vazby podle § 68 odst. 3 písm. b) TrŘ stanoví,

- obviněný se opakovaně nedostavil na předvolání⁵⁸ a k tomu musí přistoupit podmínka,
- nepodařilo se jej předvést ani jinak zajistit jeho účast při úkonu trestního řízení.

Za situaci, že se obviněný nedostavil opakovaně, lze považovat za splněnou, kdy se nedostaví nejméně dvakrát, aniž by se obviněný řádně ze

⁵⁷ KRÁL, Vladimír. *K nové právní úpravě vazebního řízení*. Bulletin advokacie, č. 11-12/2001, s. 72.

⁵⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 2. 1993, sp.zn. 11 To 22/93., je nutné, aby předvolání bylo doručeno konkrétní osobě, musí být z předvolání zřejmé, že právě tato osoba se má dostavit, a musí obsahovat poučení o následcích nedostavení se. Náhradní doručení je nedostačující.

závažných důvodů omluvil. Zároveň je vyžadováno, aby bylo obviněnému řádně a včas doručeno⁵⁹ předvolání.

Zpřísněný důvod vazby podle § 68 odst. 3 písm. c) TrŘ stanoví také splnění obou podmínek

- obviněný je neznámé totožnosti a
- dostupnými prostředky se nepodařilo jeho totožnost zjistit.

Pro zjištění totožnosti musí být vyčerpány všechny prostředky podle § 63 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (Nelze-li totožnost předvedené osoby zjistit na základě sdělených údajů ani v dostupných evidencích, je policista oprávněn získat informace potřebné k jejímu ztotožnění snímáním daktyloskopických otisků, zjišťováním tělesných znaků, měřením těla, pořizováním obrazových, zvukových a jiných záznamů a odebíráním biologických vzorků umožňujících získání informací o genetickém vybavení.)⁶⁰

Tento důvod se vztahuje také na případy, kdy obviněný od počátku trestního řízení uváděl nepravdivou totožnost.⁶¹

Zpřísněný důvod vazby podle § 68 odst. 3 písm. d) TrŘ je dán tehdy, pokud obviněný

- již působil na svědky nebo spoluobviněné, zde nestačí jen obava, že bude na ně působit, ale musí jít o dostatečně prokázané jednání obviněného, kterým již tak učinil; nebo
- jinak mařil objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, také zde musí jednat o prokázané jednání (např. zatajování důkazů).

Zpřísněný důvod vazby podle § 68 odst. 3 písm. e) TrŘ je dán, pokud

- obviněný již opakoval trestnou činnost, pro niž je stíhán, nebo v takové trestné činnosti pokračoval, uvedený důvod se vztahuje na situace, kdy

---

⁵⁹ § 62 odst. 1 TrŘ Nebyla-li písemnost doručena při úkonu trestního řízení, doručuje ji orgán činný v trestním řízení do datové schránky. Není-li možné doručit písemnost tímto způsobem, doručuje ji orgán činný v trestním řízení sám nebo prostřednictvím provozovatele poštovních služeb a v případě, že by takové doručení nebylo úspěšné, i prostřednictvím orgánu obce. Doručují-li písemnost soud nebo státní zastupitelství samy, činí tak svými doručovateli nebo orgány justiční stráže. Nelze-li takto písemnost doručit, doručí se prostřednictvím příslušného policejního orgánu.

⁶⁰ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 433-434 s. Beckova edice právní instituty.

⁶¹ RŮŽIČKA, Miroslav. *Vazba po novele trestního řádu (Změny provedené zákonem č. 265/2001 Sb.)*. Právní rádce, č.10/2002. s. 6.

obviněný pokračoval v trestné činnosti po zahájení trestního stíhání a nikoliv před zahájením trestního stíhání.

K tomu Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 695/06 ze dne 11. 4. 2007: „Zákonné důvody, pro něž může být kdokoliv postupem orgánu státu omezen na osobní svobodě, je nutné vždy vykládat restriktivně. Pouze zákonem, a nikoliv jeho výkladem, lze rozšířit důvody pro omezení osobní svobody... Z výše uvedené konstantní judikatury Ústavního soudu vyplývá pro všechny orgány státní moci, tj. i orgány činné v trestním řízení, povinnost respektovat ústavně konformní výklad... Současně je třeba připomenout, že v trestním právu je třeba při výkladu trestních norem v zásadě vycházet z výkladu zužujícího, případně doslovného... Pojem „pokračoval“ užitý zákonodárcem v § 68 odst. 3 písm. e) je nutno interpretovat restriktivně, tzn., že dopadá pouze na situace, kdy obviněný pokračoval v trestné činnosti po zahájení trestního stíhání a nikoliv před zahájením trestního stíhání.“

- byl za takovou trestnou činnost v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

2.3 Rozhodování o vazbě

Rozhodnutím o vazbě není jenom rozhodnutí týkající se vzetí do vazby, jak upravuje trestní řád v ustanovení § 68 odst. 1. V souladu s existující aplikační praxí je pojmáno rozsáhleji, kdy se jedná o všechny úkony a rozhodnutí související s vazbou:

- rozhodnutí soudu či soudce, kterým se obviněný bere do vazby (§ 68 odst. 1 TrŘ),
- rozhodnutí o propuštění obviněného z vazby na svobodu (§ 72, § 192, § 314c odst. 4 TrŘ),
- žádost obviněného o propuštění z vazby na svobodu (§ 71a TrŘ),
- rozhodnutí, kterým se prodlužuje vazba nebo zamítá návrh na prodloužení vazby (§ 71 odst. 1 TrŘ),
- rozhodnutí o tom, že se obviněný nadále nechává ve vazbě (§ 192, § 314c odst. 4 TrŘ),
- rozhodnutí o přijetí nabídnuté záruky, peněžité záruky, slibu nebo nahrazení vazby dohledem

- probačního úředníka, ponechání obviněného na svobodě či
- propuštění obviněného na svobodu, rozhodnutí o nepřijetí nabídnuté záruky,
- peněžité záruky či slibu nebo nahrazení vazby dohledem probačního úředníka (§ 73 odst. 1 písm. a), b), c), §73a odst. 1 TrŘ),
- rozhodnutí, že peněžitá záruka připadá státu v případech uvedených v zákoně (§ 73a odst. 4 TrŘ).⁶²

2.3.1 Orgány rozhodující o vazbě

Do konce roku 1991 rozhodoval o vazbě soud a v přípravném řízení prokurátor.⁶³ Vzhledem k ustanovení čl. 8 odst. 5 Listiny, kde je stanoveno, že „nikdo nesmí být vzat do vazby, leč z důvodů a na dobu stanovenou zákonem a na základě rozhodnutí soudu.“ musely být uvedeny v soulad s Listinou zákony a jiné právní předpisy. Novelizace byla provedena zákonem č. 558/1991 Sb., který ustanovil, že o vazbě rozhoduje soud a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce.⁶⁴ Do roku 1998 soudy rozhodovaly v souladu s Listinou a zkoumaly pouze, zda jsou dány důvody vazby. Tím, že neměly odpovědnost za výsledek přípravného řízení, nepřezkoumávaly důvodnost samotného obvinění.⁶⁵ V přípravném řízení rozhodovali vyšetřovatel nebo státní zástupce a soud rozhodovalo-li se o vazbě. Žádný z těchto orgánů trestní stíhání nezastavil, a to bez ohledu na to, že trestní stíhání není důvodné. Vyšetřovatel a státní zástupce, byť byli oprávněni, nerozhodli, a soud nezastavil nedůvodné trestní stíhání z nedostatku oprávnění. K absurdnímu výsledku vedly závěry vyšetřovatele a státního zástupce interpretací rozhodnutí soudce o vzetí obviněného do vazby nebo ponechání obviněného ve vazbě, kdy dovozovali, že tímto rozhodnutím je potvrzena důvodnost trestního stíhání obviněné osoby.⁶⁶ K zákonným důvodům vazby v ustanovení § 67 písm. a) až c) TrŘ byla s účinností od 1.1.2002 doplněna další věta, která zavazuje soud při rozhodování o vazbě, aby zvažoval, zda dosud

⁶² ŠÁMAL, Pavel, Miroslav RŮŽIČKA, František NOVOTNÝ a Josef DOUCHA. *Přípravné řízení trestní*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 820.

⁶³ státní zástupci působí od roku 1994, před tím existovali prokurátoři.

⁶⁴ VANTUCH, P. *K rozhodování o vazbě v přípravném řízení a k přezkoumání důvodnosti obvinění...* In: *Trestní právo*, 1996, č. 6, s. 10.

⁶⁵ KUČERA, Pavel; RIZMAN, Stanislav; Teryngel, Jiří. *K rektifikaci trestního řádu*. *Trestní právo*, č. 1/1996, s. 8.

⁶⁶ BAXA, J. *K některým problémům při rozhodování o vazbě v přípravném řízení očima soudce*. In: *Trestní právo*, 1996, č. 12, s. 205.

zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, byl spáchán, má všechny znaky trestného činu, jsou zřejmé důvody k podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný, a s ohledem na osobu obviněného, povahu a závažnost trestného činu, pro který je stíhán, nelze v době rozhodování účelu vazby dosáhnout jiným opatřením. Tyto skutečnosti musí být brány v úvaze soudem resp. soudcem rozhodujícím o vazbě v průběhu celého trestního řízení.⁶⁷ Z výše citovaným ustanovením čl. 8 odst. 5 Listiny jsou v souladu ustanovení trestního řádu, kdy je druhově pojmenován orgán (soud, soudce nebo státní zástupce) příslušný činit konkrétní rozhodnutí. Jen v ustanovení § 73 odst. 1 TrŘ zákon konkrétní není a používá obecnější dikci „orgán rozhodující o vazbě“. Tím dochází k diskusi, zda je tímto orgánem i státní zástupce, a co se rozumí rozhodování o vazbě.⁶⁸ K uvedené problematice zastávají někteří autoři rozdílné stanoviska. A. Růžek⁶⁹ považuje jak rozhodnutí o vzetí do vazby, tak i propuštění z vazby za rozhodnutí o vazbě. Stanovisko, že trestní řád na žádném místě, kromě ustanovení § 68 upravující vzetí do vazby, výslovně neuvádí výčet rozhodnutí, která by mohla být považována za rozhodování o vazbě zastávají J. Jelínek a Z. Sovák.⁷⁰ J. Teryngel⁷¹ je zastáncem názoru, že je tímto orgánem pouze soud nebo soudce. Lze konstatovat, že orgánem rozhodujícím o vazbě by měl být v obecné rovině považován též státní zástupce, byť je jeho rozsah oprávnění užší než přiznává zákon soudu.⁷²

2.3.2 Rozhodnutí o vzetí do vazby

Podle ustanovení § 73b odst. 1) TrŘ o vzetí do vazby rozhoduje soud a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce. Tím, že o vzetí obviněného rozhoduje výlučně soud je naplněna zásada uvedená v čl. 8 odst. 5 Listiny, kde je uvedeno, že nikdo nesmí být vzat do vazby, leč z důvodů a na dobu stanovenou zákonem a na základě rozhodnutí soudu. Vazba je bezesporu velkým zásahem do základních práv a svobod obviněného, a takové rozhodnutí o vzetí do vazby musí být náležitě odůvodněno. Ústavní soud ve svých rozhodnutích

---

⁶⁷ VANTUCH, Pavel. *Obhajoba obviněného*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 204.

⁶⁸ ŽDÁRSKÝ, Z. *Státní zástupce, soudce a rozhodování o vazbě*. In: Právní praxe, 1995, č. 7, s. 415-416.

⁶⁹ RŮŽEK, A. a kol. *Trestní řád. Komentář*. Praha: Orbis 1975. s. 416.

⁷⁰ JELÍNEK, Jiří; SOVÁK, Zdeněk. *Trestní zákon a trestní řád – poznámkové vydání s judikaturou*, LINDE, Praha 1994, s. 363.

⁷¹ TERYNGEL, Jiří. *Trestní řád (komentář)*, SEVT – FRANCES, Praha 1992, s. 141, 151

⁷² ŽDÁRSKÝ, Z. *Státní zástupce, soudce a rozhodování o vazbě*. In: Právní praxe, 1995, č. 7, s. 417.

zdůrazňoval náležitost odůvodnění v rozhodnutí. Zásada „náležité odůvodnění rozhodnutí“ je konstatována v judikatuře Ústavního soudu, jenž uvádí, že řádné odůvodnění je takové, z kterého vyplývá vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry soudu na straně druhé. V případě chybějícího odůvodnění v rozhodnutí dochází k porušení práva na spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1) Listiny) s čl. 1) Ústavy.⁷³ Dále Ústavní soud uvádí „...z hlediska stanoveného postupu (čl. 36 odst. 1) Listiny) je požadavek řádného a vyčerpávajícího zdůvodnění rozhodnutí orgánů veřejné moci jednou ze základních podmínek ústavně souladného rozhodnutí.“⁷⁴ Dosud zjištěné skutečnosti musí nasvědčovat tomu, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní řízení, byl skutečně spáchán a tento skutek spáchal obviněný. Dále zde musí být konkrétní skutečnosti, z kterých jsou dovozovány důvody vazby v ustanovení § 67 písm. a) až c) TrŘ a zdůvodnění, proč nebylo možné dosáhnout účelu vazby jiným opatřením.

2.3.3 Rozhodování o vazbě v přípravném řízení

V přípravném řízení je v rozhodování o vazbě posílena pozice státního zástupce. Soudce rozhoduje o vzetí do vazby jen na základě návrhu, který podává státní zástupce. Státní zástupce může návrh podat ohledně osoby, která byla zadržena jako obviněný (§ 75 TrŘ) nebo jako osoba podezřelá (§ 76 odst. 1) TrŘ), případně byla převzata policejním orgánem po omezení osobní svobody (§ 76 odst. 2) TrŘ). Pokud státní zástupce na základě důkazního materiálu nedospěje k závěru, že nepropustí na svobodu zadrženou osobu, je povinen ji odevzdat do 48 hodin soudu s návrhem na vzetí do vazby a důkazním materiálem (§ 77 odst. 1) TrŘ). K rozhodnutí o podaném návrhu je příslušný okresní soud, v jehož obvodu je činný státní zástupce, který návrh podává (§ 26 TrŘ). Povinností soudce je vyslechnout zadrženou osobu, a do 24 hodin od doručení návrhu státního zástupce rozhodnout o propuštění na svobodu, nebo rozhodnout o vzetí do vazby (§ 69 odst. 5, § 77 odst. 2) TrŘ). Návrh státního zástupce na vzetí do vazby musí obsahovat a) osobní údaje obviněného (u osob bez jakýchkoli dokladů a u cizinců nebo osob bez státní příslušnosti bez dokladů lze totožnost obviněného prokázat postupem podle § 63 odst. 4, 5 PolČR; srov. i § 32 odst. 4 a 5 zákona

⁷³ Srov. nález Ústavního soudu ze dne 25. 9. 1997 sp. zn. III. ÚS 148/97; nález Ústavního soudu ze dne 4. 11. 1999 sp. zn. ÚS III. ÚS 188/99.

⁷⁴ Srov. nález Ústavního soudu ze dne 3. 2. 2000 sp. zn. ÚS 103/99.

č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů), a místo, kde se v době podání návrhu nachází, b) stručný popis skutkových zjištění včetně důvodů zadržení, c) trestný čin, pro který je obviněný stíhán, jeho zákonné pojmenování i číselné označení, d) zdůvodnění, které konkrétní skutečnosti představují důvody vazby [§ 67 písm. a), b), c), § 68 odst. 3 a 4] i při trestním stíhání obviněného pro méně závažné trestné činy (§ 68 odst. 2), anebo v případech, kdy je již v této době zřejmé, že vzhledem k osobě obviněného a k povaze a závažnosti věci trestní stíhání nepovede k uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody [§ 71 odst. 2 písm. b)], e) důvody vazby uvedené jejich zákonným pojmenováním včetně číselného označení ustanovení trestního řádu; jde-li o koluzní důvod vazby, i zakládající další trvání této vazby i po uplynutí základní lhůty, byly-li zjištěny, a návrh na to, aby v rozhodnutí byly tyto skutečnosti výslovně konstatovány (§ 72b odst. 3 věty druhé; srov. i § 73b odst. 4 větu před středníkem), f) stručné zhodnocení provedených důkazů, z něhož vyplývá, že dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, byl spáchán, má všechny znaky trestného činu, jsou zřejmé důvody k podezření, že trestný čin spáchal obviněný, a jaké skutečnosti odůvodňují důvody vazby uvedené v návrhu, g) zdůvodnění, proč s ohledem na osobu obviněného, povahu a závažnost trestného činu, pro který je stíhán, nelze v době rozhodování účelu vazby dosáhnout jiným opatřením, h) dobu zadržení s uvedením dne a hodiny a ustanovení trestního řádu, podle něhož k zadržení došlo; je třeba započítat i dobu omezení osobní svobody podle zvláštních zákonů (srov. výklad v bodě 3 shora), došlo-li k němu v souvislosti s trestním řízením, i) má-li obviněný obhájce, jméno a sídlo obhájce, j) osobní údaje (jméno a příjmení, datum narození, bydliště, údaje k stíhané trestné činnosti) spoluobviněných, kteří se již nacházejí ve vazbě [§ 70a odst. 1 písm. g)], k) upozornění, že je požadována účast obhájce při výslechu před soudem konaném ve formě vazebního zasedání (§ 77 odst. 2 věta druhá – srov. § 73d odst. 2), l) další důležité skutečnosti týkající se osoby obviněného, průběhu zadržení a případné vazby, zejména okolnosti důležité pro zabezpečení řádné ostrahy obviněného; týká-li se návrh více obviněných, uvedou se všechny údaje ohledně každého z nich.⁷⁵

Státní zástupce, dříve než podá návrh na vzetí do vazby, podá návrh na ustanovení obhájce obviněnému v případě, kdy je dán důvod nutné obhajoby

---

⁷⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, s. 902-903.

a obviněný nemá obhájce a prohlásil-li, že si obhájce nezvolí. Státní zástupce dále v návrhu na vzetí do vazby, v případě osobní účasti obviněného na vyšetřovacím úkonu, uvede čas a místo předpokládaného úkonu (např. domovní prohlídka, rekognice, rekonstrukce, vyšetřovací pokus, prověrka na místě).⁷⁶ Soudce vhodným způsobem oznámí místo a čas konání řízení o vzetí do vazby obhájce, je-li dosažitelný, a státního zástupce. Pokud není obhájce v době řízení o vzetí do vazby dosažitelný, není tato skutečnost překážkou, a řízení může probíhat i v případě, že obhájce není přítomen a měl zájem zúčastnit se řízení.⁷⁷ Soudce je vázán lhůtou 24 hodin, během které musí rozhodnout, zda zadrženou osobu bere do vazby, nebo jí propouští na svobodu (§ 77 odst. 2) TrŘ) pokud nebyly zjištěny důvody vazby podle § 67 písm. a) až c) TrŘ, pokud soudce rozhodne o nahrazení vazby zárukou, dohledem nebo slibem podle § 73 TrŘ nebo peněžitou zárukou podle § 73a TrŘ. Závažnou skutečností, kdy je vzetí obviněného do vazby nepřipustné, je pochybení orgánu činného v trestním řízení v případě, kdy obviněnému nebylo řádně sděleno obvinění a jestliže usnesení o zahájení trestního stíhání obsahuje všechny náležitosti, které trestní řád stanoví. Opomenutí, byť i jedné náležitosti, má za následek, že trestní stíhání nebylo řádně zahájeno. Soudce při svém rozhodování o vzetí do vazby obviněného musí vycházet z několika hledisek.⁷⁸ Soudce o vzetí obviněného do vazby rozhoduje usnesením, které musí obsahovat:⁷⁹

- a) označení soudu, který o vzetí do vazby k návrhu státního zástupce rozhodl,
- b) přesné označení obviněného tak, aby nemohl být zaměněn s jinou osobou (jméno, příjmení, datum a místo narození, popř. i rodné číslo, zaměstnání, adresa bydliště a další potřebné identifikační údaje, např. rodné příjmení u žen, přezdívká, resp. jiné údaje u osob, jejichž totožnost se tradičními postupy nepodařilo zjistit),
- c) výrok o vzetí do vazby s poukazem na některý z důvodů vazby podle § 67 (popř. podle § 68 odst. 3 nebo 4),
- d) odůvodnění a
- e) poučení o opravném prostředku.

⁷⁶ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 452. Beckova edice právní instituty.

⁷⁷ viz. rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27.1.1994 sp.zn. 4 To 43/94.

⁷⁸ blíže k problematice řádného zahájení trestního stíhání viz. nález Ústavního soudu ČR ze dne 6.6.1996, sp.zn. I. ÚS 46/96.

⁷⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, Velké komentáře. s. 903.

Rozhodnutí o vzetí do vazby je třeba dostatečně odůvodnit. Z odůvodnění musí být zřejmé, pro jaký trestný čin bylo zahájeno trestní stíhání vůči obviněnému, jaké procesní úkony předcházely rozhodnutí o vzetí do vazby (např. příkaz k zatčení, zadržení), konkrétní skutkové okolnosti z kterých vyplývá odůvodněnost vazby s odkazem na podklady, z kterých soud při svém rozhodování vycházel. Předcházelo-li rozhodnutí o vzetí do vazby zatčení nebo zadržení, mělo by odůvodnění obsahovat i údaje o zachování příslušné lhůty a postupů dle § 69 odst. 4, 5 a § 77 TrŘ. Soud dále sdělí v odůvodnění z jakých důvodů nepřijal záruku, slib, nabídku dohledu nebo peněžitou záruku, pokud byly nabídnuty před rozhodnutím o vzetí do vazby.⁸⁰ Bude-li usnesení o vazbě postrádat řádné a ústavně konformní odůvodnění, stává se důsledkem takového pochybení nepřezkoumatelným, porušujícím princip zákazu libovůle při rozhodování, a tím zasahuje do ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 Listiny).⁸¹

2.3.4 Rozhodnutí o vzetí do vazby ve stadiu řízení před soudem

O vzetí obviněného do vazby rozhoduje v řízení před soudem senát (§ 2 odst. 9) TrŘ). Výjimkou je ustanovení § 69 odst. 5) TrŘ, kdy rozhoduje soudce. Samosoudce je oprávněn rozhodovat v některých případech. A to, rozhoduje-li v trestních věcech, koná-li v nich řízení (§ 314 a TrŘ), a také koná-li zjednodušené řízení (§ 314b a násl. TrŘ). K rozhodování o vazbě před soudem není třeba návrhu státního zástupce. Rozhodnutí o vzetí do vazby má obsahuje obdobné náležitosti jako rozhodnutí v přípravném řízení.⁸²

2.4 Vyrozumění o vzetí do vazby a vyrozumění věznic

2.4.1 Vyrozumění o vzetí do vazby

Podle ustanovení § 70 TrŘ je třeba o vzetí do vazby vyrozumět bez průtahu vyrozumět některého rodinného příslušníka⁸³ obviněného, jakož i jeho zaměstnavatele; to neplatí, prohlásí-li obviněný, že s takovým vyrozuměním

⁸⁰ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 455 s. Beckova edice právní instituty.

⁸¹ viz. nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2006 sp.zn. II. ÚS 469/05.

⁸² RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 455-456 s. Beckova edice právní instituty.

⁸³ Rodinnými příslušníky se zde rozumí zejména rodiče, manžel a jeho sourozenci, druh (družka), děti a jejich manželé, sourozenci a jejich manželé, rodiče manžela.

nesouhlasí, ledaže jde o vyrozumění rodinného příslušníka mladistvého. O vzetí do vazby příslušníka ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru je třeba vyrozumět též jeho velitele nebo náčelníka. O vzetí cizince do vazby a o jeho propuštění z vazby se vyrozumí též konzulární úřad státu, jehož je cizinec občanem, pokud o to cizinec požádá, nestanoví-li jinak vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána. Vzetí do vazby nastává od okamžiku, kdy bylo obviněnému rozhodnutí o vzetí do vazby oznámeno. V rámci výslechu se soud dotáže obviněného na okruh osob, které mají být vyrozuměny. Odmítnutí obviněného vypovídat nezavazuje soud povinností zjistit údaje k vyrozumění, pokud obviněný neprohlásí, že s vyrozuměním nesouhlasí. Vyrozumění zajišťuje v přípravném řízení soudce a v řízení před soudem senát nebo samosoudce, popřípadě podle pokynů některého z nich vedoucí soudní kanceláře. Státní zástupce, obhájce nebo policejní orgán by neměly vyrozumění zajišťovat.⁸⁴ Novelou trestního řádu zákonem č. 265/2001 Sb. bylo stanoveno, že obviněný může nesouhlasit s vyrozuměním nejen rodinného příslušníka, ale i zaměstnavatele, to neplatí, je-li obviněným mladistvý. Před novelou měl obviněný odmítnout vyrozumění rodinného příslušníka, nikoli však vedoucího pracovníka.⁸⁵ V případě, když se do vazby bere příslušník ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru je vyrozuměn příslušný velitel nebo náčelník, bez ohledu na kladné nebo zamítavé stanovisko obviněného. Pokud je obviněným cizinec, vyrozumívá o vzetí do vazby konzulární úřad státu, jehož je obviněný občanem, a to v případě, pokud vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nestanoví jinak. Přijímací stát má povinnost poučit zadrženého cizího příslušníka o právu požádat, aby byl o jeho zadržení vyrozuměn konzulární úřad.⁸⁶

2.4.1 Vyrozumívání věznic o vazbě

Ustanovení § 70a bylo do trestního řádu vloženo novelou provedenou zákonem č. 265/2001 Sb. Upravuje skutečnosti, za kterých orgán činný v trestním řízení má oznamovací povinnost orgánů činných v trestním řízení ve vztahu k věznicím. Údaje stanovené v ustanovení potřebuje vazební věznice k plnění

⁸⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, 3. sv. Velké komentáře. s.793.

⁸⁵ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 461 s. Beckova edice právní instituty.

⁸⁶ Čl. 36 odst. 1 písm. b), Vyhláška č. 32/1969 Sb. (Viedeňská úmluva o konzulárních stycích).

povinností podle zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, popř. podle zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky. Podmínka vyrozumění je splněna již doručením příslušného usnesení o vzetí obviněného do vazby, nebo naopak usnesení o jeho propuštění na svobodu.

Příslušnou věznicí je třeba bez průtahů vyrozumět o:

- a) vzetí obviněného do vazby - v důsledku toho, že případná stížnost proti rozhodnutí o vazbě nemá odkladný účinek, je třeba vyrozumět věznicí o tom, že bylo v prvním stupni učiněno rozhodnutí o vzetí do vazby. Věznice se vyrozumí i o výsledku rozhodnutí o podané stížnosti.
- b) změně důvodů vazby. Soud rozhoduje o změně důvodů vazby v případech, jedná-li se o návrh státního zástupce na změnu důvodů vazby v přípravném řízení (§ 71 odst. 1) písm. c) TrŘ), z podnětu žádosti obviněného o propuštění z vazby na svobodu (§ 73b odst. 2) TrŘ, rozhoduje-li se o tom, zda se obviněný ponechává v přípravném řízení ve vazbě, a dále ponechává-li se ve vazbě po podání obžaloby (§ 72 odst. 1,2,3,4) TrŘ), při rozhodování o dalším trvání vazby při předběžném projednání obžaloby (§ 192 TrŘ), při rozhodování samosoudce po přezkoumání obžaloby, pokud nenařídí hlavní líčení (§ 314c odst. 4) TrŘ)⁸⁷,
- c) rozhodnutí o dalším trvání vazby – Před novelou provedenou zákonem č. 459/2011 Sb. rozhodoval v přípravném řízení o dalším trvání vazby státní zástupce. Po novele rozhoduje zásadně soudce (soud),
- d) rozhodnutí o propuštění obviněného z vazby – Rozhodnutí o propuštění obviněného z vazby je širší, a týká se případů, kdy státní zástupce nebo soud rozhodli usnesením o propuštění na svobodu (§ 71 odst. 2, a to jak písm. a), tak i písm. b) TrŘ), v souvislosti s rozhodováním podle § 72 odst. 1, 3 a 4 TrŘ, k žádosti obviněného o propuštění z vazby na svobodu – § 71a a § 71 odst. 2 písm. a) nebo b) TrŘ, nebo o propuštění z vazby v řízení před soudem – § 73b odst. 2 poslední věty, dále § 73, 73a TrŘ, státní zástupce nebo soud rozhodl o nahrazení vazby zárukou zájmového sdružení občanů nebo důvěryhodné osoby, slibem obviněného, dohledem

---

⁸⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, 3 sv. Velké komentáře. s.798.

- probačního úředníka nebo předběžným opatřením podle § 73 odst. 1 písm. a), b) c) nebo d) anebo peněžitou zárukou podle § 73a odst. 1 TrŘ⁸⁸,
- e) zákonném označení trestných činů, pro které je obviněný stíhán, nebo o jeho změně – Trestný čin, pro který je obviněný stíhán, musí být pojmenován podle příslušného ustanovení trestního zákona, včetně číselného označení, odstavce, písmena,
  - f) jménu, příjmení a adrese obhájce
  - g) osobních údajích spoluobviněného, pokud se nachází ve vazbě – osobními údaji jsou jméno, příjmení, datum narození, bydliště spoluobviněného, jako i údaj o tom, do které vazební věznice je obviněný umístěn,
  - h) postoupení věci jinému orgánu činnému v trestním řízení – jedná se o postoupení jinému státnímu zástupci, policejnímu orgánu, soudu, který v daném vyšetřování, vykonává dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení trestním nebo řízení po podání obžaloby až do pravomocného skončení věci⁸⁹,
  - i) podání obžaloby, návrhu na schválení dohody o vině a trestu nebo o pravomocném rozhodnutí o vrácení věci státnímu zástupci k došetření – Vyrozumívání věznice o podání obžaloby se uplatňovalo již před novelou provedenou zákonem č. 265/2001 Sb. Nejedná se o návrh na potrestání ve zkráceném řízení, protože do vazby je nepřipustné vzít podezřelého, pouze obviněného.

2.5 Přezkoumávání důvodnosti vazby

2.5.1 Přezkoumávání z podnětu stížnosti podané obviněným

Shledá-li soudce v přípravném řízení, že návrh státního zástupce na vzetí obviněného do vazby je odůvodněný (v řízení před soudem posuzuje důvodnost vazby soud), usnesením obviněného do vazby vezme. Obviněný má k dispozici opravný prostředek, kterým je stížnost (§141-150 TrŘ). Stížnost proti rozhodnutí soudce o propuštění obviněného ze zadržení na svobodu nemá státní zástupce, jehož návrhu soudce nevyhověl, jelikož rozhodnutí o propuštění není rozhodnutím

---

⁸⁸ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 464-465 s. Beckova edice právní instituty.

⁸⁹ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 466 s. Beckova edice právní instituty.

o vazbě.⁹⁰ Stížnost je přípustná proti rozhodnutí soudce, kterým rozhodl, byť jsou důvody vazby dány, že obviněného do vazby nevezme, a současně vazbu nahrazuje zárukou, dohledem nebo slibem, či peněžitou zárukou, zde se už jedná o rozhodování o vazbě. Stížnost nemá odkladný účinek. Proto bude obviněný dodán do vazby i v případě, že podá proti usnesení stížnost. Odkladný účinek má jen, pokud tak stanoví zákon.⁹¹ O stížnosti proti rozhodnutí o vzetí do vazby rozhoduje nadřízený soud. O stížnosti proti rozhodnutí o vazbě⁹² státního zástupce v přípravném řízení rozhoduje soud, v jehož obvodě⁹³ je činný státní zástupce, který rozhodnutí napadené stížností vydal.⁹⁴ Podat stížnost proti rozhodnutí o vazbě jsou oprávněny podat: obviněný, osoby, které by mohly podat v jeho prospěch odvolání (státní zástupce, příbuzní obžalovaného v pokolení přímém, jeho sourozenci, osvojitel, osvojenec, manžel a druh. Proti vůli obviněného může podat stížnost i státní zástupce. Dále může proti vůli obviněného podat stížnost zákonný zástupce a jeho obhájce, a to v případě, že je obviněný omezen, nebo zbaven způsobilosti k právním úkonům. Proti vůli mladistvého je oprávněn podat stížnost orgán péče o mládež.⁹⁵ Rozhodováním ve věci nelze rozumět jen rozhodování procesně příslušného soudu prvního stupně, ale i na rozhodování soudu, který rozhoduje v prvním stupni, byť v soustavě soudů má postavení soudu druhé instance. Ústavně zaručené právo na soudní ochranu a spravedlivý proces lze naplnit, pokud je možnost přezkoumat rozhodnutí nižšího soudu, soudem vyšším.

Ústavní soud se vyjádřil judikaturou k přípustnosti stížnosti proti rozhodnutí ve věci, kdy rozhoduje soud druhého stupně, byť zde rozhoduje jako soud prvního stupně.⁹⁶ Stížnost proti usnesení se podává do tří dnů od oznámení

---

⁹⁰ viz. stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. 6. 1998 sp. zn. Stn 4/97 (Rt 39/98).

⁹¹ Odkladný účinek má pouze stížnost stran proti rozhodnutí o případnutí peněžitě záruky státu a stížnost státního zástupce proti rozhodnutí o propuštění obviněného z vazby, nejde-li o propuštění z vazby po vyhlášení zprošťujícího rozsudku (§ 74 odst. 2 TrŘ).

⁹² Nejedná se o vzetí do vazby (O vzetí obviněného do vazby rozhoduje soud a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce.)

⁹³ Obvod působnosti soudu je totožný s obvodem působnosti státního zástupce. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 5. 2002 sp. zn. Ntd 133/02 (R 7/2003).

⁹⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 5. 2002, sp. zn. Ntd 133/02. – „O stížnosti proti usnesení, kterým státní zástupce rozhodl o dalším trvání vazby (§ 73b odst. 2 TrŘ), rozhoduje soud, jehož příslušnost vyplývá z ustanovení § 146a odst. 1 písm. a) TrŘ.

⁹⁵ MUSIL, Jan, Vladimír KRATOCHVÍL a Pavel ŠÁMAL. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. 2., přepracované vyd. Prague: C.H. Beck, s. 323.

⁹⁶ usnesení Nejvyššího soudu CR ze dne 13. 12. 2001 sp. zn. 15 Tvo 165/2001. – „Jestliže odvolací soud rozhodne podle § 31 odst. 1 TrŘ o návrhu na vyloučení svého některého člena (popř. všech svých členu), pak s ohledem na zásady spravedlivého procesu (ve smyslu čl. 6 odst. 1 EÚLP) je nutno zabezpečit přezkum takového rozhodnutí, a proto je proti němu přípustná

usnesení (§ 137 TrŘ) u orgánu, proti jehož usnesení stížnost směřuje. Stížnost lze podat ústně do protokolu, písemně, telegraficky, telefaxem nebo dálnopisem a v elektronické podobě podepsané elektronicky. Podle ustanovení § 145 TrŘ lze napadnout usnesení z důvodů: a) pro nesprávnost některého jeho výroku, nebo b) pro porušení ustanovení o řízení, které usnesení předcházelo, jestliže toto porušení mohlo způsobit nesprávnost některého výroku usnesení. Důvody stížnosti jsou i výtky odůvodnění usnesení do vazby, kdy je namítáno, že je nekonkrétní, je neuveden určitý důvod, v rámci toho je nepřezkoumatelné. Napadené usnesení nelze podle ustanovení § 149 odst. 1 písm. b) TrŘ zrušit a soudu prvního stupně uložit, aby znovu o dané věci jednal a rozhodl.⁹⁷ Stížnost proti rozhodnutí o vazbě, jakožto ve všech vazebních věcech, má být vyřizována přednostně s největším urychlením (§ 71 odst. 1 TrŘ).

2.5.2 Přezkoumávání důvodnosti vazby z úřední povinnosti

Podle ustanovení § 71 TrŘ je povinností všech orgánů činných v trestním řízení průběžně zkoumat, zda jsou stále dány důvody nebo nedošlo k jejich změně⁹⁸, a není-li vhodné nahrazení vazby některým z jiných opatření uvedených v § 73 a 73a TrŘ. Novelou č. 459/2011 Sb. došlo k doplnění ustanovení § 71 TrŘ (dříve § 72 TrŘ), kdy k přezkumu dochází převážně na základě žádosti obviněného, byla-li podána. V případě, že žádost nebyla podána, následuje přezkum z úřední povinnosti. Zároveň přihlížejí k tomu, zda vzhledem k obtížnosti věci nebo existenci jiných závažných důvodů, pro které není možné trestní stíhání skončit, je nutné ponechání obviněného ve vazbě, a zda by případné propuštění obviněného na svobodu mělo negativní vliv na dosažení účelu trestního stíhání. Právní úprava stanoví, že povinnost přezkumu mají všechny orgány činné v trestním řízení. Platí to i pro policejní orgány konající vyšetřování, byť nejsou oprávněny samostatně rozhodnout o propuštění obviněného na svobodu z vazby. Jeho povinností je dát bezodkladně podnět státnímu zástupci.

---

stížnost.“. Dále ŠÁMAL, Pavel. *Nad judikaturou k výkladu ustanovení § 141 odst. 2 TrŘ*. Soudní rozhledy, 2000, č. 9, s. 261.

⁹⁷ stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR z 22. 4. 1987 St 1/87, (R 36/1987 tr.).

⁹⁸ Nález Ústavního soudu ÚS 186/2000-n. Z § 71 odst. 1 TrŘ vyplývá povinnost všech orgánů činných v trestním řízení zkoumat v každém období trestního stíhání, zda důvody vazby ještě trvají nebo zda se nezměnily. Stejnou povinnost tyto orgány mají přirozeně i při rozhodování o žádosti obviněného o propuštění na svobodu podle § 71a TrŘ. Závěry, k nimž tyto orgány dospějí při svém rozhodování, musí být zcela jasné, srozumitelné, a proto i přezkoumatelné, a to tím spíše, že tím, o co v takovém případě jde, je ústavně zaručené právo na osobní svobodu zakotvené v čl. 8 LPS.

V případě, že na základě podnětu podaného policejním orgánem nebo sám v rámci dozoru konaného v přípravném řízení státní zástupce shledá, že důvody vazby pominuly, rozhodne, že obviněného propuští na svobodu.⁹⁹ Věznici, kde je vazba vykonávána bezodkladně zašle příkaz k propuštění obviněného. V přípravném řízení je soudce povinen přezkoumávat důvody vazby v případech, rozhoduje-li o:

- a) žádosti obviněného o propuštění z vazby.
- b) návrhu státního zástupce na rozhodnutí o ponechání obviněného ve vazbě, O dalším trvání vazby v přípravném řízení rozhoduje soud (§ 26 TrŘ) na návrh státního zástupce.
- c) změně důvodů vazby, jestliže byl shledán nový důvod vazby, státní zástupce může podat v přípravném řízení návrh na změnu důvodů vazby, v případě, že k důvodu vazby přibude nový nebo některý z důvodů odpadne a jiný zůstane.¹⁰⁰
- d) stížnosti proti usnesení státního zástupce o vazbě. Soud rozhoduje ve všech případech, kdy státní zástupce rozhodl o vazbě.

Soud konající v dané věci řízení (srov. § 181 odst. 2), nebo samosoudce konající řízení podle § 181 odst. 2 mají povinnost přezkoumávat důvody vazby v řízení před soudem. V řízení před soudem státní zástupce ani policejní orgán nepřezkoumávají důvody vazby.

Jestliže pomine důvod vazby a je-li zřejmé, že vzhledem k osobě obviněného a k okolnostem případu trestní stíhání nepovede k uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody, musí být obviněný ihned propuštěn na svobodu.¹⁰¹

2.5.3 Přezkum vazby z podnětu obviněného

Podle ustanovení § 71a TrŘ a čl. 5 odst. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod má obviněný právo kdykoli po právní moci rozhodnutí o vzetí do vazby žádat o propuštění z vazby. Za žádost o propuštění z vazby se

⁹⁹ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 473 s. Beckova edice právní instituty.

¹⁰⁰ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 475s. Beckova edice právní instituty.

¹⁰¹ CÍSAŘOVÁ, Dagmar, Jaroslav FENYK a Tomáš GRÍVNA. *Trestní právo procesní*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008, 256 s.

považuje i návrh obviněného na přijetí některého z opatření nahrazujících vazbu. Není neobvyklé, že žádost o propuštění z vazby na svobodu podá jak obviněný, tak obhájce obviněného. Obě tyto žádosti jsou považovány za jediný návrh směřující k propuštění obviněného na svobodu.¹⁰² Žádost podána manželem, nebo dětmi obviněného, lze považovat pouze na podnět k přezkoumání odůvodněnosti vazby podle § 71 odst. 1 TrŘ. Pokud je zjištěno, že důvody vazby trvají, osobě, která podala podnět, se vyrozumí o tom, že je osobou neoprávněnou k podání žádosti podle § 71a TrŘ.¹⁰³ V přípravném řízení o žádosti obviněného rozhoduje nejprve státní zástupce, který může žádosti jen vyhovět a usnesením obviněného propustit z vazby na svobodu, nebo může přijmout nabídku některého z opatření nahrazujících vazbu a rozhodnout o propuštění na svobodu, ale může také žádosti nevyhovět. Nevyhoví-li žádosti, musí ji do pěti pracovních dnů předložit soudu spolu s vyšetřovacím spisem. V praxi orgánů přípravného řízení není výjimkou pořizování a vedení „více spisů“ týkajících se stejné věci, přičemž je se všemi těmito „spisy“ nakládáno jako s originály, když jsou předkládány soudu. V takovém případě mohou nastat situace, které zákon nemohl předvídat. Trestní řád nepředpokládá vytváření více obsahově stejných rovnocenných spisů o stejné věci. Z trestního řádu lze jednoznačně dovodit, že o téže věci bude veden pouze jediný spis.¹⁰⁴ Soud musí o takové žádosti rozhodnout bez zbytečného odkladu. Před novelou č. 459/2011 Sb. byla lhůta na rozhodnutí pětidenní, která byla pouze lhůtou pořádkovou. Termín „bez zbytečného odkladu“ je v souladu s ustanovením čl. 5 odst. 4 Úmluvy o lidských právech, kdy každý, kdo byl zbaven osobní svobody má právo podat žádost k přezkoumání zákonnosti zbavení osobní svobody, s tím, že má soud o této žádosti rozhodnout urychleně.¹⁰⁵ Pokud soud rozhodne, že obviněného z vazby nepropustí a žádost zamítne, má obviněný právo žádat znovu po uplynutí třiceti dnů od právní moci posledního rozhodnutí, kterým byla předchozí žádost o propuštění z vazby zamítnuta nebo kterou bylo rozhodnuto o dalším trvání vazby nebo o změně důvodů vazby. Novelou č. 459/2011 Sb. byla původní čtrnáctidenní lhůta nahrazena třicetidenní lhůtou. V případě, že obviněný podá znovu žádost před uplynutím třicetidenní lhůty, aniž

¹⁰² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 2. 1989 sp. zn. 11 To 8/89 (R 17/1990).

¹⁰³ Usnesení Nejvyššího soudu SSR ze dne 25. 6. 1980 sp. zn. 1 To 47/80 (R 57/1981).

¹⁰⁴ Blíže DRAŠTÍK, A. *K rozhodování soudů o žádosti obviněného o propuštění z vazby*. IN: *Trestní právo*, 1999, č. 2, s.13-16.

¹⁰⁵ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 28.3.2000 ve věci Baranowski proti Polsku, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25.10.2005 ve věci Vejmla proti České republice.

by uvedl nové důvody, soud mu sdělí, že byla podána v rozporu s poslední větou § 71a.¹⁰⁶

2.5.4 Rozhodování o dalším trvání vazby

Novela trestního řádu č. 265/2001 Sb. svěřila rozhodovací pravomoc o dalším trvání vazby v přípravném řízení státnímu zástupci. Vzhledem k ustanovení čl. 6 odst. 1 EÚLP, kde je mimo jiné stanoveno, že o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti obviněnému je rozhoduje nezávislý a nestranný soud, zřízený zákonem, bylo novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 459/2011 Sb. stanoveno, že je o dalším trvání vazby oprávněn rozhodovat jenom soud. A to v přípravném řízení výhradně na návrh státního zástupce.¹⁰⁷ Pokud není návrh podán, není soudce oprávněn rozhodnout o dalším trvání vazby. Podle ustanovení § 72 odst. 1 TrŘ je soudce povinen každé tři měsíce od právní moci rozhodnutí o vzetí do vazby nebo právní moci jiného rozhodnutí o vazbě na návrh státního zástupce rozhodnout o tom, zda se obviněný ponechává ve vazbě, nebo se propouští z vazby. Pokud bude lhůta tří měsíců překročena, musí být obviněný neprodleně propuštěn na svobodu. Na základě ustanovení § 72 odst. 1 TrŘ je lhůta tří měsíců považována za lhůtu propadnou. Návrh státního zástupce je třeba doručit příslušnému soudu nejpozději 15 dnů před uplynutím lhůty tří měsíců. Na základě praxe je dovozováno, že lhůta 15 dnů je lhůtou pořádkovou, a nelze tedy jejím nedodržením vyvozovat následky vyplývající z překročení lhůty tří měsíců. Vzhledem k tomu, že je třeba doručit návrh státního zástupce doručit nejpozději 15 dnů před uplynutím lhůty tří měsíců, lze dovozovat, že v případě, kdy státní zástupce nepodá návrh v uvedené lhůtě, nastanou stejné důsledky jako v případě lhůty v ustanovení § 72 odst. 1 TrŘ. Lze se přiklonit k názoru, že se k podání návrhu státního zástupce v přípravném řízení nejedná o lhůtu pořádkovou, ale o lhůtu propadnou.¹⁰⁸ Návrh státního zástupce musí být doručen soudu plných 15 dnů předtím, než skončí lhůta tří měsíců.¹⁰⁹ Soud rozhoduje o ponechání obviněného dále ve vazbě usnesením, proti kterému je přípustná stížnost, o které rozhoduje nadřízený soud.

¹⁰⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, 3 sv. Velké komentáře. s. 824.

¹⁰⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 459/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

¹⁰⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, 3 sv. Velké komentáře. s. 834-835.

¹⁰⁹ srov. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 7.1994 sp.zn.1 Tvn 121/94 (R 58/1994).

Z ustanovení § 72 odst. 3 TrŘ vyplývají dva případy rozhodování o trvání vazby před soudem: Jedná se o první rozhodnutí po podání obžaloby na obviněného, který byl vzat do vazby již v přípravném řízení, kdy je soud povinen rozhodnout v prekluzivní lhůtě třiceti dnů od dne, kdy u něj byla podána obžaloba nebo mu byl doručen spis na základě rozhodnutí o postoupení nebo přikázání věci obviněného, který je ve vazbě, rozhodnout, zda se obviněný ponechává i nadále ve vazbě, nebo zda se z vazby propouští; jinak musí být obviněný neprodleně propuštěn z vazby. Soud zkoumá, zda důvody vazby stále trvají nebo se nezměnily, případně nelze-li vazbu nahradit zárukou, dohledem, předběžným opatřením, slibem nebo peněžitou zárukou. Zároveň soud přihlíží k tomu, zda by propuštění obviněného z vazby podstatně neztížilo dosažení účelu trestního stíhání, nebo jestliže vzhledem k obtížnosti věci nebo jiným vážným důvodům nelze obviněného propustit. Za závažné důvody nelze považovat situaci, kdy soud nemůže jednat z toho důvodu, že spisy o projednávané věci zapůjčil na delší dobu jinému soudu k řízení o jiné věci (srov. R 41/1997), ani nepůjde o průtahy zaviněné organizačními potížemi na straně orgánů činných v trestní řízení. Ale například podle ustálené judikatury bude za závažný důvod k ponechání obviněného dále ve vazbě např. onemocnění soudce. Bude-li se jednat o dlouhodobější nemoc, mělo by se zvážit, zda vzhledem povaze věci a pokročilosti stádia řízení, by neměla být věc předána v souladu s rozvrhem práce zastupujícímu soudci, aby nedocházelo v řízení k nepřiměřeným průtahům.¹¹⁰ Ve lhůtě třiceti dnů musí soud rozhodnout usnesením o propuštění obviněného, nebo jeho ponecháním vazbě. Je třeba zároveň v uvedené lhůtě vyrozumět příslušnou věznicí o tom, že se obviněný nadále ponechává ve vazbě, aby bylo další držení ve vazbě plně v souladu se zákonem.¹¹¹ Po novele trestního řádu zákonem č. 265/2001 Sb. docházelo k rozporům týkajících se problematiky, zda je kromě soudního rozhodování o prodloužení vazby i takovým rozhodnutím o trvání vazby i např. žádost obviněného o propuštění z vazby na svobodu.¹¹² Povinnost soudu posoudit do třiceti dnů po podání obžaloby, zda jsou stále dány důvody vazby, je podle převažujícího názoru splněna i pokud soud rozhodne na základě žádosti

---

¹¹⁰ ŠÁMAL, P. *K aktuálním otázkám rozhodování a trvání vazby*. IN: *Trestněprávní revue*, 2002, č. 7, s. s. 197.

¹¹¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, 3 sv. Velké komentáře. s. 837.

¹¹² RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEŽULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 501 s. Beckova edice právní instituty.

obviněného o propuštění z vazby.¹¹³ Jiného názoru je Šámal¹¹⁴, který uvádí, že soudní rozhodnutí ve lhůtě třiceti dnů je samostatným rozhodnutím, a nelze je nahradit např. rozhodnutím soudu o žádosti obviněného o propuštění z vazby na svobodu, a bude-li se současně rozhodovat o vazbě i na základě např. žádosti obviněného, lze rozhodnout o obou rozhodnutích rozhodnout jedním usnesením, s tím, že musí obsahovat dva samostatné výroky.¹¹⁵ Novela trestního řádu provedena zákonem č. 459/2011 Sb. odstranila tuto duplicitu, kdy již nebudou orgány rozhodující o vazbě rozhodovat o dalším trvání vazby z úřední povinnosti bez ohledu na žádost obviněného, která byla podána obviněným v mezidobí. Podle zákona jsou již rozhodnutí o dalším trvání vazby, jak návrh státního zástupce, tak i žádost o propuštění z vazby obviněným.¹¹⁶

O druhý případ se jedná v případě, jestli-že soud ponechá obviněného ve vazbě, nebo rozhodne-li o vzetí obviněného do vazby až po podání obžaloby nebo návrhu na schválení dohody o vině a trestu. Pak je soud povinen postupovat přiměřeně podle ustanovení § 72 odst. 1 TrŘ. Podle uvedeného ustanovení se bude postupovat v případech, rozhodl-li soud o ponechání obviněného ve vazbě v přípravném řízení o druhém a dalším prodloužení vazby následujícím po prvním, nebo pokud rozhoduje-li soud o dalším trvání vazby po uplynutí tříměsíční lhůty od právní moci rozhodnutí, kterým byl v řízení před soudem vzat obviněný do vazby.¹¹⁷

V ustanovení § 72 odst. 4 TrŘ je upraveno rozhodnutí o dalším trvání vazby v případě, že tříměsíční lhůta pro rozhodnutí o trvání vazby skončí v době, kdy probíhá řízení o opravném prostředku u soudu druhého stupně.

Skončí-li lhůta v době, kdy nadřízený soud rozhoduje o opravném prostředku, rozhoduje o ponechání obviněného ve vazbě, nebo jeho propuštění na svobodu tento příslušný nadřízený soud. Soud, proti jehož rozhodnutí byl podán opravný prostředek, je povinen nadřízený soud rozhodující o opravném prostředku vyrozumět o konci lhůty tří měsíců. Krajský soud je nadřízeným

---

¹¹³ Srov. usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 24. 1. 2002, sp. zn. 23 To 55/2002 a usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 4. 2002, sp. zn. 11 Tvo 28/2002.

¹¹⁴ ŠÁMAL, P. *K aktuálním otázkám rozhodování a trvání vazby*. IN: *Trestněprávní revue*, 2002, č. 7, s. 198.

¹¹⁵ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 502 s. Beckova edice právní instituty.

¹¹⁶ VICHEREK, Roman Vicherek, Co je nového v trestním řádu od 1.1.2012 - II. část. [online]. 2012 únor [cit. 2. února 2014]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/co-je-noveho-v-trestnim-radu-od-112012-ii-cast-80505.html>.

¹¹⁷ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 503 s. Beckova edice právní instituty.

soudem k okresním soudům, které jsou v jeho obvodu, vrchní soud je nadřízeným soudem ke krajským soudům nacházejícím se v jeho obvodu, k vrchním soudům je nadřízeným soudem Nejvyšší soud České republiky. Bude-li o dalším trvání vazby rozhodovat nadřízený soud v rámci rozhodování o opravném prostředku, bude se jednat zásadně o řádný opravný prostředek. V případech rozhodování o mimořádných prostředcích, v řízení o dovolání (§ 265l odst. 4 a § 265o odst. 2), o stížnosti pro porušení zákona (§ 275 odst. 3), o návrhu na povolení obnovy řízení (§ 282 odst. 2 a § 287), se vzhledem k § 72a odst. 5 posuzuje samostatně a nezávisle na vazbě v původním řízení, a proto by přicházelo výše uvedené rozhodnutí v úvahu až poté, pokud by ohledně takové vazby začaly znovu běžet lhůty podle § 72 odst. 1 až 3 TrŘ.¹¹⁸ Podle starší judikatury přicházela v úvahu stížnost jen proti rozhodnutím soudů prvního stupně, kterými rozhodují v otázkách souvisejících s hlavním předmětem řízení, tedy i vazbě. Proti rozhodnutí jiného soudu, než prvního stupně, nepřichází stížnost v úvahu.¹¹⁹ K této problematice se vyjádřil Ústavní soud, kdy uvedl, že rozhodování o prodloužení vazby je rozhodováním, na které nutno vztáhnout vyšší požadavky než na rozhodování o vazbě. Pro takové rozhodování, z hlediska principu rovnosti, musí platit proto vše, co platí pro rozhodování o vazbě samotné, tedy i právo na přezkoumání (ÚS 46/1993-94-n., ÚS 79/1998-n., ÚS 129/1998-n.).¹²⁰ Proti rozhodnutí nadřízeného soudu, kterým rozhoduje o tom, zda se obviněný nadále ponechává ve vazbě, nebo se propouští na svobodu, je třeba jako v případě, že rozhoduje soud prvního stupně, připustit stížnost.¹²¹

2.6 Nejvyšší přípustná doba trvání vazby

Novelou provedenou zákonem č. 265/2001 Sb. došlo k podstatnému omezení doby vazby v trestním řízení. Novela provedena zákonem č. 459/2011 Sb. na předešlou úpravu týkající se nejvyšší přípustné doby vazby v podstatě přebírá stávající úpravu. V ustanovení § 72a odst. 1 TrŘ jsou celkové doby trvání

---

¹¹⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, 3 sv. Velké komentáře. s. 839.

¹¹⁹ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 509 s. Beckova edice právní instituty.

¹²⁰ VANTUCH, Pavel. *Obhajoba obviněného*. 3. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 305.

¹²¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, 3 sv. Velké komentáře. s. 839.

vazby rozděleny z hlediska typové závažnosti trestného činu. Celková doba trvání vazby v trestním řízení nesmí přesáhnout:

- a) jeden rok, je-li vedeno trestní stíhání pro přečin¹²²
- b) dva roky, je-li vedeno trestní stíhání pro zločin¹²³
- c) tři roky, je-li vedeno trestní stíhání pro zvlášť závažný zločin¹²⁴
- d) čtyři roky, je-li vedeno trestní stíhání pro zvlášť závažný zločin, za který lze podle trestního zákona uložit výjimečný trest.¹²⁵

Ustanovení § 72a odst. 2 TrŘ upravuje rozdělení lhůt uvedených v odstavci 1 tak, že lhůty jsou rozděleny zvlášť v přípravné řízení a zvlášť v řízení před soudem, s tím, že jedna třetina doby připadá na přípravné řízení a dvě třetiny na řízení před soudem. Pro přípravné řízení bude doba rozdělena následovně: 1 rok – 4 měsíce, 2 roky – 8 měsíců, 3 roky – 12 měsíců, 4 roky – 16 měsíců. Na řízení před soudem bude připadat: 1 rok – 8 měsíců, 2 roky – 16 měsíců, 3 roky – 24 měsíců, 4 roky – 32 měsíců. Není-li přípravné řízení nebo řízení před soudem skončeno před uplynutím doby, musí být obviněný nejpozději v poslední den této lhůty propuštěn na svobodu. Možnost, že by se v případě vyčerpání jedné třetiny doby v přípravném řízení, čerpala např. část doby připadající na řízení před soudem, nepřipadá v úvahu,¹²⁶ ani převedení nevyčerpané části doby z přípravného řízení k řízení před soudem.¹²⁷ Rozhodnout o vzetí obviněného do vazby nejde ani v případě, že by měl být vzat do vazby ohledně konkrétní věci, pro kterou již ve vazbě byl, a nejvyšší přípustná doba byla vyčerpána.¹²⁸ V případě, kdy je vedeno společné řízení pro dva nebo více trestných činů, je pro určení nejvyšší přípustné doby rozhodující čin nejpřísněji trestný. Za podmínky vázanosti tohoto nejpřísněji trestného činu a některého důvodu vazby.¹²⁹

---

¹²² Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let (§ 14 odst. 2 TrZ).

¹²³ Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny (§ 14 odst. 3 TrZ).

¹²⁴ Zvlášť závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let (§ 14 odst. 3 za středníkem TrZ).

¹²⁵ Výjimečným trestem se rozumí jednak trest odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let, jednak trest odnětí svobody na doživotí (§ 54 odst. 1 TrZ).

¹²⁶ Srov. KRÁL, Vladimír. K nové právní úpravě vazebního řízení. Bulletin advokacie č. 11-12. s. 75-76.

¹²⁷ viz. rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 4.1.2002, sp.zn. 4 To 3/2003.

¹²⁸ viz. rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 12.4.2002, sp.zn. 4 To 263/2002.

¹²⁹ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 513 s. Beckova edice právní instituty.

Ustanovení § 72a odst. 3 TrŘ upravuje nejvyšší přípustnou dobu koluzní vazby. Koluzní vazba může trvat nejdéle tři měsíce. Nejpozději poslední den této lhůty musí být propuštěn na svobodu, vyjma případu, kdy je dán současně jiný důvod vazby dle § 67 písm. a, c TrŘ. Nad stanovenou dobu o ponechání obviněného ve vazbě rozhodne v přípravném řízení soudce na návrh státního zástupce a v řízení před soudem soudce, vyjdou-li najevo skutečnosti, že obviněný již působil na svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařil objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání.

V případě, že byla věc vrácena státnímu zástupci k došetření po podání obžaloby, a pokud již byla nejvyšší přípustná doba vazby v přípravném řízení před podáním obžaloby vyčerpána, musí soud rozhodnout o propuštění obviněného na svobodu.¹³⁰ Nebyla-li lhůta vyčerpána, lze obviněného ponechat ve vazbě.

Okamžikem, kdy došlo k omezení obviněného na osobní svobodě, počíná plynout lhůta pro nejvyšší přípustnou dobu vazby. Před novelou č. 459/2011 Sb. počínal běh lhůty od dne, kdy došlo alternativně, k zadržení, k zatčení, k omezení osobní svobody obviněného.¹³¹

2.7 Vazební zasedání a právo obviněného být slyšen

Podle ustanovení § 242 odst. 2 TrŘ zákona č. 141/1961 Sb. byly jiné osoby, vyjma všech členů senátu a zapisovatele (§ 242 odst. 1 TrŘ), z účasti na neveřejném zasedání vyloučeny. Aplikací tohoto ustanovení docházelo k rozporu s Úmluvou o ochraně základních práv a svobod, která byla ratifikována 18. března 1992 a publikována pod č. 209/1992 Sb. Článek 5 odst. 4 EÚLP stanoví, že každý, kdo byl zbaven svobody zatčením nebo jiným způsobem, má právo podat návrh na řízení, ve kterém by soud urychleně rozhodl o zákonnosti jeho zbavení svobody a nařídil propuštění, je-li zbavení svobody nezákonné. Záruka, aby soud rozhodl urychleně, se vztahuje na všechna zbavení osobní svobody, bez rozdílu, zda jsou v jedné z kategorií ustanovení v čl. 5 odst. 1 EÚLP nebo nejsou, protože účelem je zabezpečit kontrolu každému jednotlivci v tom, zda je jeho pokračující

---

¹³⁰ Nález Ústavního soudu ČR v nálezu ze dne 13. 11.1997 sp.zn. III. ÚS 337/97.

¹³¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, 3 sv. Velké komentáře. s. 855.

zbavení svobody zákonné.¹³² K právu obviněného být slyšen se zásadním způsobem vyjádřil Evropský soud pro lidská práva v případě z 28. 10. 1998 Assenov a ost. proti Bulharsku, 24760/94, § 162¹³³: „A. Assenov, příslušník cikánského etnika, byl dne 27. 7. 1995 zatčen a obviněn z několika krádeží a loupeží, jejichž obě mi byli chodci. Následně byl vzat do vazby. Všechny žádosti o propuštění z vazby okresní soud v neveřejném jednání zamítl. Pan Assenov byl uznán vinným ze čtyř loupeží a odsouzen k třiceti měsícům vězení. Pan Assenov následně podal stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva, kde brojil proti neveřejnému rozhodování o vazbě. Soud konstatoval porušení Úmluvy a uvedl, že okresní soud přezkoumal žádost o propuštění z vazby pana Assenova, aniž ho osobně vyslechl. Rozhodovat o vazbě v neveřejném zasedání bez účasti obviněného je tak dle Soudu v rozporu s čl. 5 odst. 4 Úmluvy.“¹³⁴ Stejný právní názor vyjádřil Evropský soud pro lidská práva v mnoha dalších svých rozhodnutích např. rozhodnutí ze dne 25. 3. 1999 Nikolova proti Bulharsku, 31195/96, § 58, řádek 20; rozhodnutí ze dne 4. 7. 2000 Niedbala proti Polsku, 27915/95, § 66, ř. 12; rozhodnutí ze dne 11. 7. 2000 Trzaska proti Polsku, 25792/94, § 74, ř. 12; rozhodnutí ze dne 10. 10. 2000 Graužinis proti Litvě, 37975/97, § 31, ř. 4; rozhodnutí ze dne 13. 2. 2001 Garcia Alva proti Německu, 23541/94, § 39, ř. 13; rozhodnutí ze dne 13. 2. 2001 Lietzow proti Německu, 24479/94, § 44, ř. 14; rozhodnutí ze dne 13. 2. 2001 Schöps proti Německu, 25116/94, § 44, ř. 14. K právu obviněného být slyšen při rozhodování o dalším trvání vazby se vyjádřil Ústavní soud ve své nálezu¹³⁵ „Právo obviněného být slyšen v kontradiktorním řízení, v němž je přezkoumávána zákonnost dalšího trvání vazby, patří mezi základní institucionální záruky spravedlnosti řízení o pokračování či skončení omezení osobní svobody. Pokud v takovém řízení není umožněno slyšení obviněného, dochází v případě následného pokračování vazby k ústavně nepřipustnému omezení svobody (čl. 8 odst. 2 Listiny a čl. 5 odst. 4 Úmluvy).“ Podle Ústavního soudu nebylo ustanovení trestního řádu v souladu s ústavním pořádkem, a je třeba tento stav změnit tak, aby ustanovení trestního

---

¹³² ČAPEK, Jan. *Evropský soud evropská komise pro lidská práva, přehled judikatury a nejzávažnějších případů. Vzory podání*. Praha: Linde Praha, 1995, s. 34.

¹³³ <http://www.errc.org/cikk.php?cikk=3856>.

¹³⁴ HERCZEG, Jiří. *K právu být slyšen v řízení o přezkoumávání trvání vazby*. Bulletin advokacie. 2005, č. 10, s. 15.

¹³⁵ nálezu Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2004 sp. zn. I. ÚS 573/02.

řádu bylo v souladu s ustanovením čl. 5 odst. 4 Úmluvy.¹³⁶ Podle Repíka¹³⁷ je možné, aby již počáteční rozhodnutí soudu bylo považováno za počáteční kontrolu uvedeného ustanovení čl. 5 odst. 4 EÚLP, ale nemusí znamenat kontrolu pro uvalení vazby po celou dobu, protože okolnosti, za kterých bylo na začátku rozhodováno, se mohly změnit nebo zaniknout. Pokud se změni okolnosti, za kterých se rozhodovalo o vazbě na začátku a to jak, vznikem, změnou, zánikem důvodů vazby, nebo co do změny druhů uvedených v § 67 písm. a-c TrŘ, jsou dány důvody přezkoumávání trvání vazby z moci úřední.¹³⁸ K naplnění zásad kontradiktornosti a „rovnosti zbraní“ mezi obviněným a státním zástupcem, jakožto stranami řízení, je třeba, aby byl obviněný vyslechnut při¹³⁹ (nikoli až po) rozhodování o dalším trvání vazby. Bude-li právo obviněného být slyšen při rozhodování o trvání vazby obviněnému odepřeno, nemohou být uvedené zásady uplatněny. O zákonnosti zbavení osobní svobody má soud rozhodnout urychleně. V jaké lhůtě má soud rozhodnout není v judikatuře orgánů EÚLP stanovena, ale za přiměřenou lhůtu, samozřejmě vzhledem k okolnostem jednotlivého případu, lze považovat lhůtu kolem jednoho měsíce.¹⁴⁰ Právo být slyšen vyjádřil ve svých rozhodnutích Evropský soud pro lidská práva, kdy soud připomíná: „Soud připomíná, že čl. 5 odst. 4 EÚLP zajišťuje každému, kdo byl zatčen nebo zadržen, právo podat návrh na řízení, ve kterém by soud provedl kontrolu dodržování procesních a hmotněprávních podmínek nezbytných pro zákonnost zbavení svobody ve smyslu čl. 5 odst. 4 EÚLP.“¹⁴¹

K uplatnění práva obviněného být slyšen přispívá i nové znění Ústavy, konkrétně čl. 10 Ústavy. Pokud vyhlášená mezinárodní smlouva, k jejíž ratifikaci dal Parlament souhlas a kterou je Česká republika vázána, a která je součástí právního řádu, stanoví něco jiného než zákon, použije se přednostně mezinárodní smlouva (čl. 10 Ústavy). Mezinárodní smlouva neruší zákon, znamená to, že v tomto případě je pouze uplatňována aplikační přednost, nikoli derogaci příslušného zákona. Tedy, dojde-li k rozporu § 242 odst. 2 TrŘ a čl. 5 odst. 4 Úmluvy tím, že Úmluva stanoví, že obviněný musí být při rozhodování o dalším

---

¹³⁶ HERCZEG, Jiří. *K právu být slyšen v řízení o přezkoumávání trvání vazby*. Bulletin advokacie. 2005, č. 10, s. 16.

¹³⁷ REPÍK, Bohumil. *Několik poznámek k řízení o vazbě*. Trestněprávní revue 2/2005, s. 35.

¹³⁸ SOUČKOVÁ, Kateřina; PETROVÁ, Romana. *K právu obviněného být slyšen při rozhodování o dalším trvání vazby (nad jedním rozhodnutím ÚS)*, Bulletin advokacie 2/2007, s. 38.

¹³⁹ Srov. nález Ústavního soudu ze dne 25. 4. 2006 sp. zn. I. ÚS 516/05.

¹⁴⁰ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 105 s. Beckova edice právní instituty.

¹⁴¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, 3 sv. Velké komentáře. s. 926.

trvání vazby vyslechnut a trestní řád stanoví, že obviněný toto právo nemá, ustanovení trestního řádu se nepoužije.

Novelou provedenou zákonem č. 459/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb. došlo v ustanovení vazebního zasedání k výraznému posílení práva obviněného, kdy je obviněnému poskytnuto právo „být slyšen“. Novelou trestního řádu zákonem č. 459/2011 Sb. byl zaveden nový institut vazebního zasedání. Vznik tohoto nového ustanovení byl reakcí na zrušení § 242 odst. 2 TrŘ nálezem¹⁴² Ústavního soudu s tím, aby byla co nejrychleji vyřešena otázka zajištění práva obviněného být slyšen. Institut vazebního zasedání je upraven v ustanovení § 73d-f TrŘ. Rozhodnout o vazbě lze v rámci hlavního líčení nebo veřejného zasedání za podmínky, že se řízení účastní také obviněný, kterému je umožněno uplatnit právo na slyšení. Pokud se hlavní líčení koná bez účasti obviněného, je nepřipustné rozhodovat o vzetí obviněného do vazby.

Účast obviněného na veřejném zasedání se zajišťuje předvoláním, a to v případě, je-li jeho účast nutná. Především půjde o situace, kdy bude soud považovat za důležité vyslechnout obviněného, aby se obviněný vyjádřil k důkazu provedenému v tomto veřejném zasedání, nebo požádá soud obviněného o bližší vysvětlení jeho podání, které je předmětem veřejného zasedání.¹⁴³ Není-li účast obviněného při veřejném zasedání nutná, obviněný se o konání veřejného zasedání pouze vyrozumí. V případě konání veřejného zasedání o odvolání, lze konat veřejné zasedání odvolacího soudu pouze tehdy, kdy obviněný, který je ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, výslovně prohlásí, že se účasti při veřejném zasedání vzdává. Zajistit přítomnost obviněného na hlavním líčení i na veřejném zasedání lze i pomocí videokonferenčního zařízení.¹⁴⁴ Vazební zasedání bude nutné konat vždy, půjde-li o rozhodnutí o vzetí obviněného do vazby mimo hlavní líčení nebo veřejné zasedání nebo rozhoduje-li soudce o vzetí do vazby v přípravném řízení. Pokud tedy bude soud rozhodovat o vazbě mimo rámec hlavního líčení nebo veřejného zasedání, bude konání vazebního zasedání k rozhodnutí o vazbě vždy obligatorní. V jiných případech než uvedených v § 73d odst. 1 (rozhodování o vzetí obžalovaného do vazby v rámci hlavního líčení nebo veřejného zasedání, jehož se obviněný účastní) a v odstavci 2 (rozhodování

¹⁴² Nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 45/04.

¹⁴³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. února 2007, sp. zn. 11 Tdo 18/2007 (T 972).

¹⁴⁴ Videokonference představuje moderní způsob multimediální komunikace umožňuje současný přenos zvuku, obrazu a dat mezi dvěma i více účastníky.

o vzetí obviněného do vazby mimo hlavní líčení nebo veřejné zasedání), se vazební zasedání koná, pokud jsou splněny tyto podmínky:

- a) obviněný o konání vazebního zasedání výslovně požádá. Povinností soudu je vždy, kdy bude rozhodovat o vzetí obviněného do vazby, vyrozumět o tom obviněného a poučit ho o jeho právu požádat o konání vazebního zasedání, a stanovit mu lhůtu, aby mohl toto právo uplatnit.¹⁴⁵ Žádost obviněného může být podána písemně, ústně do protokolu, v elektronické podobě podepsané elektronicky podle zvláštních předpisů, telegraficky, telefaxem nebo dálkopisem (§ 59 odst. 1 TrŘ).
- b) ač obviněný o konání vazebního zasedání výslovně nepožádal, soud nebo v přípravném řízení soudce považuje osobní slyšení obviněného za potřebné pro účely rozhodnutí o vazbě.

Věta druhá § 73d odst. 3 stanoví, že Vazební zasedání není třeba konat, i když o jeho konání obviněný výslovně požádal, jestliže:

- a) Požádá-li obviněný o konání vazebního zasedání k uplatnění svého práva být slyšen, nebo pokud požaduje soud výslech obviněného pro účely rozhodnutí o vazbě za potřebné, může následně obviněný svým podáním odmítnout zúčastnit se vazebního zasedání.¹⁴⁶ Účast obviněného není povinná a nelze ho k účasti na zasedání jakýmkoliv prostředky nutit. Odmítnutí musí být doručeno soudu před konáním vazebního zasedání a musí být učiněno výslovně.
- b) Vazební řízení se nemusí konat, byť jsou splněny podmínky pro jeho konání, pokud:
  - a) obviněný byl slyšen k vazbě v posledních šesti týdnech
  - b) obviněný neuvedl žádné nové okolnosti podstatné pro rozhodnutí o vazbě anebo

---

¹⁴⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 5. 2012, sp. zn. 11 Tvo 9/2012 „Podle § 33 odst. 1, 5 tr. ř. jsou orgány činné v trestním řízení povinny obviněného poučit o jeho právech a poskytnout mu plnou možnost jejich uplatnění. Jestliže tedy ustanovení § 73d odst. 3 tr. ř. zakládá právo obviněného domáhat se konání vazebního zasedání, pak je povinností soudu rozhodujícího o dalším trvání vazby umožnit mu, aby mohl toto právo využít, tedy jej poučit o právu požádat o konání vazebního zasedání a stanovit mu lhůtu, aby je mohl uplatnit, s výjimkou případů, kdy je dána některá z okolností uvedených pod písm. a) až d) ustanovení § 73d odst. 3, věta druhá, tr. ř., umožňujících, aby se vazební zasedání nekonalo.“

¹⁴⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 459/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

c) okolnosti uváděné obviněným zjevně nemohou vést ke změně rozhodnutí o vazbě.

c) Zdravotní stav obviněného neumožňuje jeho výslech. Nemoc není překážkou pro vzetí obviněného do vazby. Podle § 18 odst. 3 VýkV má obviněný právo na zdravotní péči za podmínek stanovených zvláštním předpisem, jímž je zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách.

d) Budou-li splněny všechny podmínky pro vazební zasedání, nemusí se konat v případě, že obviněný se propouští na svobodu.

Vazební zasedání se koná za přítomnosti všech členů senátu a vždy za účasti obviněného k uplatnění jeho práva na osobní slyšení.¹⁴⁷ Veřejnost se vazebního zasedání neúčastní, přítomnost státního zástupce a obhájce není nutná.

2.8 Opatření nahrazující vazbu

Vazba je, jak bylo uvedeno v kapitole týkající se vazby, opatřením, které výrazně zasahuje do základních práv a svobod obviněného. Vazba je vždy opatřením fakultativním, subsidiárním, při jejímž použití mají být dodržovány zásady výjimečnosti, zdrženlivosti a přiměřenosti.¹⁴⁸ Fakultativnost a subsidiarita vazby spočívá v tom, že vazba má přicházet v úvahu tehdy, pokud nelze jejího účelu dosáhnout jinak. Orgány rozhodující o vazbě mají povinnost zkoumat, zda nelze vazbu nahradit jiným procesním opatřením, a jak v řízení, ve kterém rozhodují o vzetí obviněného do vazby či jej ponechat na svobodě, tak i v případě existující vazby.¹⁴⁹ Orgán rozhodující o vazbě může v případě, že je dán důvod vazby podle § 67 písm. a) nebo c) TrŘ (vazba úteková nebo předstízná), ponechat obviněného ve vazbě nebo ho propustit na svobodu. Možnost nahrazení vazby nepřichází v úvahu, je-li dán důvod podle § 67 písm. b) TrŘ (vazba koluzní). Trestní řád upravuje v ustanovení § 73 a 73a možnosti nahrazení vazby:

a) přijetím záruky zájmového sdružení občanů, anebo důvěryhodné osoby

¹⁴⁷ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 15. ledna 2014 sp. zn. I. ÚS 3326/13.

¹⁴⁸ CÍSAŘOVÁ, Dagmar, Jaroslav FENYK a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008, s. 257.

¹⁴⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. podle novelizované právní úpravy účinné od 1.9.2011. Praha: Leges, 2011, 321 s. Student (Leges).

- b) přijetím písemného slibu obviněného
- c) dohledem probačního úředníka nad obviněným, nebo
- d) zároveň rozhodne o uložení některého z předběžných opatření.
- e) přijetí peněžité záruky

Orgánem oprávněným rozhodnout zda jsou dány důvody vazby a vzít obviněného do vazby je oprávněn pouze soud. Po novele trestního řádu provedenou zákonem č. 265/2001 Sb. je v přípravném řízení oprávněn rozhodnout státní zástupce o tom, že se obviněný propouští z vazby za současného přijetí výše uvedeného opatření nahrazujícího vazbu. Státní zástupce rozhoduje, zda přijímá náhradu za vazbu a obviněného propouští na svobodu. Pokud státní zástupce nevyhoví žádosti obviněného o propuštění z vazby, je jeho povinností ji do pěti pracovních dnů od doručení předložit k rozhodnutí soudu (srov. § 73b odst. 2 TrŘ). Tím, že nevyhoví státní zástupce žádosti obviněného o propuštění z vazby na svobodu, ani nepřijme nabídku záruky, slibu obviněného, peněžité záruky nebo možnost uplatnění probačního dohledu či některého z předběžných opatření, není dotčena možnost, aby o některá z těchto opatření přijal soud a propustil obviněného na svobodu. Pouze soud je oprávněn v řízení před soudem rozhodnout o opatření nahrazující vazbu. Soudce rozhodující v přípravném řízení o vzetí obviněného do vazby, posuzuje okolnosti týkající se trestného činu, pro který je obviněný stíhán, povahy obviněného i jaký je obsah nabízené záruky, slibu, dohledu probačního úředníka, předběžného opatření a peněžité záruky, a zda sledovaný účel lze dosáhnout opatřením nahrazujícím vazbu. Po posouzení všech těchto okolností rozhodne, zda záruku, slib nebo peněžitou záruku přijme, anebo uplatní dohled probačního úředníka či uloží některé z předběžných opatření. Státní zástupce je oprávněn učinit návrh na přijetí některého opatření nahrazující vazbu za předpokladu, že podá návrh na vzetí obviněného do vazby. Soudce rozhodne o některé náhradě za vazbu a obviněného propustí na svobodu, nebo jinak rozhodne o vzetí obviněného do vazby.¹⁵⁰

2.8.1 Nabídka převzetí záruky za obviněného.

Nahrazení vazby zárukou za další chování obviněného je oprávněn orgán rozhodující o vazbě přijmout, jestliže zájmové sdružení stanovené v § 3 odst. 1

---

¹⁵⁰ VANTUCH, Pavel. *Obhajoba obviněného*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 229.

TrŘ (odborové organizace nebo organizace zaměstnavatelů a ostatní občanská sdružení s výjimkou politických stran a politických hnutí, církve, náboženské společnosti a právnické osoby sledující v předmětu své činnosti charitativní účely) anebo důvěryhodná osoba, kterou může být např. vychovatel v internátu pro učně, vedoucí zaměstnanec, nadřízený obviněného, rodiče nebo jiný příbuzný mladistvého, osoby blízké apod.¹⁵¹, schopná příznivě ovlivňovat chování obviněného, nabídnou převzetí záruky za další chování obviněného a za to, že se obviněný na vyzvání dostaví k soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu a že vždy předem oznámí vzdání se z místa pobytu (§ 73 odst. 1 písm. a) TrŘ). Aby nahrazení vazby zárukou naplnilo svůj účel, musí mít osoba nabízející převzetí záruky pozitivní vliv na obviněného a jeho chování. Důvěryhodnou osobou nemůže být obhájce obviněného¹⁵², ale může jí být advokát, který není obhájcem obviněného¹⁵³.

Záruka musí obsahovat nabídku převzetí dohledu nad dalším chováním obviněného, kterým se má působit proti obavě z pokračování v trestné činnosti, z dokonání trestného činu, z pokusu nebo vykonání trestného činu, který připravoval nebo kterým hrozil (§67 písm. c) TrŘ) a učinění opatření, že se obviněný dostaví na vyzvání k soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu a že vždy předem oznámí vzdání se z místa pobytu, čímž se má čelit obavě z útěku nebo skrývání se (§ 67 písm. a) TrŘ).¹⁵⁴ Záruka, kterou zájmové sdružení nebo důvěryhodná osoba nabízí, musí obsahovat konkrétní opatření, která budou vůči obviněnému uplatňovat. Soud by měl před tím, než přijme záruku, sdružení nebo důvěryhodnou osobu nabízející převzetí záruky seznámit s podstatnými skutečnostmi, v nichž je shledáván důvod vazby. Vyloučily by se tak případy, kdy sice soud rozhodne o přijetí záruky, ale s podstatou obvinění a důvody vazby se ten, kdo nabízí záruku, seznámí až v samotném rozhodnutí.¹⁵⁵

---

¹⁵¹ FRYŠTÁK, Marek. *Trestní právo procesní*. Vyd. 2. přeprac. Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 45.

¹⁵² srov. Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. 6. 2003, sp.zn. 4 To 558/2003 (R 34/2004)

¹⁵³ srov. náleží Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2006 sp. zn. ÚS 35/2006-n.

¹⁵⁴ RŮŽIČKA, Miroslav. *Vazba po novele trestního řádu (Změny provedené zákonem č. 265/2001 Sb.)*. Právní rádce č. 10/2002, s. 7

¹⁵⁵ SUCHÁNEK, Pavel. *K některým otázkám nahrazení vazby zárukou nebo slibem či peněžitou zárukou*. Právní rádce č. 7-8/1997. s. 487

2.8.2 Nahrazení vazby slibem obviněného

Obviněný musí dát slib, že povede řádný život osobně a v písemné formě. Slib může být sepsán vlastnoručně, na počítači, na stroji, může obviněnému při sepsání slibu pomoci jiná osoba, ale podepsán musí být vlastnoručně obviněným.¹⁵⁶ Nemůže slib podepsat za obviněného jiná osoba, byť by se jednalo např. o zákonného zástupce nebo obhájce obviněného.¹⁵⁷ Slib může mít podobu samostatného podání, nebo může být součástí žádosti o propuštění z vazby.

Písemný slib musí obsahovat vyjádření obviněného, že povede řádný život, zejména že se nedopustí trestné činnosti, na vyzvání se dostaví k soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, vždy předem oznámí vzdálení se z místa pobytu a splní povinnosti a dodrží omezení, která mu soud uloží. Soud předtím, než přijme podle § 73 odst. 1 písm. b) TrŘ slib obviněného, že povede řádný život, zejména že se nedopustí trestné činnosti, na vyzvání se dostaví k soudu, státnímu zástupci, nebo policejnímu orgánu, vždy předem oznámí vzdálení se z místa pobytu a že splní povinnosti a dodrží omezení, která se mu uloží, musí pečlivě zvážit všechny okolnosti týkající se případu a osoby obviněného důležité z hlediska, zda je možno považovat slib za dostatečný. Skutečnosti, že škoda, již měl obviněný způsobit trestným činem, je velkého rozsahu, obviněný není výdělečně činný, je bez prostředků a trestné činnosti se měl dopouštět na různých místech republiky, výrazně zpochybňují takový slib.¹⁵⁸

2.8.3 Nahrazení vazby dohledem probačního úředníka

Novela č. 265/2001 Sb. vložila do trestního řádu v ustanovení § 73 odst. 1 písm. c) a 73 odst. 3 nový institut dohled probačního úředníka nad obviněným. Úprava dohledu probačního úředníka v trestním řádu navazuje na zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě. Dohled nad obviněným vykonávají úředníci a asistenti Probační a mediační služby (§ 6 až 9 PMSI). Orgány rozhodující o vazbě, před tím než rozhodnou o náhradě vazby dohledem probačního úředníka nad obviněným, berou ohled na osobu obviněného a na povahu projednávaného případu z důvodu, zda s ohledem na tyto skutečnosti lze

¹⁵⁶ B 4/1986-55 Písemný slib obviněného adresovaný orgánu rozhodujícímu o vazbě, musí být obviněným vlastnoručně podepsán. Nabídka písemného slibu sepsaná a podepsaná pouze obhájcem obviněného nesplňuje náležitosti ustanovení § 73 odst. 1 písm. b) TrŘ.

¹⁵⁷ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 528 s. Beckova edice právní instituty.

¹⁵⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 30. října 1992 sp. zn. 6 To 48/92 (R 29/1993).

vůbec očekávat pozitivní vliv dohledu probačního úředníka na obviněného.¹⁵⁹ Povinností obviněného při vyslovení dohledu probačního úředníka je dostavit se ve stanovených lhůtách dostavit k probačnímu úředníkovi, změnit místo pobytu pouze s jeho souhlasem a podrobit se dalším omezením stanoveným ve výroku rozhodnutí, která směřují k tomu, aby se nedopustil trestné činnosti a nemařil průběh trestního řízení (§ 73 odst. 3 TrŘ).

2.8.4 Předběžné opatření

Před zavedením zákona o obětech trestných činů byla možnost ukládat obviněnému jen omezení stanovená ve výroku rozhodnutí, týkajícího se náhrady vazby písemným slibem nebo dohledem probačního úředníka. S ohledem na některé trestné činy (u domácího násilí nebo nebezpečného pronásledování) se tyto formy ukázaly jako nedostatečné a v důsledku toho, bylo třeba upravit určitou škálu předběžných opatření, aby byly prozatímně upraveny poměry obviněného s obětí, a bylo zabráněno obviněnému v pokračování v trestné činnosti.¹⁶⁰ Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, upravuje předběžná opatření v ustanovení § 88b až 88 s tím, že předběžné opatření lze uložit pouze obviněnému. Předběžné opatření smí být uloženo jen tehdy, jestliže z jednání obviněného nebo z dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava, že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil, a dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, byl spáchán a má všechny znaky trestného činu, jsou zřejmé důvody k podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný, a s ohledem na osobu obviněného a na povahu a závažnost trestného činu, pro který je stíhán, nelze v době rozhodování účelu předběžného opatření dosáhnout jiným opatřením, přičemž uložení předběžného opatření vyžaduje ochrana oprávněných zájmů společnosti (§ 88a TrŘ).

---

¹⁵⁹ VANTUCH, Pavel. *Obhajoba obviněného*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 232.

¹⁶⁰ Jelínek, Jiří. Předběžná opatření v trestním řízení. [online]. 2013 červen [cit. 15. Února 2014]. Dostupné na <http://www.bulletin-advokacie.cz/predbezna-opatreni-v-trestnim-rizeni>.

Rozhodnutí, kterými je rozhodováno o přijetí nebo nepřijetí nahrazení vazby zárukou, dohledem nebo slibem jsou rozhodnutími o vazbě, proti kterým je přípustná stížnost.¹⁶¹

2.8.5 Nahrazení vazby peněžitou zárukou

Novelou č. 265/2001 Sb. došlo k zásadní změně způsobu určování výše peněžitě záruky. Před novelou na základě nabídky obviněného, obhájce obviněného, nebo jiné osoby určoval soudce výši peněžitě záruky a způsob jejího složení prováděl soudce určení výše peněžitě záruky a způsobu jejího složení neformálně opatřením (k tomu viz. i R 33/1994), když nerozhodoval usnesením, byla výše peněžitě záruky stanovena neformálně, a následně po projednání nabídky peněžitě záruky provedl soudce o tom pouze záznam do spisu.¹⁶² Novela z roku 2001 zavedla nový kauční systém, který spočívá v tom, že na návrh obviněného nebo osoby, která nabízí složení peněžitě záruky, orgán rozhodující o vazbě nejdříve rozhodne usnesením, že přijetí peněžitě záruky je přípustné, a zároveň s přihlédnutím k osobě a k majetkovým poměrům obviněného nebo toho, kdo za něho složení peněžitě záruky nabízí, k povaze a závažnosti trestného činu, pro který je obviněný stíhán, a závažnosti důvodů vazby určí výši peněžitě záruky v odpovídající hodnotě od 10 000 Kč výše a způsob jejího složení, nebo nabídku peněžitě záruky nepřijímá, vzhledem k okolnostem případu nebo závažným skutečnostem odůvodňujícím vazbu (§ 73d odst. 2 TrŘ)¹⁶³ V řízení před soudem je k rozhodnutí o nahrazení vazby oprávněn pouze soud. Novela č. 265/2001 Sb. nově přiznala v přípravném řízení státnímu zástupci oprávnění, kdy může rozhodnout o propuštění obviněného z vazby na svobodu za současného nahrazení vazby peněžitou zárukou (srov. § 73b odst. 6 TrŘ). Vysloví-li státní zástupce, že přijetí peněžitě záruky nabízené obviněným nebo s jeho souhlasem jinou osobou je přípustné, může propustit obviněného z vazby na svobodu, je-li dán důvod vazby podle ustanovení § 67 písm. a) a c) TrŘ¹⁶⁴, a není-li v případě důvodu vazby podle § 67 písm. c) obviněný stíhán pro některý z trestných činů

¹⁶¹ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. 6. 1998 sp.zn. Stn 4/97 (R 39/1998).

¹⁶² RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 533 s. Beckova edice právní instituty.

¹⁶³ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. podle novelizované právní úpravy účinné od 1.9.2011. Praha: Leges, 2011, 323-324 s. Student (Leges).

¹⁶⁴ Náhrada vazby je nepřipustná v případě, kdy je dán důvod vazby podle ustanovení § 67 písm. b) TrŘ (koluzní).

uvedených v § 73a odst. 1 TrŘ. Do okamžiku, než bude na základě rozhodnutí propuštěn obviněný z vazby na svobodu, má státní zástupce možnost změnit své rozhodnutí o přípustnosti přijetí peněžitě záruky, a to za předpokladu, že došlo k podstatné změně okolností případu (je-li obviněný nově stíhán pro některý z trestných činů uvedených v § 73a odst. 1 TrŘ, u obviněného byl soudem konstatován důvod vazby podle § 67 písm. b) TrŘ) rozhodných pro takové rozhodnutí.¹⁶⁵ Pokud státní zástupce nevyhoví návrhu obviněného na propuštění z vazby, nebo osobě, která takový návrh se souhlasem obviněného podala, předloží jej do pěti pracovních dnů k rozhodnutí soudu. K návrhu jiné osoby nabízející peněžitou záruku musí být dán souhlas obviněného, že s tímto podáním návrhu souhlasí. Osoba nabízející peněžitou záruku musí být seznámena ještě před přijetím záruky s podstatou obvinění, aby se mohla rozhodnout, zda peněžitou záruku za obviněného složí.¹⁶⁶ Soud nebo státní zástupce při rozhodování o výši peněžitě záruky berou v úvahu osobu obviněného, jeho majetkové poměry, závažnost trestného činu, pro který je obviněný stíhán, závažnost důvodů vazby, především pokud lze předpokládat, že obviněný uprchne nebo se bude skrývat anebo že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo jímž hrozil, na základě zhodnocení okolností určí v konkrétním případě výši peněžitě záruky.¹⁶⁷ V dřívější právní úpravě byla výše peněžitě záruky stanovena v rozmezí 10 000 Kč až 1 000 000 Kč. Horní hranice sazby peněžitě záruky byla zrušena novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 292/1993 Sb. O propuštění obviněného na svobodu na základě přijetí peněžitě záruky se rozhoduje usnesením, které je rozhodnutím o vazbě. Proti usnesení je přípustná stížnost. Peněžitou záruku nelze přijmout, jsou-li dány okolnosti, které nasvědčují tomu, že vzhledem k důvodným obavám naplnění ustanovení § 67 písm. a) a c) TrŘ, je výše záruky, ať je jakkoli vysoká, nedostatečná k naplnění účelu peněžitě záruky.¹⁶⁸ V průběhu trestního řízení, kdy peněžitá záruka trvá, je třeba přezkoumávat, zda důvody pro přijetí záruky dále trvají. Pokud důvody pominuly nebo se změnilы okolnosti rozhodné

---

¹⁶⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, 3 sv. Velké komentáře. s. 889.

¹⁶⁶ RŮŽIČKA, Miroslav. *Vazba po novele trestního řádu (Změny provedené zákonem č. 265/2001 Sb.)*. Právní rádce č. 10/2002, s. 8.

¹⁶⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, 3 sv. Velké komentáře. s. 1188.

¹⁶⁸ MUSIL, Jan, Vladimír KRATOCHVÍL a Pavel ŠÁMAL. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. 2., přepracované vyd. Prague: C.H. Beck, s. 319.

pro určení její výše, je třeba peněžitou záruku zrušit nebo změnit její výši.¹⁶⁹ Peněžitou záruku lze použít na náklady trestního řízení nebo na zaplacení peněžitého trestu v případě, že obviněný peněžitý trest nezaplatí nebo neuhradí náklady (§ 73a odst. 6 TrŘ). Zákonem č. 181/2011 Sb. byla vloženo ustanovení, kterým byl rozšířen rozsah nároků, které je oprávněn poškozený požadovat v adhezním řízení. Poškozený má právo ve lhůtě třech měsíců požádat o použití prostředků z peněžité záruky na jeho pohledávky týkající se nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy, za podmínky, že odsuzujícím rozsudkem. Není-li do třech měsíců požádáno poškozeným o použití peněžité záruky k úhradě majetkové nebo nemajetkové újmy, vrátí se peněžitá záruka obviněnému nebo osobě, která složila záruku.¹⁷⁰ Podle ustanovení § 73a odst. 9 TrŘ musí být obviněný a osoba poskytující peněžitou záruku předem upozorněna na důvody, pro které může peněžitá záruka připadnout státu nebo být použita na zaplacení peněžitého trestu, nákladů trestního řízení nebo k uhrazení pohledávky poškozeného. Tyto důvody jsou pokud, obviněný uprchne do ciziny, nebo se skrývá v tuzemsku. Obviněný se zaviněně nedostaví na předvolání k úkonu trestního řízení, kdy nelze bez přítomnosti obviněného takový úkon provést. Obviněný opakuje trestnou činnost, pokusí se dokonat trestný čin, který dříve nedokonal, připravoval nebo jím hrozil. Úmyslně se obviněný vyhýbá výkonu uloženého trestu odnětí svobody nebo peněžitému trestu nebo výkonu náhradního trestu odnětí svobody za peněžitý trest.¹⁷¹

2.9 Vazba v řízení proti mladistvým

Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže nabyl účinnosti 1.1.2004. Zákon upravuje, mimo jiné, v ustanovení § 46 až 50 institut vazby mladistvého, jakožto prostředku sloužícího k zajištění přítomnosti obviněného pro účely trestního řízení. Podle ustanovení § 291 TrŘ je řízení v trestních věcech mladistvých upraveno zvláštním zákonem č. 218/2003 Sb., s tím, že pokud tento zvláštní zákon nestanoví jinak, použije se i v řízení v trestních věcech mladistvých

---

¹⁶⁹ CÍSAŘOVÁ, Dagmar, Jaroslav FENYK a Tomáš GŘIVNA. *Trestní právo procesní*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008, s. 259.

¹⁷⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, 3 sv. Velké komentáře. s. 895.

¹⁷¹ RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEŽULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 537 s. Beckova edice právní instituty.

subsidiárně ustanovení trestního řádu.¹⁷² Vzhledem k nepříznivým následkům, jaké použití vazby v trestním řízení má na obviněného, je použití vazby v případě mladistvých věnována zvýšená pozornost. Mladiství jsou osoby, u kterých není ještě zcela rozumový a mravní vývoj ukončen a negativní vlivy vazby na nich zanechávají zpravidla hlubší a trvalejší následky než v případě dospělých osob.¹⁷³ Použití vazby u mladistvého je mimořádným zajišťovacím prostředkem, a proto by mělo přicházet v úvahu pouze tehdy, nelze-li vzhledem ke všem okolnostem nahradit vazbu jinak, anebo použití opatření nahrazujícího vazbu se ukáže jako nedostatečné.¹⁷⁴ V případě, kdy bude mladistvý vzat do vazby, je povinností vždy písemně zdůvodnit, proč nebyly v konkrétní věci použity tato alternativní opatření k vazbě, a zároveň o vzetí mladistvého do vazby musí být bez zbytečného odkladu vyrozuměn zákonný zástupce obviněného, zaměstnavatel obviněného, příslušné středisko Probační a mediační služby a příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí; jde-li o mladistvého, kterému byla uložena ochranná výchova, vyrozumí se o tom výchovné zařízení, ve kterém vykonává ochranou výchovu (§ 46 odst. 2 ZSM). K rozhodování o vzetí mladistvého do vazby je příslušný soud pro mládež podle ustanovení § 68 TrŘ, z důvodů uvedených v § 67 TrŘ. I když jsou vazební důvody dány, nemusí být mladistvý vzat do vazby. Vzhledem k tíživým následkům vazby ukládá ustanovení § 293 TrŘ OČTŘ zkoumat, zda by i v případě, že jsou dány důvody vazby, nebylo vhodnější nahradit účel vazby jiným mírnějším opatřením.¹⁷⁵ Stejně jako v České právní úpravě (v ZSM), i v Evropě a po celém světě platí, že je nezbytné v případě mladistvého využít všechny mírnější alternativní možnosti před použitím vazby. Vztít mladistvého do vazby, lze jen za závažné trestné činy a neexistuje-li v daném případě jiná možnost nahrazení vazby. Nutností je zákonné vymezení podmínek, za kterých lze vazbu uložit, dobu trvání vazby a oddělení mladistvých od dospělých pachatelů.¹⁷⁶ K ochraně mladistvých, kteří se dopustili trestné činnosti, bylo přijato vzhledem k zvláštní pečlivosti, která je věnována mladistvým, několik významných mezinárodních dokumentů:

---

¹⁷² JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. podle novelizované právní úpravy účinné od 1.9.2011. Praha: Leges, 2011, 325 s. Student (Leges).

¹⁷³ ŠÁMAL, Pavel; VÁLKOVÁ, Helena a kol. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, 424 s. Beckova edice Komentované zákony.

¹⁷⁴ HALOUZKA, Vladimír. *Vazba mladistvých*. Socialistická zákonnost, 1968, č. 8, s. 489.

¹⁷⁵ SOVÁK, Zdeněk. *Chrání vazba společnost? Policejní profesionál*, 1992, s. 2.

¹⁷⁶ Srov. ZBORNÍK, František a kol.: *Trestní soudnictví nad mladistvými v ČR a v zahraničí*. Praha: IKSP 1996, str. 75-76.

- Minimální standardní pravidla soudnictví nad mládeží – Pekingská pravidla (rezoluce Valného shromáždění OSN č. 40/33 ze dne 29. 11. 1985);
- Směrnice OSN pro prevenci kriminality mládeže - Rijádské směrnice (rezoluce Valného shromáždění OSN č. 45/112 ze dne 14. 12. 1990);
- Pravidla OSN k ochraně mladistvých zbavených osobní svobody – Havanská pravidla (rezoluce Valného shromáždění OSN č. 45/113 ze dne 14. 12. 1990);
- doporučení Rady Evropy č. R 20/87, týkající se společenské reakce na kriminalitu
- mládeže;
- doporučení Rady Evropy č. R 6/88, týkající se společenské reakce na kriminalitu
- mládeže z řad mladých lidí, pocházejících z přistěhovaleckých rodin;
- doporučení Rady Evropy č. R 20/03, týkající se nových přístupů ke kriminalitě mládeže a role soudnictví nad mládeží.¹⁷⁷

2.9.1 Trvání vazby

Lhůty pro trvání vazby v řízení proti mladistvým jsou stanoveny odlišně od obecné úpravy, a jsou upraveny v ustanovení § 47 ZSM. Podle uvedeného ustanovení nesmí vazba trvat déle než dva měsíce, a jde-li o zvlášť závažné provinění, nesmí trvat déle než šest měsíců. Orgány činné v trestním řízení mají povinnost v každém stádiu trestního řízení zkoumat, zda důvody vazby stále trvají nebo zda se nezměnily. Dále zkoumají, zda nelze vazbu nahradit jiným opatřením. Pokud orgány činné v trestním řízení zjistí, že lze vazbu nahradit jiným opatřením a toto opatření je zajištěno, musí být mladistvý bez zbytečného odkladu propuštěn na svobodu.¹⁷⁸ Po uplynutí lhůty dvou měsíců může být vazba výjimečně prodloužena o další dva měsíce (vazba může trvat nejdéle 6 měsíců), za podmínky, že nebylo možné pro obtížnost věci nebo z jiných závažných důvodů trestní stíhání v této lhůtě skončit a propuštěním mladistvého na svobodu hrozí, že bude zmařeno nebo podstatně ztíženo dosažení účelu trestního stíhání. Po uplynutí lhůty šesti měsíců může být vazba o šest měsíců (vazba může trvat nejdéle 18

¹⁷⁷ ZEMAN, Petr. *Opatření nahrazující vazbu v trestním řízení*. Vyd. 1. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, 27 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci).

¹⁷⁸ NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo procesní*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 179-180 s.

měsíců), pokud nebylo možné pro obtížnost věci nebo z jiných závažných důvodů trestní stíhání v této lhůtě skončit a propuštěním mladistvého na svobodu hrozí, že bude zmařeno nebo podstatně ztíženo dosažení účelu trestního stíhání. K takovému prodloužení může dojít pouze jednou v přípravném řízení a jednou v řízení před soudem pro mládež.

2.9.2 Nahrazení vazby u mladistvých

Zákon č. 218/2003 Sb. upřednostňuje zvážit možnost nahrazení vazby mladistvého některým ze zajišťovacích opatření předtím, než bude rozhodnuto o vzetí mladistvého do vazby. Opatřením nahrazujícím vazbu u mladistvého je kromě institutů stejných jako v případě dospělých pachatelů, záruka zájmového sdružení občanů nebo jednotlivé důvěryhodné osoby schopné příznivě ovlivňovat chování obviněného (§ 73 odst. 1, písm. a) TrŘ), písemný slib obviněného (§ 73 odst. 1, písm. b) TrŘ), dohled probačního úředníka (§ 73 odst. 1, písm. c) TrŘ), a peněžitou záruku (§ 73a TrŘ), specifické opatření, kterým je umístění v péči důvěryhodné osoby (§ 50 ZSM). Mladistvý, u něhož jsou dány důvody vazby, může být místo vzetí do vazby svěřen do péče důvěryhodné osoby, jestliže:

- a) taková osoba je ochotná a schopná se ujmout péče o něho a dohledu nad ním, písemně se zaváže, že bude o mladistvého pečovat a převezme odpovědnost za to, že se mladistvý na předvolání dostaví k orgánu činnému podle tohoto zákona a splní i další podmínky, které určí soud,
- b) mladistvý souhlasí s tím, že bude svěřen do její péče, a písemně se zaváže, že se bude chovat podle dohodnutých podmínek a splní i další podmínky stanovené soudem pro mládež.

Podmínky a) a b) musí být splněny současně, kdy je vyžadováno od důvěryhodné osoby její vyjádření, že se ujímá péče a dohledu a souhlas mladistvého s touto péčí a písemné zavázání se, že bude plnit dohodnuté a soudem stanovené podmínky.¹⁷⁹

Trestní řád v ustanovení § 73 odst. 1 a § 73a odst. 1 stanoví, že lze vazbu nahradit jiným opatřením jen, jsou-li dány důvody vazby podle § 67 písm. a) a c) TrŘ. V případě, kdy je dán koluzní důvod vazby (§ 67 písm. b) TrŘ), není nahrazení vazby jiným opatřením přípustné. Naopak, v případě nahrazení vazby

¹⁷⁹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Právní postavení mladistvých*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, s.77.

umístěním mladistvého do péče důvěryhodné osoby je možné i v případě koluzního důvodu vazby.¹⁸⁰ Důvěryhodná osoba musí být schopna příznivě ovlivňovat chování mladistvého, což by si měl soud před rozhodnutím nahrazení vazby náležitě prověřit. Za takovou osobu se může považovat např. nadřízený zaměstnanec mladistvého, vychovatel v internátu učňovského střediska, rodiče nebo jiný příbuzný mladistvého. Byť obvykle mají rodiče k mladistvému nejbližší, nemusí být podmínky záruky za mladistvého splněny v případě, že měli rodiče s výchovou mladistvého vážné problémy, v důsledku kterých došlo i k spáchání trestné činnosti.¹⁸¹

Z poskytnuté záruky musí jednoznačně vyplývat, jaká konkrétní opatření budou uplatňována vůči mladistvému, aby byla rozptýlena obava z toho, že mladistvý bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná provinění¹⁸², o které se pokusil, nebo vykoná provinění, které připravoval nebo kterým hrozil (§ 67 písm. a) TrŘ), a dále, že se obviněný na vyzvání dostaví k soudu, státnímu zástupci, nebo policejnímu orgánu a že vždy předem oznámí vzdálení se z místa pobytu (§ 67 písm. c) TrŘ). Musí být zároveň podmínka, že orgán rozhodující o vazbě poskytovanou záruku přijme, považuje-li jí za dostatečnou vzhledem k osobě mladistvého a projednávanému případu.¹⁸³ Jestliže důvěryhodná osoba nebo mladistvý neplní své závazky, orgán rozhodující o vazbě na návrh mladistvého, důvěryhodné osoby nebo i bez návrhu rozhodne, že tuto osobu i mladistvého zproští závazků, které přijali, a současně určí jinou důvěryhodnou osobu nebo přijme jiné opatření nahrazující vazbu, anebo není-li to možné, rozhodne o vazbě nebo vydá příkaz k zatčení mladistvého. Dalšími nástroji, které lze použít alternativně za vazbu jsou například svěření mladistvého do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc¹⁸⁴, soudní rozhodnutí o uložení ústavní výchovy¹⁸⁵, v platném znění) nebo využití včasné pomoci probačního úředníka, které mají povahu neprocesních prostředků. V případě uložení ústavní výchovy je namítáno odbornou veřejností, zda přítomnost mladistvého ve výchovném ústavu naplňuje účel vazby, především s ohledem na nepříznivý vliv

---

¹⁸⁰ JELÍNEK, Jirí. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. podle novelizované právní úpravy účinné od 1.9.2011. Praha: Leges, 2011, 329 s. Student (Leges).

¹⁸¹ ŠÁMAL, Pavel; VÁLKOVÁ, Helena a kol. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, 427 s. Beckova edice Komentované zákony.

¹⁸² § 6 ZSM - provinění je označením trestného činu, který spáchal mladistvý a jehož společenská nebezpečnost je vyšší než malá.

¹⁸³ ŠÁMAL, Pavel; VÁLKOVÁ, Helena a kol. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, 427 s. Beckova edice Komentované zákony.

¹⁸⁴ viz § 42 zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

¹⁸⁵ srov. § 46 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině.

delikventů na ostatní svěřence v ústavu, kdy není výjimkou, že dochází k šikanování nebo k agresivitě mezi svěřenci ústavu.¹⁸⁶

---

¹⁸⁶ CHROMÝ, Jakub. *Vazba u mladistvých (nejen) ve světle nové právní úpravy*. Časopis pro právní vědu a praxi 4/2003, str. 340.

3 Právní úprava institutu vazby v trestním řízení ve Slovenské republice

Vazba

Vazba představuje velmi citelný zásah do základních práv, která jsou zaručena v čl. 17 zákona č. 460/1992 Sb. (Ústava Slovenské republiky). V čl. 17 odst. 2 Ústavy SR dále uvádí, že nikdo nemůže být zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, které stanoví zákon. Do vazby lze dle čl. 17 odst. 5 vzít osobu pouze z důvodů a na čas ustanoven zákonem a na základě rozhodnutí soudu. Institut vazby upravuje zákon č. 301/2005 Sb. (trestný poriadok) v ustanovení § 71 až 84. Podstatou vazby je dočasné zbavení osoby svobody obviněného, omezení dalších práv a svobod, jejichž výkon je během pobytu ve vazbě neslučitelný s účelem vazby, kterým je výlučně zajištění obviněného pro procesní úkony orgánů činných v trestním řízení od zahájení trestního stíhání až po ukončení trestního řízení.¹⁸⁷ Vazba je fakultativním zajišťovacím prostředkem, což mimo jiné vyplývá z ustanovení § 71 odst. 1 TP.

Důvody vazby

Obviněný smí být vzat do vazby jen tehdy, pokud dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, byl spáchán, má znaky trestného činu, jsou dány důvody k podezření, že tento skutek spáchal obviněný a z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá, že:

- a) uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak vyhnul trestnímu stíhání nebo trestu, zejména nelze-li jeho totožnost hned zjistit, nemá stálé bydliště nebo hrozí-li mu vysoký trest (útěková vazba),
- b) bude působit na svědky, znalce, spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání (koluzní vazba), nebo
- c) bude pokračovat v trestné činnosti, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil (preventivní vazba).

---

¹⁸⁷ MINÁRIK, Štefan. *Trestný poriadok: stručný komentár*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 238 s.

Pojem „konkrétní skutečnosti“ není v trestním řádu definován, a proto při posouzení, zda jsou tyto skutečnosti dány, bude na konkrétním soudu, který na základě skutkových okolností a důkazní situace v konkrétní trestní věci v době rozhodnutí o vazbě (neboli také o zamítnutí žádosti o propuštění obviněných z vazby) posoudí, zda vzetí obviněných do vazby a jejich další držení v ní, je opatřením nevyhnutným k dosažení účelu trestního řízení a zda tento účel nelze dosáhnout jinak.¹⁸⁸ Při rozhodování o vazbě se nevyžaduje naprostá jistota, že obviněný bude jednat podle § 71 TP. Pro rozhodnutí o vzetí obviněného do vazby postačuje, vzhledem ke konkrétním skutečnostem, reálná hrozba výše uvedených důvodů vazby. Důvod preventivní vazby se do jisté míry odlišuje od důvodů útěkové a koluzní vazby tím, že je založen na předpokladu, kdy je účelem trestního stíhání i předcházení trestné činnosti. Smyslem preventivní vazby je zajistit osobu obviněného, u které existuje důvodná obava vyplývající z konkrétních skutečností, že bude opakovat trestný čin, pro který je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil.¹⁸⁹ Vzetí do vazby podle § 71 odst. 2 TP.

TP umožňuje, aby byl obviněn v téže věci vzat znovu do vazby poté, co byl z vazby pravomocně propuštěn na svobodu. Důvod tohoto ustanovení spočívá v tom, že důvody vazby jsou založeny na aktuálním chování obviněného, a proto mohou být kdykoli během trestního řízení znovu založené stejně jako mohou během trestního řízení zaniknout. Podle § 71 odst. 2 TP :

TP umožňuje, aby byl obviněný v téže věci vzat znovu do vazby poté, co byl z vazby pravomocně propuštěn na svobodu, v případě, že je obviněný na útěku nebo se skrývá, aby se tak vyhnul trestnímu stíhání nebo trestu, nezdržuje se na adrese, kterou uvedl orgánům činným v trestním řízení nebo soudu, nepřebírá zásilky nebo nerespektuje příkazy orgánů činných v trestním řízení nebo soudu nebo jinak vědomě maří provádění nařízených úkonů, působí na svědky, znalce, spoluobviněné nebo jinak maří objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání. Za maření skutečností závažných pro trestní stíhání nelze považovat situace, kdy obviněný využije práva nevypovídat, obviněný popírá, že spáchal skutek pro, který mu bylo sděleno obvinění apod.¹⁹⁰ Obviněný pokračuje v trestné činnosti, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který

¹⁸⁸ Usnesení NSSR ze dne 14. srpna 2012, sp. Zn.. 3 Tost 28/2012.

¹⁸⁹ Usnesení NSSR ze dne 8. března 2012, sp. zn.. 5 Tost 7/2012.

¹⁹⁰ MINÁRIK, Štefan. *Trestný poriadok: stručný komentár*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 1302 s. s. 243.

připravoval nebo kterým hrozil, byl propuštěn z vazby proto, že nastoupil do výkonu trestu odnětí svobody a jsou konkrétní skutečnosti, které odůvodňují některý z důvodů vazby podle § 71 odst. 1 TP, nebo je obviněn pro další úmyslný trestný čin, který měl být spáchán po propuštění z vazby.

O vzetí obviněného do vazby rozhoduje v přípravném řízení na návrh prokurátora soud. Soudce v přípravném řízení zkoumá, zda z doposud zjištěných skutečností vyplývá, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, byl spáchán, má znaky trestného činu, jsou důvody k podezření, že tento skutek spáchal obviněný.¹⁹¹ Soud rozhoduje o vzetí obviněného do vazby v řízení před soudem. V řízení, ve kterém se rozhoduje o vzetí obviněného do vazby, je soud povinen vyslechnout obviněného a umožnit mu přednést své stanovisko přímo před soudem. V případě, že obviněný výslovně požádá o konání řízení bez jeho přítomnosti nebo nelze-li vzhledem k zdravotnímu stavu obviněného provést výslech, není třeba trvat na uvedené podmínce. Rozhodne-li soud o vzetí obviněného do vazby, vyrozumí o tom rodinného příslušníka obviněného nebo osobu, kterou označí obviněný, obhájce obviněného a věznicí, ve které bude prováděn výkon vazby.

Trvání vazby

Dobu trvání vazby upravuje ustanovení § 76 TP, které navazuje na čl. 17 odst. 5 Ústavy SR. Podle uvedeného ustanovení může vazba trvat v přípravném řízení a v řízení před soudem jen nezbytnou dobu. V přípravném řízení by vazba neměla překročit lhůtu sedm měsíců. Prokurátor má povinnost propustit obviněného nejpozději poslední den této lhůty na svobodu, nepodá-li nejméně dvacet pracovních dnů před jejím uplynutím obžalobu, návrh na schválení dohody o vině a trestu nebo soudci pro přípravné řízení návrh na prodloužení této lhůty.

Celková lhůta vazby v přípravném řízení spolu s vazbou v řízení před soudem nesmí přesáhnout

- a) 1 rok, kdy připadá na přípravné řízení lhůta sedm měsíců, je-li vedeno trestní stíhání pro přečin,

---

¹⁹¹ ČENTÉŠ, Jozef. Právna úprava väzby v novom Trestnom poriadku. Justičná revue. 2005, roč. 57, č. 10, s. 10.

- b) 3 roky, v přípravném řízení lhůta devatenáct měsíců, je-li vedeno trestní stíhání pro zločin,
- c) 4 roky, v přípravném řízení pětadvacet měsíců, je-li vedeno trestní stíhání pro zvlášť závažný zločin.

V případě vedení trestního stíhání pro zvlášť závažný zločin, za který lze uložit trest odnětí svobody na 25 let nebo trest odnětí svobody na doživotí, lze v trestním řízení rozhodnout o prodloužení celkové doby vazby, která nesmí překročit lhůtu šedesát měsíců. Takové prodloužení přichází v úvahu, nelze-li trestní stíhání pro obtížnost věci nebo z jiných závažných důvodů skončit do uplynutí celkové lhůty vazby v trestním řízení a propuštěním obviněného na svobodu hrozí, že bude zmařeno dosažení účelu trestního řízení. Lhůty začínají běžet ode dne zadržení nebo zatčení obviněného, pokud nedošlo k zatčení nebo zadržení obviněného, ode dne omezení osobní svobody obviněného. Obviněný má právo kdykoliv žádat o propuštění na svobodu. V případě, že prokurátor takové žádosti nevyhoví, musí žádost neprodleně předložit soudu, který musí o takové žádosti neprodleně rozhodnout. Jestliže je žádost soudem zamítnuta, může ji obviněný, pokud v ní neuvede jiné důvody, opakovat až po uplynutí třiceti dnů ode dne, kdy rozhodnutí o jeho předchozí žádosti nabylo právní moci.¹⁹²

Propuštění z vazby a nahrazení vazby

Nahrazení vazby jiným opatřením podle § 80 a § 81 TP

Je-li dán důvod útěkové nebo preventivní vazby, může soud a v přípravném řízení soudce propustit obviněného na svobodu, a nahradit vazbu zárukou za další chování obviněného, kterou může nabídnout sdružení¹⁹³ nebo důvěryhodná osoba, písemným slibem obviněného, dohledem probačního nebo mediačního úředníka, v případě, že soudce v přípravném řízení nebo soud dospěje k závěru, že lze účelu vazby dosáhnout propuštěním obviněného na svobodu za současného nahrazení vazby dohledem úředníka¹⁹⁴ nebo peněžitou zárukou, kterou může složit obviněný nebo jiná osoba. Nahrazení vazby peněžitou zárukou

¹⁹² RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, 654 s. Beckova edice právní instituty.

¹⁹³ § 4 odst. 2 TP (občanská sdružení, odborové organizace, kolektiv spolupracovníků a státem uznané církve a náboženské společnosti; za zájmová sdružení občanů se nepovažují politické strany a hnutí).

¹⁹⁴ nález Ústavního soudu SR ze dne 5. června 2013, sp. zn. II. ÚS 67/2013-41.

je omezeno v případě, je-li obviněný stíhán za zvlášť závažný zločin, je dán důvod podle § 71 odst. 2 písm. a) až c) nebo e) TP, kdy lze peněžitou záruku přijmout, pokud to odůvodňují výjimečné okolnosti případu. Ustanovení § 80 odst. 1 a § 81 odst. 1 TP stanoví, že lze nahradit vazbu jiným opatřením jen, jsou-li dány důvody vazby podle ustanovení § 71 odst. 1 písm. a) a c) TP, v případě, kdy je dán koluzní důvod (§ 71 odst. 1 písm. b) TP) nepřichází nahrazení vazby v úvahu. S odkazem na čl. 5 odst. 3 druhá věta Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, konstatoval Ústavní soud SR ve svých nálezech (sp. zn. I. ÚS 100/04¹⁹⁵ a sp. zn. I. ÚS 239/04), že je možné nahradit koluzní vazbu některou ze záruk uvedených v ustanovení § 80 nebo § 81 TP.¹⁹⁶

Porovnání právní úpravy v České republice a ve Slovenské republice

Pojetí vazby, jako institutu sloužícího pouze k zajištění obviněného pro účely trestního řízení, který nemá v žádném případě plnit sankční funkci, je stejně chápána v českém trestním řádu (dále TrŘ) i slovenském trestním poriadku (dále TP). Důvody vazby jsou upraveny v TP stejně jako v TrŘ, kdy jsou jednotlivé důvody vazby rozlišeny na vazbu útěkovou, koluzní a preventivní. Vazba preventivní je v české právní úpravě nazývána vazbou předstížnou. V případě koluzní vazby trestní řád stanoví, že lze vzít obviněného do vazby z důvodu § 67 písm. b), jestliže obviněný bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání. Stejně upravuje důvod koluzní vazby TP, který stanoví, že obviněného lze vzít do vazby, jestliže je dána důvodná obava, že obviněný bude působit na svědky, znalce, spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, s tím, že oproti české právní úpravě nevyžaduje, aby se jednalo o dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné. Po rekodifikaci

---

¹⁹⁵ „väzobný dôvod podľa § 67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku nahradenie väzby sľubom vylučuje. Preto ani krajský súd o prijatí sľubu nerozhodoval a postup okresného súdu považoval za správny. V skutočnosti však čl. 5 ods. 3 dohovoru vylučuje, aby bolo zákonom obmedzené právo byť prepustený počas konania na záruku. V tomto smere je ustanovenie § 73 ods. 1 a 3 Trestného poriadku v nesúlade s čl. 5 ods. 3 dohovoru. Z judikatúry k čl. 5 ods. 3 dohovoru vyplýva, že je porušením tohto ustanovenia, ak je možnosť prepustenia na záruku vylúčená zákonom v prípadoch, keď je väzba založená na nebezpečenstve recidívy alebo ovplyvňovania svedkov alebo pre taxatívne stanovené trestné činy. Vzhľadom na ustanovenie čl. 154c ods. 1 ústavy mali všeobecné sudy prednostne aplikovať čl. 5 ods. 3 dohovoru, a nie Trestný poriadok.“

¹⁹⁶ IVOR, Jaroslav., et al. 2010. *Trestné právo procesné*. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava : IURA EDITION spol. s r. o., s. 339.

trestního řádu provedené zákonem č. 301/2005 Z.z. už mezi orgány činné v trestním řízení nepatří soud. Podle současné právní úpravy jsou OČTŘ prokurátor a policista (§ 10 odst. 1 TP). O vzetí obviněného do vazby v přípravném řízení rozhoduje soudce na návrh státního zástupce (§ 73b odst. 1 TrŘ). Ve slovenské právní úpravě je upraven k rozhodování o vzetí obviněného do vazby na návrh prokurátora v přípravném řízení speciální institut, kterým je soudce pro přípravné řízení (§ 10 odst. 3 písm. a) TP). Omezení uvedená v § 68 odst. 2 TrŘ, která stanoví, kdy nelze vzít obviněného do vazby se neuzijí, pokud obviněný uprchl nebo se skrýval, opakovaně se nedostavil na předvolání a nepodařilo se ho předvést, je neznámé totožnosti a nepodařilo se ji zjistit, již působil na svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařil objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, nebo opakoval trestnou činnost, pro niž je obviněný stíhán. Trestný poriadok v ustanovení § 71 odst. 2 písm. a) až e) TP umožňuje, v případě propuštění obviněného z vazby na svobodu, vzít obviněného ve stejné věci do vazby, jestliže je na útěku nebo se skrývá, aby se tak vyhnul trestnímu stíhání nebo trestu, nezdržuje se na adrese, kterou uvedl orgánům činným v trestním řízení nebo soudu, nepřebírá zásilky nebo nerespektuje příkazy orgánů činných v trestním řízení nebo soudu, nebo jinak vědomě maří provádění nařízených úkonů, b) působí na svědky, znalce, spoluobviněné nebo jinak maří objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, c) pokračuje v trestné činnosti, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil, byl propuštěn z vazby proto, že nastoupil do výkonu trestu odnětí svobody a jsou konkrétní skutečnosti, které odůvodňují některý z důvodů (§ 71 odst. 1 TP), nebo je obviněn pro další úmyslný trestný čin spáchaný po propuštění z vazby.

Rozdílně jsou v obou právních úpravách upraveny lhůty trvání vazby. Celková doba trvání vazby v trestním řízení nesmí přesáhnout a) 12 měsíců (v přípravném řízení 4 měsíce, v řízení před soudem 8 měsíců) v ČR; 12 měsíců (v přípravném řízení 7 měsíců) ve SR, je-li vedeno trestní stíhání pro přečin, b) 24 měsíců (8 měsíců, 16 měsíců) v ČR; 36 měsíců (19 měsíců) ve SR, je-li vedeno trestní stíhání pro zločin, c) 36 měsíců (12 měsíců, 24 měsíců) v ČR; 48 měsíců (25 měsíců), je-li vedeno trestní stíhání pro zvlášť závažný zločin, d) 48 měsíců (16 měsíců, 32 měsíců) v ČR, je-li vedeno trestní stíhání pro zvlášť závažný zločin, za který lze podle trestního zákona uložit výjimečný trest.

Je-li ve SR vedeno trestní stíhání pro zvláště závažný zločin, za který lze uložit trest odnětí svobody na 25 let nebo trest odnětí svobody na doživotí, které nebylo možné pro obtížnost věci nebo z jiných závažných důvodů skončit do uplynutí celkové lhůty vazby v trestním řízení a propuštěním obviněného na svobodu hrozí, že bude zmařeno nebo podstatně ztíženo dosažení účelu trestního řízení, může soud rozhodnout o prodloužení celkové doby vazby v trestním řízení na nezbytnou dobu, a to i opakovaně. Celková doba vazby nesmí v trestním řízení i s prodloužením přesáhnout 60 měsíců (§ 76a TP). Změnou provedenou novelou č. 459/2011 Sb. došlo v trestním řádu k prodloužení lhůty z 14 dnů na 30 dnů pro podání žádosti obviněného o propuštění z vazby na svobodu od právní moci posledního rozhodnutí o ponechání obviněného ve vazbě, která je shodná s právní úpravou v ustanovení § 79 odst. 3 TP. Opatření nahrazující vazbu, kterými jsou záruka, slib nebo dohled a peněžitá záruka, jsou upraveny shodně v obou právních úpravách (§ 73, 73a TrŘ a § 80, 81 TP).

4 Právní úprava de lege ferenda

V této kapitole bych si dovilil navrhnout některé úpravy v současné právní úpravě institutu vazby.

V ustanovení § 67 písm. b) TrŘ, týkajícího se koluzního důvodu vazby „Obviněný smí být vzat do vazby jen tehdy, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava, že bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání...“, bych navrhoval, podobně jako v právní úpravě de lege lata na Slovensku, rozšířit okruh osob, na které by obviněný mohl působit. S tím, že k nevyslechnutým svědkům a spoluobviněným bych zařadil i znalce. Navrhované ustanovení by mohlo znít „...že bude působit na dosud nevyslechnuté svědky, spoluobviněné, znalce nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání...“.

Dále bych navrhoval, s odkazem na právní úpravu na Slovensku, konkrétně na ustanovení § 10 odst. 3 TP, zavést v české právní úpravě institut „Soudce pro přípravné řízení“. Podle rozvrhu práce určený soudce pro přípravné řízení soudu prvního stupně by rozhodoval o zásazích do základních práv a svobod, jedním z těchto zásahu je také rozhodování o vazbě. Soudce příslušného soudu konající službu, který rozhoduje v přípravném řízení na návrh státního zástupce o vzetí obviněného do vazby, nemusí být vždy soudcem trestního soudu. Není výjimkou, s ohledem na rozdílné zastoupení soudců trestního a civilního soudu u jednoho soudu, že rozhoduje o vazbě i soudce civilního soudu. Byť by i rozhodoval o vzetí obviněného do vazby soudce trestního soudu, což by vzhledem k jeho odbornosti bylo žádoucí, vyloučí se tento soudce z řízení před soudem po podání obžaloby tím, že rozhodoval o vazbě osoby, na niž byla poté podána obžaloba (§ 30 odst. 2 TrŘ). Zavedením institutu soudce pro přípravné řízení by se mohlo předejít tomu, že o tak zásadním zásahu do základních práv a svobod, jakým rozhodnutí o vazbě je, bude rozhodovat soudce, který nemá ještě takové zkušenosti z oblasti trestního práva, nebo je zkušeným soudcem, ale v jiném právním odvětví.

Trestní řád v § 96 – 104 obsahuje ustanovení týkající se svědka. Každý, kdo je řádně předvolán k výslechu, má povinnost dostavit se k příslušnému orgánu činnému v trestním řízení a vypovědět pravdivě o všem, co je mu známo o trestném činu a o pachateli nebo o okolnostech důležitých pro trestní řízení,

a nic nezamlčovat. Bude-li osoba, která se má dostavit k výslechu řádně předvolána, s tím, že v předvolání bude zároveň řádně poučena o případných následcích nesplněním povinností stanovených v předvolání, neznamená to, že každý uposlechne a dostaví se k výslechu. Jestliže se svědek, ač byl řádně předvolán, bez dostatečné omluvy nedostaví, může být předveden. Ani hrozba předvedení nemusí zakládat obavu u svědka, že by bylo uplatněno a svědek by byl přece jenom k výslechu dopraven. Nebude-li svědek reagovat na zvonění, klepání nebo na jiné způsoby, kterými lze svědka zastihnout, může si být jistý, že není způsob jak jinak zajistit jeho účast u výslechu. K problematice, ale hlavně k úspěšnosti předvedení se vyjádřil JUDr. Sváček¹⁹⁷: „Když jsem byl na studijním pobytu v USA, ptal jsem se místního šerifa, z kolika procent jsou úspěšní při předvádění obviněných k soudu. Nerozuměl mé otázce. A nerozuměl ani poté, co otázku zopakoval i tlumočnick. Pak šerif odpověděl, že takové statistiky vůbec nevedou. Je-li na stole žádost od soudu k předvedení, tak policie ho prostě předvede. A nikdo o tom nediskutuje.“ Z důvodu obtížnosti zabezpečení svědka k účasti na procesních úkonech, bych ve výjimečných případech, kdy ani hrozící sankce nedonutí svědka dostavit se k výslechu, navrhoval zavedení institutu „Vazba pro svědka“. Výše uvedená povinnost dostavit se k výslechu a pravdivě vypovídat, ještě nezakládá povinnost, že svědek musí vypovídat za všech okolností. Ústava, Listina, trestní řád a další právní předpisy poskytují svědkovi práva, která je svědek oprávněn za daných okolností využít na svou ochranu. Svědek má povinnost dostavit se na předvolání k výslechu, ale má zároveň právo odepřít výpověď:

Právo odepřít výpověď jako svědek má příbuzný obviněného v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel, partner a druh; jestliže je obviněných více a svědek je v uvedeném poměru jen k některému z nich, má právo odepřít výpověď stran jiných obviněných jen tehdy, nelze-li odloučit výpověď, která se jich týká, od výpovědi týkající se obviněného, k němuž je svědek v tomto poměru (§ 100 odst. 1 TrŘ).

Svědka je oprávněn odepřít vypovídat, jestliže by výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému souroženci, osvojiteli, osvojení, manželu, partneru nebo druhu anebo jiným

---

¹⁹⁷ SVÁČEK, Jan. *Pachatelé mají více práv než oběti, varoval soudce Jan Sváček*. [online]. 2013 říjen [cit. 20. února 2014]. Dostupné na <http://www.novinky.cz/domaci/316021-pachatele-maji-vice-prav-nez-obeti-varoval-soudce-jan-svacek.html>.

osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pocíťoval jako újmu vlastní (§ 100 odst. 2 TrŘ).

Mimo práva odepřít výpověď je v ustanovení § 99 odst. 1 a 2 TrŘ stanoven přímo zákaz, kdy OČTŘ nesmí svědka vyslechnout:

Svědka nesmí být vyslechnut o okolnostech, týkajících se utajovaných informací chráněných zvláštním zákonem, jež je povinen zachovat v tajnosti, ledaže byl této povinnosti příslušným orgánem zproštěn; zproštění lze odepřít jen tehdy, jestliže by výpověď způsobila státu vážnou škodu.

Svědka nesmí být vyslýchán též tehdy, jestliže by svou výpovědí porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže byl této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má, zproštěn.

V ustanovení nahrazující vazbu bych navrhol zavést elektronický monitoring obviněného. Toto opatření by mohlo být využíváno v případech, kdy bude důvodná obava z toho, že se obviněný uprchne nebo se bude skrývat. Tedy, bude-li dán důvod útěkové vazby (§ 67 písm. a) TrŘ). Přínosem tohoto opatření pro společnost by mohlo být snížení finančních nákladů, které by jinak byly vynaloženy na výkon vazby ve vazebních věznicích, a pro samotného obviněného by použití tohoto opatření bez pochyby znamenalo zamezení negativního vlivu, kterému je obviněný vystaven ve výkonu vazby. Pozitivně by na obviněného mělo působit i to, že během monitoringu by byl v prostředí, které zná, mezi svými blízkými apod. Náklady na elektronický monitoring by hradil obviněný, pokud by byl po podání obžaloby následně odsouzen. Náklady na monitorovací zařízení, náramky, monitorovací centrum, montáž a demontáž zařízení, rozsah místa pohybu, které bude obviněnému určeno, případné technické vady při provozu na zařízení, který způsob sledování je nejspolehlivější (GPS apod.), veřejná zakázka týkající se dodavatelů zařízení atd. by měly být podrobeny dalším výzkumům a testům.¹⁹⁸

---

¹⁹⁸Srov. Probační a mediační služba České republiky. Závěrečná zpráva a ekonomické zhodnocení pilotního projektu „Elektronický monitoring odsouzených“. [online]. Dostupné na https://www.pmscr.cz/download/zaverecna_zprava_o_experimentu_Elektronicky_monitoring_odsouzenych.pdf.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo pokusit se komplexně popsat institut vazby, který představuje nejzávažnější a nejcitelnější zásah do základních práv a svobod člověka. Účelem vazby je zajištění obviněného, v žádném případě nesmí být v demokratickém právním státě využívána jako nátlak na obviněného, nelze jí presumovat vinu obviněného, a už vůbec nesmí být považována za trest. Vazba je fakultativním prostředkem, který by měl být používán orgány činnými v trestním řízení zdrženlivě, tedy úměrně k závažnosti stíhaného skutku, osobě obviněného a naléhavosti vazebních důvodů. Současná právní úprava se snaží eliminovat užití vazby na nezbytné případy za splnění zákonných podmínek, a pokud je to možné, tak využít na místo vazby některého z opatření nahrazujících vazbu. Ve své práci jsem nejdříve vysvětlil pojem a účel vazby. Následně je uvedeno, za jakých podmínek lze obviněného vzít do vazby. Lze tak učinit, jestliže vyplývá z konkrétních skutečností důvodná obava, že obviněný uprchne nebo se bude skrývat, bude působit na dosud nevyšlechnuté svědky nebo spoluobviněné, nebo že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán. Orgánem rozhodujícím o vzetí obviněného do vazby je pouze soud, a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce. Obviněný má právo podat stížnost proti usnesení o vzetí do vazby. Další problematikou, které jsem se věnoval, bylo přezkoumání důvodnosti vazby, vyznění o vzetí do vazby a nejvyšší přípustná doba trvání vazby, která činí od jednoho do čtyř let, přičemž z této doby připadá jedna třetina na přípravné řízení a dvě třetiny na řízení před soudem. Po uplynutí této doby, případně její části připadající na určité stadium trestního řízení, je třeba obviněného ihned propustit na svobodu bez ohledu na trvání důvodů vazby. Zcela novým institutem, který byl zaveden do trestního řádu zákonem č. 459/2011 Sb., je vazební zasedání, kterému je věnována další část práce. Součástí je i právo obviněného být přítomen rozhodování o dalším trvání vazby a být vyslechnut. Před novelou trestního řádu, provedenou výše uvedeným zákonem, docházelo k zásadnímu zásahu do základních práv a svobod obviněného tím, že o dalším trvání vazby bylo rozhodováno bez jeho přítomnosti. Čímž, zároveň docházelo k porušování čl. výklad čl. 5 odst. 4 EÚLP. Zavedení institutu vazebního zasedání je, podle mého názoru, přínosem. Neboť je třeba, stále pamatovat na to, že obviněný, kterému nebyla vyslovena odsuzujícím rozsudek vina, je považován za nevinného, a neměl by být na svých právech jakkoli neprávem zkracován.

K snížení počtu obviněných, kteří jsou ve vazbě, by mělo pomoci použití alternativních opatření nahrazujících vazbu. Trestní řád umožňuje nahrazení vazby, zárukou, slibem, dohledem probačního úředníka či peněžitou zárukou. Nahrazení vazby přichází v úvahu jen v případě, jsou-li dány důvody vazby podle § 67 písm. a) a c) TrŘ, v případě koluzního důvodu nahrazení nelze použít. Za určité zmírnění této „nevýhody“ můžeme považovat stanovení maximální doby trvání vazby u koluzního důvodu na 3 měsíce. Stručně jsem se pokusil objasnit problematiku použití vazby v případě mladistvých. V předposlední části práce jsem popsal právní úpravu vazby na Slovensku, s následným porovnáním českou právní úpravou. V poslední části jsem si dovolil navrhnout některé úvahy de lege ferenda. Na závěr bych rád poznamenal, že institut vazby rozděluje jak odbornou, tak laickou společnost v názorech na použití, podmínky a rozsah vazby. Ale vazba je pouze prostředkem, který trestní řád umožňuje použít v případech, kdy nelze přítomnost obviněného během trestního řízení zajistit jinak. A jakožto takový prostředek je především v rukách soudu, na kterém je, aby v jednotlivých případech pečlivě a uvážlivě zkoumal všechny podmínky, zda je použití vazby opravdu nezbytné

Resumé

The aim of my thesis was to comprehensively cover everything what institute of custody implies in Czech legislation. Custody is one of the means to detain person for the procedural acts of criminal proceedings, which is the most serious infringements to fundamental rights and freedoms of defendant, whose guilt has not yet been lawfully decided by the court. By taking into custody the defendant loses not only personal freedom.

Particularly persons who experience stay in custody for the first time are unfavorably affected by such interference with their rights. It is not uncommon that taking into custody can cause marriage breakdown, job loss, home loss, contempt by relatives, acquaintances and colleagues etc. The purpose of taking into custody is to detain the defendant. In democratic legal state it must be by no means used to pressure the defendant, it can not presumed guilt of the defendant, and certainly mustn't be considered as a punishment.

Custody is an optional tool that should be used by law enforcement authorities in criminal restraint, in proportion to the seriousness of the act being prosecuted, the defendant and the urgency of the grounds for taking into custody. The current legislation seeks to eliminate the use of taking into custody only when necessary and under the fulfillment of legal conditions and, if possible, to use other alternatives than custody.

Basic human rights must be respected and can be intervened only on the basis and in a manner specified by law. Rights are guaranteed not only by the constitutional order of the Czech Republic, but in the area of fundamental rights and freedoms primarily by Constitution of the Czech Republic and the Charter of Fundamental Rights and Freedoms, and also by many international treaties such as International Covenant on Civil and Political Rights, Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, European Convention for the Protection of Human Rights and Freedoms, etc

In this work I first explained the concept and purpose of taking into custody. Consequently I listed under what conditions can the defendant be taken into

custody. This may be done, if from specific facts results justified concern that the defendant will flee or hide, will influence unquestioned witnesses or accomplices, or that he will repeat the crime for which he is being prosecuted. The only authority deciding on taking the defendant in custody is the court and in preliminary proceedings, based on state prosecutor's proposal, it is a judge.

The defendant has the right to submit a complaint against the decision to take him into custody. Another area I reviewed is the justification of taking into custody, notification of the taking into custody and the maximum permissible period of detention, which is from one to four years, with third of this time accounted for preliminary proceeding and two-thirds for the court proceedings. After this period or part attributable to a particular stage of criminal proceedings, the defendant must be immediately release, regardless the duration of the reasons for custody. Completely new institute, which was introduced into the Criminal Procedure by Act No. 459/2011 Coll., is the custodial session, which is devoted to another part of the work.

It also includes the right of the defendant to be present when decision on further detention is being made and also to be heard. Code of Criminal Procedure allows the replacement of custody by other measures, warranty, promise, supervision of a probation officer or a financial guarantee. I briefly described the problems of the custody related to adolescents. In the last but one part of my work I described the legislation of custody in the Slovak Republic, followed by comparing it with the Czech legislation. In the last part I presumed to suggest some considerations de lege ferenda.

Seznam použité literatury

Učebnice, monografie a komentáře

- CÍSAŘOVÁ, Dagmar, Jaroslav FENYK a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008
- ČAPEK, Jan. *Evropský soud evropská komise pro lidská práva, přehled judikatury a nejzávažnějších případů. Vzory podání*. Praha: Linde Praha, 1995
- FRYŠTÁK, Marek. *Trestní právo procesní*. Vyd. 2. přeprac. Ostrava: Key Publishing, 2009
- CHMELÍK, Jan. *Rukověť trestního práva hmotného a procesního*. 2. vyd. Praha: Linde, 2009, Vysokoškolské právnické učebnice
- IVOR, Jaroslav., et al. *Trestné právo procesné*. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava : IURA EDITION spol. s r. o., 2010
- JELÍNEK, Jiří; SOVÁK, Zdeněk. *Trestní zákon a trestní řád – poznámkové vydání s judikaturou*, LINDE, Praha 1994
- JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. podle novelizované právní úpravy účinné od 1.9.2011. Praha: Leges, 2011, Student (Leges)
- KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006
- KRÁL, Vladimír. *K nové právní úpravě vazebního řízení*. Bulletin advokacie, č. 11-12/2001
- MANDÁK, Václav. *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1975, Praktické příručky (Orbis)
- MINÁRIK, Štefan. *Trestný poriadok: stručný komentár*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2006
- MUSIL, Jan, Vladimír KRATOCHVÍL a Pavel SÁMAL. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. 2., přepracované vyd. Prague: C.H. Beck, 2003
- NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo procesní*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009
- RŮŽEK, A. a kol. *Trestní řád. Komentář*. Praha: Orbis 1975
- RŮŽIČKA, Miroslav a Jana ZEZULOVÁ. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2004, Beckova edice právní instituty

- ŠÁMAL, Pavel, MIROSLAV RŮŽIČKA, FRANTIŠEK NOVOTNÝ a JOSEF DOUCHA. *Přípravné řízení trestní*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1997
- ŠÁMAL, Pavel. *Přípravné řízení trestní*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2003, Beckovy příručky pro právní praxi.
- ŠÁMAL, Pavel, BAXA, J.; GRŮVNA, T. *Trestní řád: komentář*. 6., doplněné a přepracované vyd. V Praze: C.H. Beck, 2008
- ŠÁMAL, Pavel; VÁLKOVÁ, Helena a kol. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, Beckova edice Komentované zákony
- ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013
- SCHELLEOVÁ, Ilona. *Právní postavení mladistvých*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2004
- SOLNAŘ, Vladimír. *Učebnice trestního řízení platného v zemi české a moravskoslezské*. Praha: Melantrich, 1946
- TERYNGEL, Jiří. *Trestní řád (komentář)*, SEVT – FRANCES, Praha, 1992
- VANTUCH, Pavel. *Obhajoba obviněného*. 2., dopl. a přeprac. vyd. Praha : C.H. Beck, 2002
- ZBORNÍK, František a kol.: *Trestní soudnictví nad mladistvými v ČR a v zahraničí*. Praha: IKSP, 1996
- ZEMAN, Petr. *Opatření nahrazující vazbu v trestním řízení*. Vyd. 1. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci)

Odborné články

- BAXA, J. *K některým problémům při rozhodování o vazbě v přípravném řízení očima soudce*. In: *Trestní právo*, 1996, č. 12
- COUFAL, P. *K zákonným předpokladům pro rozhodnutí o vazbě soudem*. In: *Trestní právo*, 1998, č. 9, příl.
- ČENTĚŠ, Jozef. *Právna úprava väzby v novom Trestnom poriadku*. *Justičná revue*. 2005, roč. 57, č. 10
- DRAŠTÍK, Antonín. *K zákonným předpokladům rozhodnutí o vazbě*. In: *Trestní právo*, 1997, č. 12

- DRAŠTÍK, A. *K rozhodování soudů o žádosti obviněného o propuštění z vazby*. IN: Trestní právo, 1999, č. 2
- HALOUZKA, Vladimír. *Vazba mladistvých*. Socialistická zákonnost, 1968, č. 8
- HASCH, K. *K postupu soudu při rozhodování o vazbě podle §68 tr. ř. v řízení před soudem* IN: Trestní právo, 1998, č. 9, příloha
- HERCZEG, Jiří. *K právu být slyšen v řízení o přezkoumávání trvání vazby*. Bulletin advokacie. 2005, č. 10
- CHROMÝ, Jakub. *Vazba u mladistvých (nejen) ve světle nové právní úpravy*. Časopis pro právní vědu a praxi 4/2003
- KRATOCHVÍL, V. *Vazba v trestním řízení z pohledu Listiny základních práv a svobod a Evr. úmluvy o lidských právech*. In: Kriminallistika, 1993, č. 2
- KUČERA, Pavel; RIZMAN, Stanislav; Teryngel, Jiří. *K rektifikaci trestního řádu*. Trestní právo, č. 1/1996
- MANDÁK, Václav. *Důvody vazby v čs. trestním řízení*. Univerzita Karlova, Acta Universitatis Carolinae-Iuridica, 1971, č. 3
- MANDÁK, Václav. *Předstižná vazba s přihlédnutím k novele trestního řádu z roku 1995*. Bulletin advokacie, 1996, č.4
- REPÍK, Bohumil. *Několik poznámek k řízení o vazbě*. Trestněprávní revue 2/2005
- RŮŽIČKA, Miroslav. *Vazba po novele trestního řádu (Změny provedené zákonem č. 265/2001 Sb.)*. Právní rádce, č.10/2002
- ŠÁMAL, P. *K aktuálním otázkám rozhodování a trvání vazby*. IN: Trestněprávní revue, 2002, č. 7
- SOKOL, Tomáš. *Rozhodování soudů o vazbě, ještě jednou a trochu jinak*. IN: Trestní právo, 2000, č. 1
- SOUČKOVÁ, Kateřina; PETROVÁ, Romana. *K právu obviněného být slyšen při rozhodování o dalším trvání vazby (nad jedním rozhodnutím ÚS)*, Bulletin advokacie 2/2007
- SOVÁK, Zdeněk. *Chrání vazba společnost? Policejní profesionál*, 1992
- STUDENÝ, Karel. *Poznámky k článku " K zákonným předpokladům rozhodnutí o vazbě"* In: Trestní právo, 1998, č. 5
- SUCHÁNEK, Pavel. *K některým otázkám nahrazení vazby zárukou nebo slibem či peněžitou zárukou*. Právní rádce č. 7-8/1997

- VANTUCH, Pavel. *K rozhodování o vazbě v přípravném řízení a k přezkoumání důvodnosti obvinění...* In: Trestní právo, 1996, č. 6
- VANTUCH, Pavel. *Důvody vazby*. Právní rádce, 2003, č.2
- ŽĎÁRSKÝ, Z. *Státní zástupce, soudce a rozhodování o vazbě*. In: Právní praxe, 1995, č. 7

Judikatura

- rozsudek Labita v. Itálie Evropského soudu pro lidská práva, ECHR 2000-IV ze dne 6. 4. 2000
- rozsudek Evropského soudu pro lidská práva z 28. 10. 1998 ve věci Assenov a ost. proti Bulharsku, 24760/94
- rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. 3. 1999 Nikolova proti Bulharsku, 31195/96
- rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 28.3.2000 ve věci Baranowski proti Polsku
- rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 4. 7. 2000 Niedbala proti Polsku, 27915/95
- rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 11. 7. 2000 Trzaska proti Polsku, 25792/94
- rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 10. 10. 2000 Graužinis proti Litvě, 37975/97
- rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 13. 2. 2001 Garcia Alva proti Německu, 23541/94
- rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 13. 2. 2001 Lietzow proti Německu, 24479/94
- rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 13. 2. 2001 Schöps proti Německu, 25116/94
- rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25.10.2005 ve věci Vejmolá proti České republice
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 15. 9. 1994 sp. zn. II. ÚS 138/93 (N 44/2 SbNU 45)
- Nález pléna Ústavního soudu ČR ze dne 12. 10. 1994 sp. zn. Pl. ÚS 4/94 (46/1993 USn.)

- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 14. 6. 1995 Sp. zn. IV.ÚS 12/95
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 6.6.1996 sp.zn. I. ÚS 46/96
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 12. 9. 1996 sp. zn. I. ÚS 62/96 (N 74/6 SbNU 27)
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 25. 9. 1997 sp. zn. III. ÚS 148/97
- Nález Ústavního soudu ČR v nálezu ze dne 13. 11.1997 sp. zn. III. ÚS 337/97
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 9. 7. 1998 sp. zn. III. ÚS 86/98 (79/1998 USn.)
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 4.11.1999 sp. zn. III. ÚS 188/99, (156/1999 USn.)
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 3. 2. 2000 sp. zn. III. ÚS 103/99, (17/2000 USn.)
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. prosince 2000 sp. zn. IV. ÚS 527/2000
- Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. ÚS 186/2000-n.
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 3. 2. 2000 sp. zn. ÚS 103/99
- Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 21.6.2001, sp.zn. III. ÚS 185/01
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 23. 3. 2004 sp. zn. I. ÚS 573/02
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 1. 4. 2004 sp. zn. III. ÚS 566/03
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 22. 3. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 45/04
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 8. 3. 2006 sp. zn. II. ÚS 469/05
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 25. 4. 2006 sp. zn. I. ÚS 516/05
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 9. 2. 2006 sp. zn. ÚS 35/2006-n.
- Nález Ústavního soudu SR ze dne 5. června 2013, sp. zn. II. ÚS 67/2013-41
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 15. Ledna 2014 sp. zn. I. ÚS 3326/13
- Nález Ústavního soudu SR sp. zn. I. ÚS 100/04
- Nález Ústavního soudu SR sp. zn. I. ÚS 239/04)
- rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 10. 3. 1977 sp. zn. 11 Tz 9/77 (R 25/1978)
- usnesení Nejvyššího soudu SSR ze dne 25. 6. 1980 sp. zn. 1 To 47/80 (R 57/1981)
- stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR z 22. 4. 1987 St 1/87, (R 36/1987 tr.)
- usnesení Nejvyššího soudu SSR z 22. 2. 1988 (R 8/1989)
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 2. 1989 sp. zn. 11 To 8/89 (R 17/1990)

- Usnesení Nejvyššího soudu SR ze dne 25. 5. 1992 sp. zn. Ntv 97/92 (R 64/1992 tr.)
- usnesení Nejvyššího soudu ČR z 30. října 1992 sp. zn. 6 To 48/92 (R 29/1993)
- usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 7. 1994 sp. zn. 1 Tvn 121/94 (R 58/1994)
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. 1. 1997 sp. zn. 1 Tvno 20/97 (R 41/1997 tr.)
- Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. 6. 1998 sp. zn. Stn 4/97 (R 39/1998)
- usnesení Nejvyššího soudu CR ze dne 13. 12. 2001 sp. zn. 15 Tvo 165/2001
- usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 4. 2002, sp. zn. 11 Tvo 28/2002
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. února 2007, sp. zn. 11 Tdo 18/2007 (T 972)
- usnesení NSSR ze dne 8. března 2012, sp. zn.. 5 Tost 7/2012
- usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 5. 2012, sp. zn. 11 Tvo 9/2012
- usnesení NSSR ze dne 14. srpna 2012, sp. Zn.. 3 Tost 28/2012
- usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 2. 1993, sp. zn. 11 To 22/93
- usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 1. 1995 sp. zn. 7 To 2/95 (R 39/1995)
- usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 5. 2002 sp. zn. Ntd 133/02 (R 7/2003)
- usnesení Městského soudu v Praze ze dne 15. 2. 1968 sp. zn. 5 To 11/68 (R 39/1968)
- rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27.1.1994 sp.zn. 4 To 43/94
- usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 15. 2. 1994 sp. zn. 4 To 92/94 (R 33/1994)
- rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 9. 6. 1995 sp.zn. 5 To 237/1995
- rozhodnutí Krajského soudu v Otravě ze dne 8. 8. 1995, sp. zn. 1 To 379/95
- rozhodnutí Krajského soudu v Plzni ze dne 4. 10. 1996 sp. zn. 7 To 579/96
- rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 11. 1996 sp. zn. 3 To 891/96

- rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 4.1.2002, sp.zn. 4 To 3/2003
- usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 24. 1. 2002, sp. zn. 23 To 55/2002
- rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 12.4.2002, sp.zn. 4 To 263/2002
- usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. 6. 2003, sp. zn. 4 To 558/2003 (R 34/2004)

Právní předpisy, rezoluce, doporučení

- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, prosinec 1966, New Yorku
- Evropská úmluva o ochraně lidských práv a svobod, Řím, 4.XI.1950
- Úmluva o zákazu mučení a jiného nelidského a ponižujícího zacházení a trestání, New York, 10. 12. 1984
- Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- Zákon č. 460/1992 Sb., Ústava Slovenské republiky
- Zákon č. 395/2001 Sb., ústavní zákon, kterým se mění ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Zákon č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok
- Zákon č. 558/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní řád a zákon o ochraně státního tajemství
- Zákon č. 152/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon České národní rady č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 189/1994 Sb., o vyšších soudních úřednících, a zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
- Zákon č. 459/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
- Zákona č. 94/1963 Sb., o rodině
- Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky
- Zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby
- Zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí
- Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační služby
- Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
- Vyhláška č. 32/1969 Sb., Vídeňská úmluva o konzulárních stycích
- rezoluce Valného shromáždění OSN č. 40/33 ze dne 29. 11. 1985
- rezoluce Valného shromáždění OSN č. 45/112 ze dne 14. 12. 1990
- rezoluce Valného shromáždění OSN č. 45/113 ze dne 14. 12. 1990
- doporučení Rady Evropy č. R 20/87, týkající se společenské reakce na kriminalitu mládeže;
- doporučení Rady Evropy č. R 6/88, týkající se společenské reakce na kriminalitu mládeže z řad mladých lidí, pocházejících z přistěhovaleckých rodin;
- doporučení Rady Evropy č. R 20/2003, týkající se nových přístupů ke kriminalitě mládeže a role soudnictví nad mládeží
- doporučení Výboru ministrů Rady Evropy ze dne 27. 6. 1980

Internetové zdroje

- JELÍNEK, Jiří. Předběžná opatření v trestním řízení. [online]. 2013 červen [cit. 15. Února 2014]. Dostupné na <http://www.bulletin-advokacie.cz/predbezna-opatreni-v-trestnim-rizeni>
- SVÁČEK, Jan. Pachatelé mají více práv než oběti, varoval soudce Jan Sváček. [online]. 2013 říjen [cit. 20. Února 2014]. Dostupné na <http://www.novinky.cz/domaci/316021-pachatele-maji-vice-prav-nez-obeti-varoval-soudce-jan-svacek.html>.

- Probační a mediační služba České republiky. Závěrečná zpráva a ekonomické zhodnocení pilotního projektu „Elektronický monitoring odsouzených“.
[online]. [cit. 5. března 2014]. Dostupné na
https://www.pmscr.cz/download/zaverecna_zprava_o_experimentu_elektronicky_monitoring_odsouzenych.pdf
- VICHEREK, Roman, Co je nového v trestním řádu od 1.1.2012 - II. část.
[online]. 2012 únor [cit. 2. února 2014]. Dostupné na
<http://www.epravo.cz/top/clanky/co-je-noveho-v-trestnim-radu-od-112012-ii-cast-80505.html>